

Stichting Van Gogh Museum

Jaarstukken 2019

KPMG Audit
Document waarop ons rapp
1675530 20X00171012DHG c
29 mei 2020
(mede) betrekking heeft.
KPMG Accountants N.V.

Inhoudsopgave

Jaarstukken 2019	2
Bestuursverslag	3
Verslag Raad van Toezicht	23
Governance Code Cultuur	28
Geconsolideerde jaarrekening	32
Geconsolideerde balans per 31 december 2019	33
Geconsolideerde staat van baten en lasten 2019	34
Geconsolideerd kasstroomoverzicht over 2019	35
Toelichting behorende tot de geconsolideerde jaarrekening 2019	36
Enkelvoudige jaarrekening	86
Enkelvoudige balans per 31 december 2019	88
Enkelvoudige staat van baten en lasten over 2019	89
Toelichting behorende tot de enkelvoudige jaarrekening 2019	90
Specificatie Erfgoedwet	109
Enkelvoudige functionele exploitatierekening	110
Overige gegevens	114

Jaarstukken 2019

- Bestuursverslag
- Verslag Raad van Toezicht
- Jaarrekening
- Overige gegevens

Bestuursverslag

De directie van de Stichting Van Gogh Museum biedt hierbij het bestuursverslag aan voor het boekjaar 2019 dat geëindigd is op 31 december 2019.

Algemene informatie

Na het overlijden van Theo van Gogh (1891) trad zijn weduwe Jo van Gogh-Bonger als beheerder van de collectie op. Toen zij in 1925 stierf, kreeg haar zoon Ir. Vincent Willem van Gogh de zorg over de werken van zijn oom. In 1962 heeft Ir. V.W. van Gogh met de Staat der Nederlanden de overeenkomst gesloten dat hij zijn volledige collectie (schilderijen, tekeningen, brieven) overdroeg aan de Vincent van Gogh Stichting. Daartegenover heeft de Staat zich verplicht het Van Gogh Museum te bouwen, om daarmee te waarborgen dat de collectie voor iedereen en voor altijd toegankelijk is. Het Van Gogh Museum (hierna: VGM) is in 1973 geopend. Het VGM heeft de grootste Van Gogh-collectie ter wereld met ruim 200 schilderijen, 500 tekeningen en 800 brieven. De collectie bevat verder schilderijen uit de periode 1840-1920 van vrienden, tijdgenoten, voorbeelden en navolgers voor en van Van Gogh. Het museum beheert daarnaast een collectie laat-19de-eeuwse prentkunst en collectie Japanse Ukiyo-e prentkunst. De Mesdag Collectie (hierna: DMC) in Den Haag vormt een integraal onderdeel van het VGM en bevat meesterwerken van de Franse school van Barbizon en de Haagse school van de 19de eeuw. Het VGM heeft als missie het leven en werk van Vincent van Gogh en de kunst van zijn tijd toegankelijk maken en bereikt zoveel mogelijk mensen om hen te verrijken en te inspireren.

Stichting Van Gogh Museum staat aan het hoofd van een groepsstructuur en houdt 100% van de aandelen in Van Gogh Museum Global BV en 50% van de aandelen in PP10 BV. De andere 50% van de aandelen in PP10 BV worden gehouden door Stichting Het Rijksmuseum. Van Gogh Museum Global BV houdt alle aandelen in zowel Van Gogh Museum Enterprises BV (hierna: VGME) als in Meet Vincent Van Gogh Experience BV.

De organisatiestructuur kan als volgt worden omschreven. De tweekoppige directie voert het dagelijks bestuur van Stichting Van Gogh Museum en haar dochtermaatschappijen. De Raad van Toezicht houdt toezicht op het beleid van de directie en op de algemene gang van zaken van de stichting en de met haar verbonden dochtervennootschappen. Het management team (hierna ook wel aangeduid als het MT) bestaat uit de directieleden, de sectordirecteuren van Museale Zaken, Publiekszaken en Bedrijfsvoering, de directiesecretaris en de directeur commercie van VGME. De personele bezetting van de hele groep (dus inclusief VGME) komt ultimo 2019 uit op 300 fte's. Ultimo 2018 was dit aantal 297 fte's. De directie voert regelmatig overleg met de Ondernemingsraad. Bestuursbesluiten worden ter instemming of ter advisering voorgelegd aan de Ondernemingsraad conform het bepaalde in de Wet op de Ondernemingsraad.

Axel Rüger is per 26 mei 2019 uit dienst getreden als algemeen directeur van Stichting Van Gogh Museum en is gaan werken als Secretary and CEO bij de Royal Academy of Arts in Londen. Na het vertrek van Axel Rüger heeft zakelijk directeur Adriaan Dönszelmann naast zijn functie ook de functie van algemeen directeur vervuld. Onder leiding van de Raad van Toezicht heeft in 2019 de werving en selectie van een nieuwe algemeen directeur plaatsgevonden. Na een zorgvuldige procedure heeft de Raad van Toezicht op 16 oktober 2019 bekendgemaakt Emilie Gordenker, voormalig directeur van het Maurishuis te Den Haag, te benoemen als nieuwe algemeen directeur. Emilie Gordenker is per 1 februari 2020 in dienst getreden bij Stichting Van Gogh Museum.

Samenstelling directie en Raad van Toezicht

Samenstelling directie

De heer Axel Rüger is per 1 april 2006 benoemd als algemeen directeur en heeft een vast dienstverband. De heer Axel Rüger is per 26 mei 2019 uit dienst getreden. De heer Adriaan Dönszelmann is per 1 mei 2013 benoemd als zakelijk directeur en heeft eveneens een vast dienstverband.

Samenstelling Raad van Toezicht

Jaap Winter (voorzitter Raad van Toezicht vanaf 09/2017)

benoemd: 09/2015

einde 1e termijn: 09/2019

einde 2e termijn: 09/2023

(competenties: management public organization, link to university, governance, law)

Hein van Beuningen (lid audit committee)

benoemd: 26/11/2012

einde 1e termijn: 11/2016

einde 2e termijn: 11/2020

(competenties: financial, strategy development)

Gary Tinterow

benoemd: 10/01/2014

einde 1e termijn: 01/2018

einde 2e termijn: 01/2022

(competenties: museum management, expert in art history, museum professional, fundraising)

Jacobina Brinkman (voorzitter audit committee vanaf 9/2017)

benoemd: 16/02/2017

einde 1e termijn: 02/2021

(competenties: financial, risk management)

Maurine Leeflang-Alma
benoemd: 29/05/2018
einde 1e termijn: 05/2022
(competenties: marketing, digital, commercial)

Marianne Spier
benoemd: 19/07/2019
einde 1e termijn: 08/2023
(competenties: marketing, digital, commercial)

Governance Code Cultuur

Het VGM onderschrijft de Governance Code Cultuur. Het VGM wordt bestuurd volgens het model van de Raad van Toezicht. De directie is verantwoordelijk voor de dagelijkse sturing, de Raad van Toezicht houdt hier toezicht op en heeft daarbij een stimulerende en adviserende rol. In de bijlage van de Raad van Toezicht, verderop in het jaarverslag, wordt ingegaan op de nieuwe Governance Code Cultuur.

Financiële informatie

Verantwoording

De geconsolideerde baten van het VGM over 2019 bedroegen EUR 70,3 mln. Dit is EUR 6,3 mln hoger dan begroot en EUR 5,5 mln hoger dan 2018. Het aantal bezoekers lag met 2.134.778 iets onder het niveau van 2018, toen het VGM in totaal 2.161.160 bezoekers heeft ontvangen. De gemiddelde entreeopbrengst per bezoeker is als gevolg van de in 2019 doorgevoerde prijsverhoging van de entreetickets gestegen van EUR 14,16 naar EUR 14,71. Minder bezoekers maar een hogere gemiddelde entreeopbrengst per bezoeker zorgden per saldo in 2019 voor een stijging van EUR 452.293 in de entreeopbrengsten ten opzichte van 2018. De totale entreeopbrengst kwam in 2019 uit op EUR 31,1 mln, in 2018 was dit EUR 30,6 mln. De verkoop van multimediatours blijft het onverminderd goed doen en realiseerde een omzet van EUR 3,3 mln. 33% van alle bezoekers maakte in 2019 gebruik van een multimediatour, tegenover 30% in 2018. De omzet van VGME liet in 2019 ten opzichte van 2018 een mooie stijging van EUR 1,9 mln zien naar een totaal van EUR 18,1 mln.

Het VGM krijgt BIS-subsidie voor de activiteiten van het museum en subsidie op grond van de Erfgoedwet voor huisvesting en collectiebeheer. In 2019 bedroegen de personeelslasten in totaal EUR 28,0 mln. Deze personeelslasten betroffen salarislasten, kosten voor inhuur personeel en overige personeelskosten. De personeelslasten waren hoger dan begroot, onder meer als gevolg van extra kosten door inhuur van personeel en overige personeelskosten, zoals de werkkostenregeling. De stijging van personeelskosten ten opzichte van 2018 wordt met name veroorzaakt door de groei in het aantal fte's en cao verhoging. De huisvestingslasten van EUR 8,6 mln bestonden uit huur, servicekosten, beheer en onderhoud en overige facilitaire kosten. De gestegen kosten van de vaste collectie waren het gevolg van onder meer toegenomen sponsoring, werving en pr-activiteiten. De kosten van educatie stegen door investeringen in de multimediatours, een groeiend aantal scholieren dat het museum bezocht en de extra inzet van docenten en rondleiders. De kosten van tijdelijke tentoonstellingen waren in 2019 vrijwel gelijk aan 2018. Kosten voor algemeen beheer bestonden uit kosten voor betalingsverkeer, kantoorkosten en ICT-kosten. De stijging van deze kosten werd met name veroorzaakt door de groei van de online ticketverkoop, waardoor de kosten van het betalingsverkeer toenamen. Dit alles heeft ertoe geleid dat de totale lasten in 2019 zijn uitgekomen op EUR 70,9 mln. Dit is EUR 12,7 mln hoger dan begroot en EUR 13,0 mln hoger dan de realisatie in 2018. Exclusief de kosten van aankopen ad EUR 10,9 mln, zijn de lasten in 2019 EUR 3,8 mln hoger dan begroot en EUR 4,7 mln hoger dan de realisatie in 2018. Het financieel resultaat bestaande uit de rentebaten en de rentelasten was in 2019 EUR 2,3 mln. Aan vennootschapsbelasting is EUR 1,1 mln opgenomen als last. In 2018 bedroeg het Aankoopfonds EUR 9,4 mln en in 2019 EUR 1,7 mln. Gedurende 2019 is een bedrag van EUR 3,2 mln aan fondsen ontvangen ten behoeve van de aankoop van kunstwerken. Mede daardoor zijn in 2019 diverse aankopen gerealiseerd. De kosten van aankopen bedroegen totaal EUR 10,9 mln en betroffen onder meer de aanschaf van werken van Degas (Femme pregnant un tub, EUR 6,0 mln) en Van Gogh (Onkruidverbrander, EUR 1,5 mln), Caillebotte (EUR 1,0 mln).

Fondsen welke in 2019 diverse aankopen hebben mogelijk gemaakt zijn onder meer de BankGiro Loterij, de The Yellow House geefkring, de Vincent Van Gogh Stichting, het Mondriaan Fonds en de Vereniging Rembrandt.

Daarnaast heeft het Fonds Mr. Cornelis Roozen een Fonds op Naam opgericht van EUR 65.000. Dit fonds kan het museum gebruiken voor publicaties ten behoeve van tentoonstellingen en voor aankoop of restauratie van werken.

Fonds 21 is partner van *Van Gogh verbindt* en steunt dit project gedurende vier jaar met een bijdrage van EUR 150.000 per jaar. Met *Van Gogh verbindt* onderzoekt het museum hoe het relevanter kan worden voor Amsterdamse jongeren met biculturele achtergrond en heeft hiertoe in 2019 tal van activiteiten kunnen ontwikkelen.

Het resultaat na belastingen over 2019 is uitgekomen op EUR 8,2 mln. Dit is EUR 2,8 mln hoger ten opzichte van de begroting en EUR 1,9 mln hoger ten opzichte van 2018. Ultimo 2019 was de solvabiliteit (de verhouding tussen het eigen vermogen en het balanstotaal) 62,8%. Het eigen vermogen inclusief het jaarresultaat bedroeg in totaal EUR 39,7 mln en het balanstotaal was ultimo 2019 EUR 63,3 mln. De liquide middelen waren in totaal EUR 19,1 mln. Ultimo 2018 waren er EUR 29,4 mln aan liquide middelen. De daling in liquide middelen wordt nader toegelicht in het geconsolideerde kasstroomoverzicht op pagina 35. De current ratio is 3,5 en is gebaseerd op de verhouding tussen de kortlopende bezittingen en kortlopende schulden. De kortlopende bezittingen ofwel de vlottende activa waren ultimo 2019 EUR 32,5 mln. De kortlopende schulden bedroegen ultimo 2019 EUR 9,4 mln. Er bestaat momenteel geen financieringsbehoefte.

Resultaatbestemming

Het enkelvoudige resultaat exclusief resultaat deelnemingen van het VGM is EUR 3,3 mln. Het resultaat van VGME na belastingen over 2019 is uitgekomen op EUR 2,4 mln en wordt toegevoegd aan de overige reserves van VGME. Verder is er EUR 0,3 mln aan de overige Bestemmingsfondsen onttrokken. Dit betrof een vrijval inzake Bestemmingsfonds OCW DMC. Het bestuur stelt, met goedkeuring van de Raad van Toezicht, aan de Algemene Vergadering voor het resultaat na belastingen over 2019 als volgt te bestemmen: een bedrag van EUR 6.282.158 toe te voegen aan de Algemene reserves.

Informatie over financiële instrumenten

- Het VGM werkt met een treasury statuut en onderschrijft de Regeling beleggen, lenen en derivaten OCW 2016. Het VGM gebruikt geen derivaten ter afdekking van financiële risico's. Ook heeft het VGM een beleggingsstatuut. De effectenportefeuille wordt door Van Lanschot beheerd.
- Het prijsrisico van de effectenportefeuille wordt ondervangen door een voorzichtige beleggingsstrategie te hanteren en het beheer extern uit te besteden.
- Het prijsrisico van de merchandise voorraad wordt als gering aangemerkt, omdat zowel de inkoop- als verkoopprijzen van de merchandise redelijk constant zijn.
- Het kredietrisico dat obligaties uit de effectenportefeuille niet kunnen worden afgelost, wordt als gering beschouwd omdat de uitgifte is gedaan door grote bedrijven en overheden.

- Het liquiditeitsrisico is klein omdat er wordt belegd in obligaties en in aandelen die goed verhandelbaar zijn op de beurs.
- Er is sprake van een kasstroomrisico van de effectenportefeuille door schommelingen in de onderliggende waarde. Door maximaal 20% in aandelen te beleggen wordt dit risico kleiner.

Effectenportefeuille

De effectenportefeuille heeft ultimo 2019 een waarde van EUR 15,8 mln en heeft de volgende samenstelling: EUR 0,4 mln liquiditeiten, EUR 8,2 mln staatsobligaties, EUR 5,0 mln bedrijfsobligaties en EUR 2,2 mln aandelen. Over 2019 is een positief rendement gerealiseerd van EUR 685K. Dit is een rendement van 6,5%.

Eigen inkomstenpercentage

Het eigen inkomstenpercentage is het totaal aan eigen inkomsten gedeeld door het totaal aan structurele subsidies. OCW hanteert hiervoor een norm van minimaal 19,5%. Het VGM genereerde enkelvoudig over 2019 EUR 44,8 mln aan eigen inkomsten en ontving EUR 7,9 mln aan subsidiegelden uit de BIS en de Erfgoedwet. Het eigen inkomstenpercentage komt daarmee uit op 567%.

Activiteiten in 2019

Tentoonstellingen

Naast het presenteren van de vaste collectie organiseert het VGM al jaren een uitgebreid programma van tijdelijke tentoonstellingen. Jaarlijks organiseert het VGM twee grote tentoonstellingen en een meer bescheiden zomerpresentatie in de tentoonstellingsvleugel (Kurokawavleugel) van het VGM en twee tentoonstellingen in DMC in Den Haag. Op de derde etage in het Rietveldgebouw worden enkele kleinere tentoonstellingen georganiseerd, met werk van moderne en hedendaagse kunstenaars.

De tentoonstelling *Hockney – Van Gogh: The Joy of Nature* was te zien van 1 maart tot en met 26 mei 2019. Nooit eerder werden de raakvlakken tussen David Hockney en Vincent van Gogh zo groots en in een monumentale en sprankelende inrichting in beeld gebracht. De wereldberoemde kunst van David Hockney (1937) is kleurrijk en kolossaal en zo werden de schilderijen, tekeningen, schetsboeken, prenten en video's ook gepresenteerd. Hockney haalt veel inspiratie uit de natuur, gebruikt felle kleuren en experimenteert met perspectief. Vincent van Gogh was een grote bron van inspiratie voor Hockney en enkele van diens cruciale werken waren dan ook te zien in de expositie. Deze populaire tentoonstelling trok ongeveer 357.000 bezoekers.

Een bijzondere presentatie in de vaste opstelling was gewijd aan twee teruggevonden schilderijen van Van Gogh: *Zeegezicht bij Scheveningen* (1882) en *Het uitgaan van de Hervormde Kerk te Nuenen* (1884-1885). De schilderijen werden in 2002 gestolen en waren jarenlang spoorloos. Pas in 2016 werden de werken licht beschadigd teruggevonden. Na restauratie werden de schilderijen van 17 april tot en met 15 september 2019 in een aparte presentatie weer aan iedereen getoond.

Ter ere van het afscheid van Axel Rüger toonde het museum van 8 mei tot en met 3 juni 2019 *De 13 mooiste werken. Aanwinsten Axel Rüger 2006-2019*, een presentatie met aankopen uit de periode van zijn directeurschap.

In de zomertentoonstelling *Van Gogh en de Zonnebloemen* (21 juni tot en met 1 september 2019) stond het iconische werk *Zonnebloemen* (1889) uit de collectie van het VGM centraal. De afgelopen jaren is veel onderzoek gedaan naar het schilderij, met name naar de fascinerende ontstaansgeschiedenis en de materiaal-technische conditie van het werk. Ook kon de bezoeker meer te weten komen over de verschillende versies die Van Gogh van deze grote bos zonnebloemen in een vaas schilderde en over de betekenis die de zonnebloem voor hem had.

In de zomerperiode werd daarnaast *Van Gogh droomt* getoond: een meeslepende, verhalende installatie over het gevoelsleven van Vincent van Gogh. Met licht, kleur en geluid werd een zintuigelijke ervaring gecreëerd, gebaseerd op de turbulente periode waarin Van Gogh in het Zuid-Franse Arles verbleef.

De najaarstentoonstelling tentoonstelling *Jean-François Millet. Zaaier van de moderne kunst*, die door de pers werd bejubeld, omvatte werk van kunstenaars als Van Gogh, Monet, Munch, Seurat, Segantini en Dalí. Zij werden allemaal geïnspireerd door de Franse kunstenaar Jean-François Millet (1814-1875). Millet was de schilder van het harde boerenleven en brak met de traditie van het anekdotische ten gunste van universele thema's. Met zijn radicale schildertechniek, moderne stijl en inspirerende verbeelding van het boerenbestaan, werd Millet een ware zaaier van de moderne kunst.

Onder de noemer *Van Gogh inspireert* organiseert het VGM op de derde etage in het Rietveldgebouw jaarlijks enkele kleinere tentoonstellingen, met werk van moderne en hedendaagse kunstenaars. In 2019 waren dat presentaties van Pieter Laurens Mol, Matthew Day Jackson en Jason Brooks.

Het Prentenkabinet van de Kurokawavleugel leent zich bij uitstek voor beknopte presentaties van werk uit de rijke collectie prenten en tekeningen van het VGM. Zo was tijdens de tentoonstelling Hockney – Van Gogh een fraaie selectie te zien van pas verworven prenten van Camille Pissarro: *Unieke impressies*. De werken toonden vooral zijn sterke experimenteerdrijf. Van 4 oktober 2019 tot en met 8 januari 2020 lag de focus op een van de hoogtepunten uit het oeuvre van de Franse kunstenaar Vuillard met de presentatie van de prentenserie *Van proef tot perfectie: Edouard Vuillards 'Paysages et Intérieurs'*.

In DMC vonden twee goed bezochte tentoonstellingen plaats. Van 8 maart tot en met 23 juni 2019 kwamen veel bezoekers af op *Mesdag & Colenbrander*, met keramiek van Theo Colenbrander dat opvalt door zijn bijzondere ontwerpen en intens kleurenpalet. De Mesdags waren fervente verzamelaars van zijn vooruitstrevende werk. Aanhakend bij de Millet-tentoonstelling in het VGM, werd van 13 september 2019 tot en met 5 januari 2020 *Jean-François Millet en de Haagse School* gepresenteerd. Bezoekers ontdekten wat schilders van de Haagse School, zoals Jozef Israëls, Anton Mauve en Willem Roelofs, overnamen van Millets herkenbare beeldtaal, monumentale posities en radicale composities.

Publicaties

Het VGM geeft al dan niet in samenwerking met andere (internationale) musea en/of uitgeverijen vele publicaties uit, in verschillende taaledities. De publicaties versterken het imago van het museum als wereldwijd gerenommeerd kennis- en onderzoeksinstituut en dragen bij aan de inkomsten van het museum. Zo had de catalogus *Hockney – Van Gogh* bijzonder goede verkoopcijfers: ruim 31.000 exemplaren werden verkocht, waarvan 15.000 exemplaren binnen het museum. Verder zijn in 2019 onder andere verschenen: *Alles voor Vincent. Het leven van Jo van Gogh-Bonger*, de dagboeken Jo Bonger online (<https://www.bongerdiaaries.org/>) en *Van Gogh's Sunflowers Illuminated: Art Meets Science*, de publicatie van het internationaal wetenschappelijk onderzoek naar Van Goghs *Zonnebloemen*. Deze laatste publicatie markeert de start van de nieuwe wetenschappelijke reeks: Van Gogh Museum Studies.

Collecties en Onderzoek

Het VGM leende in 2019 werken uit aan verschillende tentoonstellingen of musea binnen en buiten Europa. Daaronder bevond zich de bruikleen aan de Fondation Vincent van Gogh Arles, ten behoeve van de tentoonstelling die jaarlijks plaatsvindt. Verder zijn er werken in bruikleen gegeven aan het Rijksmuseum Amsterdam, het Noordbrabants Museum in Den Bosch en een substantieel aantal werken aan de belangrijke Van Gogh-tentoonstelling *Van Gogh and Britain* in Londen. Buiten Europa leende het VGM werken uit aan de tentoonstelling *Vincent van Gogh: His Life in Art* (10 maart tot en met 27 juni 2019) bij The Museum of Fine Arts in Houston. Het VGM heeft in 2019 ook een aantal belangrijke werken aan de collectie toegevoegd. Hoogtepunt was de aankoop in november van een schilderij van Vincent van Gogh, *Onkruid verbrandende boer* uit 1883. Binnen de selectie vroege werken van Van Gogh vervult dit schilderij een belangrijke rol als verbinding tussen het vroege werk uit Den Haag en Drenthe en latere figuurstukken uit Nuenen, zoals *Aardappelrooister* en *De aardappeleters* (beide uit 1885). *Onkruid verbrandende boer* is gekocht samen met het Drents Museum en de aankoop is mede mogelijk gemaakt door de BankGiro Loterij, het Mondriaan Fonds, de Vereniging Rembrandt (*mede dankzij haar Themafonds Impressionisme / Claude Monet Fonds en het Prins Bernhard Cultuurfonds*), Vincent van Gogh Stichting, provincie Drenthe, Stichting Beringer Hazewinkel, Stichting Steunfonds Drents Museum en Stichting Vrienden van het Drents Museum. In november werd nog een andere belangrijke aankoop gedaan: een prachtig werk op papier (pastel) van Edgar Degas, *Femme pregnant un tub*, uit ca. 1886. Andere werken die eerder in het jaar aan de collectie zijn toegevoegd zijn de tekening *Schaatsers (Les Patineurs)*, 1890-1892, van Pierre Bonnard, acht lithografieën van Paul Gavarni, en een kleurenlithografie van Henri de Toulouse-Lautrec, *Partie de Campagne* uit 1897. Ook is verworven een strook met schets van een *Lopende vrouw op de rug gezien*, schets van een *Zittende man (en face)* en schets van een *Zittende vrouw (en profil)*, door Van Gogh, vervaardigd vóór juni 1883. Van Henri Charles Guérard zijn dertig prenten, houtsneden en andere technieken aangekocht. Andere aangekochte werken zijn een ontwerptekening voor *Les deux belles-soeurs* van Edouard Vuillard uit de prentenserie 'Paysages et intérieurs' uit 1896-1899, zes proefdrukken voor de serie 'Paysages', uit ca. 1900 van Ker-Xavier Roussel en van dezelfde kunstenaar *Geboortekaartje voor Jean Roussel, 26 aout 1896*.

In juni werd het wetenschappelijk symposium *Zonnebloemen* georganiseerd door het museum. Een internationaal team van specialisten onder leiding van voormalig senior restaurator van het VGM, Ella Hendriks, onderzocht Van Goghs wereldberoemde schilderij *Zonnebloemen* met de nieuwste onderzoekstechnieken. Op 21 juni 2019 werden tijdens een symposium de resultaten van het onderzoek gedeeld. Tijdens dit symposium werd de eerdergenoemde publicatie *Van Gogh's Sunflowers Illuminated: Art Meets Science* gepresenteerd.

Educatie

Het educatieve beleid van het VGM is erop gericht om mensen een persoonlijke connectie te laten maken met kunstwerken en (ideeën van) de kunstenaar zelf. Daarbij streeft het museum naar inclusiviteit en wil het Van Gogh toegankelijk maken voor zoveel mogelijk mensen. Het VGM richt zich op doelgroepen die al nieuwsgierig zijn en doelgroepen die het VGM nieuwsgierig wil maken vanuit de maatschappelijke missie. In 2018 is de vaste collectiepresentatie en de bijbehorende mix van educatieve middelen geëvalueerd. Dit heeft nuttige punten voor verbetering opgeleverd, waarbij het VGM de balans zoekt tussen de groeiende bezoekersaantallen, de kwaliteit van de museumbeleving en het willen bedienen van een steeds diverser publiek. Dit traject is voortgezet in 2019 en zal in 2020 worden afgerond.

Het VGM wil dat elk Nederlands kind Van Gogh leert kennen. Daarom biedt het VGM onderwijs aan in het museum, online en via outreach. In 2019 gaven getrainde docenten 224 lessen op focuswijken scholen via het programma *Van Gogh gaat naar school*. Ruim 61.000 leerlingen bezochten het VGM in schoolverband. Bezoek van Nederlandse scholen blijft procentueel achter. Vooral havo- en vwo-scholen bezoeken het VGM. Aangezien 60% van de leerlingen naar het vmbo gaat en veel van die kinderen van huis uit minder kennismaken met cultuur, is gestart met verbeteringen om de aansluiting met dit onderwijssegment te versterken, onder andere door uitbreiding van *Van Gogh gaat naar school*. Daarnaast is een marketingcampagne gestart om het onderwijsaanbod van het museum beter bekend te maken bij scholen.

Het VGM richt zich al vijftien jaar met het avondprogramma *Vincent op Vrijdag* op jongvolwassen Amsterdammers. Om participatie te bevorderen treedt het museum buiten zijn muren. In 2019 was er een samenwerking met de kunstenaar Floor van het Nederend en Skatepark Noord. Floor van het Nederend maakte een op Van Gogh geïnspireerde muurschildering van 6 x 20 meter, die een jaar lang te zien zal zijn.

VGM wil relevant blijven in een veranderende wereld, en speelt daarom in op vergrijzing en het groeiend aantal biculturele jongeren in Nederland. *Van Gogh verbindt* is een vierjarig leertraject waarin het VGM met biculturele jongeren aan de hand van pilots en impactonderzoek inzicht krijgt hoe het museum duurzaam relevanter kan worden voor de groeiende groep jongvolwassenen met biculturele roots in Amsterdam. Het project fungeert als vliegwiel om inclusiviteit in het VGM te versterken. In 2019 is gestart met de borging van de eerste resultaten: Met ingang van het schooljaar 2020/21 zal structureel een mbo-programma worden aangeboden en de *Beeldbrekers* (een groep van 23 biculturele jongeren) zijn vanaf 2020 een vast onderdeel van de organisatie. De *Beeldbrekers* zullen onder andere meewerken aan een jongerenprogrammering, HR en marketing. De groep heeft regelmatig bijeenkomsten

met het MT en de Raad van Toezicht. Het VGM deelde de eerste leercurve tijdens een expertmeeting, in een wetenschappelijke publicatie en op congressen.

Het VGM wil verschil maken in een vergrijzende wereld. Speciaal getrainde docenten gaven in 2019 57 workshops op locatie aan kwetsbare ouderen. Ook vonden 23 speciale 70+-dagen plaats in het museum. Het VGM werkt hierbij samen met verschillende zorg- en welzijnspartners. In 2019 sloot het VGM vijf nieuwe partnerovereenkomsten. Om het bewustzijn over toegankelijkheid te vergroten worden aan medewerkers trainingen en handleidingen aangeboden. Zo kan elke medewerker vanuit zijn eigen expertise bijdragen aan een toegankelijker VGM. Daarnaast worden programma's aangeboden voor mensen met een fysieke beperking, zoals *Van Gogh op gevoel* en rondleidingen in gebarentaal. De tussenmeting toegankelijkheid uitgevoerd door De Zonnebloem liet zien dat de toegankelijkheid van het VGM sterk is verbeterd. Een eerste nulmeting in DMC gaf inzicht in verbeteringen en het actieplan dat hiervoor is geschreven wordt vanaf eind 2019 uitgevoerd.

Kwaliteit staat voorop bij de rondleiders en andere educatieve intermediairs. Om te voldoen aan de Wet Deregulering Beoordeling Arbeidsrelaties zijn in 2019 voorbereidingen getroffen om intermediairs vanaf 1 januari 2020 in dienst te nemen. Hiervoor is een Team Begeleide programma's opgericht. Deze verandering vertraagde noodgedwongen een aantal andere projecten, met name onderwijsprojecten.

Digitaal

2019 was weer een prachtig jaar voor de digitale communicatie van het VGM. Het aantal Facebook-volgers groeide van 4.750.000 naar 5.100.000. Er waren 10.500.000 engagements. Het aantal Instagram-volgers groeide van 938.000 naar 1.475.000. Hier haalde het VGM 14.500.000 engagements. Dit toont aan dat de heldere contentstrategie Van Gogh-fans uit de hele wereld aan het museum verbindt. Het VGM was in onze internationale peer group opnieuw het meest social engaging museum. De website ontving meer dan 8.300.000 bezoeken, uit 229 landen. De digitale projecten van het VGM wonnen in 2019 verschillende prijzen, waaronder twee Dutch Interactive Awards en een GLAMi Award.

Marketing

Rondom de opening van de tentoonstelling *Hockney – Van Gogh: The Joy of Nature* is een grootschalige marketingcampagne gevoerd. De campagne heeft eraan bijgedragen dat de openingsmaand maart 20% meer bezoekers trok dan diezelfde periode het jaar ervoor. Op 20, 21 en 22 maart 2019 bracht het VGM – samen met partner Van Lanschot – een ode aan de lente met Arrival of Spring LIVE. Met de lichtkunst van kunstenaarscollectief Blauwe Uur en livemuziek van harpist Remy van Kesteren op het Museumplein, transformeerde de koele winternacht in een levendige voorjaarsdag. Dit bijzondere event was gratis toegankelijk en is zeer mediageniek gebleken. Naast de reguliere museumniewsbrieven zijn dit jaar de tentoonstellingen extra gepromoot bij bezoekers die eerdere tentoonstellingen bezochten. Dit leidt tot een hoger engagement en is dus een effectievere inzet van het e-mailkanaal. Via de ticketmail kunnen toekomstige bezoekers sinds dit jaar ook de Multimediatour bijboeken in 11 talen. De mogelijkheid om in de centrale hal een foto te maken met Zonnebloemen-achtergrond bleek zeer in trek bij onze bezoekers: er werden ruim 40.000 foto's gemaakt en meer dan de helft van de mensen gaf daarbij toestemming

om in de toekomst mailberichten te ontvangen, zodat het VGM ook ná het museumbezoek met deze groep in contact kan blijven.

Development

2019 is voor de afdeling Development een succesvol jaar geweest. ASML werd met ingang van juli van 2019 de nieuwe hoofdpartner van het Van Gogh Museum. Daarnaast verlengde Van Lanschot zijn hoofdpartnerschap voor de komende drie jaar. Er is een voorspoedige groei van onze geefkringen, The Yellow House (TYH) en The Sunflower Collective (TSC). Dankzij een belangrijke donatie van een particuliere schenker en lid van TYH kon het VGM dit jaar een unieke brief van Vincent van Gogh aan de kunstcriticus Albert Aurier verwerven. Gedurende het verslagjaar 2019 heeft de Stichting een donatie van PACCAR ontvangen voor de aankoop van state-of-the-art-röntgenapparaat voor specialistisch onderzoek van schilderijen. De aanschaf is in 2020 gerealiseerd.

Met de genereuze steun van de BankGiro Loterij, het Mondriaan Fonds, de Vereniging Rembrandt en de Vincent van Gogh Stichting in samenwerking met het Drents Museum, kocht het Van Gogh Museum *Onkruid verbrandende boer* (1883) van Vincent van Gogh. Ook kon het Van Gogh Museum eind 2019 een belangrijke pastel van de Franse impressionist Edgar Degas (1834-1917) aankopen: *Badende vrouw* uit ca. 1886. Deze aankoop werd mogelijk gemaakt door ruimhartige ondersteuning van de BankGiro Loterij, het Mondriaan Fonds, de Triton Collection Foundation en door de bijdragen van de leden van The Yellow House.

De blockbuster-tentoonstelling *Hockney – Van Gogh: The Joy of Nature* werd mogelijk gemaakt door het Mondriaan Fonds, Fonds 21, Stichting Zabawas en het Prins Bernhard Cultuurfonds.

Commerciële activiteiten

Ondanks een licht dalend bezoekersaantal hebben de lokale Retail activiteiten gericht op conversie en besteding weer een mooie ontwikkeling laten zien. De vernieuwde boekwinkel heeft daarvoor daarin een belangrijke bijdrage geleverd. Met de internationale licentie- en wholesale-activiteiten zijn door diverse samenwerkingen weer veel nieuwe *touchpoints* gecreëerd. Door de combinatie van commercie en inhoud zijn veel mensen in aanraking gebracht met Vincent van Gogh.

Samenwerkingen die daarbij naar voren komen zijn het Monopolyspel, de Skateroom en Beddinghouse. Ook de e-commerce activiteiten lieten een positieve ontwikkeling zien, waarbij printing on demand een belangrijke groeicategorie is. Landen waarin aanzienlijke conversie wordt gerealiseerd buiten Nederland zijn de Verenigde Staten, Groot-Brittannië, Duitsland, Frankrijk en Italië. Op het gebied van new business is *Van Gogh Museum Editions Pop-up tour* gelanceerd. In deze interactieve, reizende tour zijn de exclusieve *Van Gogh Museum Editions* (replica's) te zien. De *Van Gogh Museum Editions Pop-up tour* reist naar verschillende vooraanstaande winkelcentra in de Verenigde Staten. Ook wordt er veel verwacht van de interactieve, 'multisensory' 3D-tentoonstelling *Meet Vincent van Gogh Experience*. De afgelopen jaren is er hard aan gewerkt om contracten te sluiten met verschillende venues. Deze inspanningen hebben ertoe geleid dat in het voorjaar van 2019 de *Meet Vincen*

van Gogh Experience te zien is geweest in zowel Barcelona als Seoul. Begin 2020 zal de Experience te zien zijn in Londen en Lissabon.

Prestatieverantwoording

Het VGM dient conform de beschikking van de minister van OCW waarin subsidie op grond van BIS en Erfgoed is toegekend jaarlijks verantwoording af te leggen over het prestatieniveau van zijn activiteiten. In bijgaand overzicht volgt de realisatie in 2019 van de activiteiten. Het overzicht is opgesteld volgens de actuele richtlijnen van het Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen subsidieperiode 2017-2020. Ter vergelijking zijn het activiteitenplan 2019 en de realisatie van 2018 weergegeven.

TENTOONSTELLINGEN	2019		Activiteitenplan 2019		2018	
	Aantal	Aantal bezoek	Aantal	Aantal bezoek	Aantal	Aantal bezoek
1. Tijdelijke tentoonstellingen	5	924.295	5	-	4	603.875
Totaal bezoeken (2+3+4+5)		2.134.778		1.700.000		2.161.160
2. Reguliere bezoeken		2.073.153		1.655.000		2.094.516
3. Bezoeken po		11.193		10.000		13.055
4. Bezoeken vo		50.432		35.000		53.589
5. Bezoeken mbo/ho		-		-		-
Specificatie van bezoeken totaal						
6. Gratis bezoeken		233.195		170.000		230.747
7. Betaalde bezoeken		1.901.583		1.530.000		1.930.413
Overige bezoeken:						
8. Bezoeken website totaal		8.498.661		4.900.000		6.767.624
9. Aantal unieke bezoekers website		5.953.440		3.000.000		4.812.712
	Aantal act.	Aantal deelnemers	Aantal act.	Aantal deelnemers	Aantal act.	Aantal deelnemers
10. Schoolgebonden activiteiten:	224	61.625	100	45.000	132	66.644
11. Waarvan po	40	11.193			26	13.055
12. Waarvan vo	184	50.432			106	53.589
13. Waarvan mbo/ho						
14. Openbare activiteiten	58	1.357	28	280	49	588
15. Totaal overige activiteiten (10+14)	282	62.982	128	45.280	181	67.232

Er zijn in 2019 vijf tijdelijke tentoonstellingen georganiseerd, waarvan drie in het VGM en twee in DMC. Aanvullend is er ook een zomerprogrammering geweest met 'Van Gogh droomt'. Het aantal scholieren dat het VGM heeft bezocht in 2019 is uitgekomen op 61.625. Dit is een daling van 7,5% ten opzichte van de realisatie in 2018. Bezoek van Nederlandse scholen blijft procentueel achter. Vooral havo- en vwo-scholen bezoeken het VGM. Aangezien 60% van de leerlingen naar het vmbo gaat en veel van die kinderen van huis uit minder kennismaken met cultuur, is in 2019 gestart met verbeteringen om de aansluiting met dit onderwijssegment te versterken, onder andere door uitbreiding van *Van Gogh gaat naar school*. Daarnaast is een marketingcampagne gestart om het onderwijsaanbod beter bekend te maken bij scholen. De realisatie in beide jaren ligt ruim boven het aantal dat VGM heeft aangegeven in zijn activiteitenplan. Afgelopen jaar hebben in totaal 2.134.778 bezoekers het VGM bezocht. In vergelijking met 2018 is dat een daling van ruim 1,2%. De oorzaken zijn erin gelegen dat de capaciteit bewust enigszins is beperkt om congestie in het museum tegen te gaan en om de bezoekersbeleving te vergroten. De gratis bezoeken betroffen kinderen tot en met 17 jaar en relaties.

Met name het aantal jeugdige bezoekers laat de laatste jaren een forse stijging zien. Het aantal bezoekers op de website in 2019 was in totaal 8,5 mln, hetgeen ten opzichte van 2018 een stijging van 25,6% inhoudt. De realisatie ligt boven hetgeen door het VGM is aangegeven in het activiteitenplan voor de BIS-subsidieaanvraag. De stijging wordt voor een belangrijk deel veroorzaakt door de toegenomen online verkopen van entreetickets. Daarnaast blijft Vincent van Gogh onverminderd populair en worden op de website de verhalen veel gelezen en de collectie vaak bekeken. Ook op social media is de fanbase flink aan het groeien. Het aantal school gebonden activiteiten is naar rato verdeeld over het aantal deelnemers aan die activiteiten. Het aantal school gebonden activiteiten is in 2019 uitgekomen op 224. Dat is een stijging ten opzichte van 2018 met 92 school gebonden activiteiten.

Reflectie planmatig beleid voor het beheer van de cultuuroederen of verzamelingen

Het VGM beheert de cultuuroederen waarvoor het op grond van de Erfgoedwet verantwoordelijk is planmatig, doelmatig en conform hetgeen is vastgesteld in het beleidsplan collectiebeheer. Er is sprake van druk op de collectie door het grote aantal verzoeken tot bruiklenen. Deze verzoeken worden zorgvuldig afgewogen en voor een klein deel toegekend. Er zijn duidelijke afspraken gemaakt wat betreft (hoeveelheid) licht, relatieve vochtigheid, temperatuur, trillingen, transport, verpakkingen en handling in het algemeen. Als een werk in bruikleen wordt gegeven, zien professionele koeriers vanuit verschillende afdelingen (Collectiebeheer en Restauratie, Registrar's Office en conservatoren) toe op naleving van deze afspraken. De afspraken worden goed nageleefd, ook in 2019.

Ten aanzien van de toegestane hoeveelheid licht op de werken wordt regelmatig in rapportages bijgehouden of die binnen de gestelde norm blijft. In de afgelopen jaren is er een aantal maatregelen genomen om het vastgestelde lichtbeleid zo goed mogelijk te kunnen uitvoeren, zoals het permanent afdekken van lichtkoepels en het aanbrengen van bewegingssensoren. De blootstelling van werken aan licht wordt periodiek gemeten en vastgelegd in Adlib Museum Plus. Hightechbedrijf ASML verbindt zich als een van de hoofdpartners voor een periode van vijf jaar (van 2019 tot 2024) aan het Van Gogh Museum als Partner in Science. In de samenwerking staan state-of-the-art technologie en Van Goghs zoektocht naar kleur en licht centraal. Naast een substantiële financiële bijdrage – onder andere voor onderzoek en restauratie - zal ASML een team van onderzoekers beschikbaar stellen om het museum te ondersteunen in onderzoeksgebieden gericht op de conservatie van de collectie.

Het beheer van de collectie is ondergebracht bij de afdeling Collectiebeheer en Restauratie, die de preventieve en actieve conservering op zich neemt. Per jaar wordt gepland welke werken er worden gerestaureerd en op welke wijze de restauratie moet plaatsvinden. Voor de registratie en administratie wordt gebruikgemaakt van het collectie-informatiesysteem Adlib Museum Plus. Hierin wordt – onder andere – de basis- en standplaatsregistratie bijgehouden. De registratie van de collectie wordt periodiek en steekproefsgewijs gecontroleerd door de fysieke staat van werken te vergelijken met de informatie in Adlib Museum Plus en het digital asset management systeem Cumulus. In de toekomst zal er gebruik worden gemaakt van een

geautomatiseerd standplaatsregistratiesysteem. Ter voorbereiding daarop zijn op verantwoorde wijze barcodes aangebracht op of bij objecten en standplaatsen.

Reflectie meerjarig onderhouds- en investeringsplan huisvesting

Om de vastgoedportefeuille van het VGM op de lange termijn te laten aansluiten bij de missie en visie van het VGM, is in 2018 de huisvestingsvisie 2018-2033 vastgesteld. Door middel van de CREM-methodiek (Corporate Real Estate Management) wordt een stappenplan uitgevoerd om per gebouw dat het VGM beheert, tot een juiste invulling te komen. Hieruit zijn meerjarenhuisvestingsplannen ontstaan. Door middel van input van de NEN 8021 (prestatiemeting) heeft VGM het meerjarenhuisvestingsplan 2019-2023 vastgesteld. Berekend is dat de inkomsten uit hoofde van de Erfgoedwet voldoende zijn voor de plannen. Echter, deze inkomsten zijn onvoldoende om alle scenario's volledig te kunnen uitvoeren en aanvullende bekostiging kan nodig zijn. In nauwe samenwerking met de afdeling Finance & Control worden de mogelijkheden hiervoor nader onderzocht. Voor het museum (Museumplein 6) is in 2019 een onderzoek gestart om het gebouw ook ná 2023 te laten aansluiten bij het primaire doel van de organisatie. De hieruit voortvloeiende mogelijkheden zullen worden doorgerekend en zullen in 2020 ter besluitvorming worden voorgelegd aan het MT.

Talentontwikkeling

Aantrekkelijk werkgeverschap en talentmanagement zijn belangrijke thema's in het HR-beleid van het VGM. Terugkijkend op 2019 kan een aantal mooie initiatieven worden genoemd. In het voorjaar is *Van Gogh versterkt* van start gegaan, een tweejarig leiderschapsprogramma in samenwerking met trainingsinstituut De Baak. Een belangrijk doel van *Van Gogh versterkt* is het verder ontwikkelen van (persoonlijk) leiderschap en zo bij te dragen aan een excellente en innovatieve organisatie die constant in ontwikkeling is en waarbij constructief feedback geven en ontvangen heel gewoon is. Het in 2018 gestarte leiderschapsprogramma *Van Gogh versterkt* is in 2019 het tweede jaar ingegaan. Een eerste traject, gericht op persoonlijke ontwikkeling (leren door te doen), dat voor alle medewerkers openstond, is eind vorig jaar afgerond. In 2020 zal dit persoonlijke ontwikkeltraject worden herhaald voor een volgende groep medewerkers. Er is een aantal korte workshops georganiseerd met open inschrijving, onder andere over het geven van feedback, gesprekstechnieken en inclusiviteit.

In 2019 is opnieuw een aantal inspiratiesessies voor alle medewerkers georganiseerd, steeds verzorgd door een ander team. Hetzelfde doel had de tweede editie van de *Van Gogh werkt*-campagne; door middel van interviews en portretten van medewerkers werd aandacht gegeven aan wie we zijn en wat we doen. De persoonlijke versie verscheen op intranet en de meer zakelijke versie op LinkedIn.

Een lerende organisatie betekent ook leren van je eigen medewerkers en inspelen op hun behoeften en meningen. Daarom is in 2019 opnieuw een medewerkers enquête gehouden. Door het hoge responscijfer van 75% zijn de resultaten representatief en geven een goed beeld van wat er leeft in de organisatie. Samenwerking, werkdruk en communicatie zijn aandachtspunten die uit de enquête duidelijk naar voren kwamen en waar we onze energie aan moeten blijven geven. Afgesproken is dat elke afdeling van de slag gaat met de uitkomsten en opvolging op afdelings- en/of sectorniveau.

Code Culturele Diversiteit

Parallel aan het programma *Van Gogh verbindt*, dat door de afdeling Educatie & Interpretatie wordt uitgevoerd, is een belangrijke focus van HR de ontwikkeling van een inclusieve organisatie met inclusief werkgeverschap. In dat kader is gewerkt aan het aantrekken van divers talent, het benutten en behouden van divers talent en het integreren van inclusie in de organisatie. Op de valreep van 2019 is een herhaalmeting van de inclusie-enquête gehouden onder medewerkers met als doel de effecten van de initiatieven en activiteiten op het gebied van inclusiviteit en diversiteit te meten. De resultaten van de enquête worden medio 2020 verwacht.

Ondernemerschap en strategie bij tegenvallende inkomsten

Het VGM ziet het met zijn bezoekersaantallen, de positie die het regionaal, nationaal en internationaal inneemt en zijn professionele organisatie, als een logische opdracht dat het museum zich ondernemend opstelt. VGME BV draagt financieel bij aan het voortbestaan van het VGM en vormt, naast de inkomsten uit kaartverkoop, een zeer belangrijk onderdeel van de inkomstenstructuur van het museum. De activiteiten richten zich op lokaal, mondiaal en digitaal niveau. Doelstelling is om de komende jaren de balans tussen inkomsten die lokaal worden gegenereerd en inkomsten die uit internationale commerciële activiteiten en via e-commerce worden gerealiseerd ten gunste van de laatste twee categorieën verder te verbeteren, waardoor er binnen het VGM een evenwichtiger verdienmodel ontstaat. Het VGM is trots op de hoge bezoekersaantallen van het museum en het hoge aantal online bezoekers en waardeert de almaar groeiende wereldwijde aandacht voor Van Gogh en bovenal de goede beoordeling die alle bezoekers (fysiek en digitaal) aan het museum geven.

Het VGM beseft ook dat gezien de capaciteit in het museum het aantal bezoekers nog maar beperkt kan groeien. Internationaal wordt daarentegen wel ingezet op groei door de ontwikkeling van allerlei (nieuwe) activiteiten. Inmiddels zijn er voldoende financiële reserves opgebouwd om als buffer te kunnen dienen indien de bezoekersaantallen plotseling fors zouden afnemen. Er zal daarnaast worden geïnvesteerd in andere businessmodellen om zodoende de afhankelijkheid van de bezoekersaantallen te verminderen. Gezien de ontwikkelingen rondom de uitbraak van het coronavirus die vanaf eind 2019 duidelijk ook buiten China zijn beslag begon te krijgen, moet voor 2020 terdege rekening worden gehouden met een sterk afwijkend jaar. Hierop wordt nader ingegaan bij de toekomstverwachtingen.

Internationale activiteiten

Het VGM bereikt een wereldwijd publiek. Internationale activiteiten zijn van groot belang om ook die mensen te bereiken voor wie een bezoek aan het museum in Amsterdam niet voor de hand ligt. Daarom werkte het VGM in 2019 mee aan verschillende tentoonstellingen in het buitenland door werken in bruikleen te geven. Door zijn bijzondere collectie heeft het VGM zich ontwikkeld tot hét kennisinstituut op het gebied van Vincent van Gogh, in Nederland en de rest van de wereld.

Medewerkers van het VGM reisden ook in 2019 veelvuldig naar het buitenland om lezingen en presentaties te geven en deel te nemen aan congressen en bijeenkomsten. Het VGM onderhoudt vele internationale betrekkingen, onder andere met ambassades, waaronder de ambassades van Japan en China in Nederland en de Nederlandse ambassades in Japan en China. Verder werkt het VGM samen met verschillende (inter)nationale onderzoeksinstituten zoals de Amerikaanse Cornell University en Duke University, en andere musea, waaronder het Louvre in Parijs. Het is niet mogelijk om in alle landen activiteiten te ontwikkelen en er moeten weloverwogen keuzes worden gemaakt. De focus ligt op Azië (Japan, China en Zuid-Korea), Europa en de Verenigde Staten.

Ethisch beleid

Ethiek speelt een belangrijke rol binnen VGM. Voor alle werknemers is ethiek van groot belang bij de dagelijkse uitvoering van hun werkzaamheden en de interactie met elkaar. Daarnaast is VGM met haar dochteronderneming Van Gogh Museum Enterprises B.V. actief in veel landen in de wereld. De normen en waarden die VGM omarmt moeten ook toegepast worden in onze omgang met de buitenwereld en alle (zaken)partners. In de komende jaren zal het externe ethische beleid verder verduidelijkt en aangescherpt worden. Hierin zal op een transparante manier duidelijk gemaakt worden hoe om te gaan met landen die mensenrechten of milieuregels schenden of zich schuldig maken aan oorlogsmisdaden.

Het is belangrijk dat we goed met elkaar omgaan en dat wij klantgericht zijn voor zowel onze bezoekers als onze collega's. De VGM-gedragscode geeft onze bedrijfscultuur weer. Naast de VGM-gedragscode zijn er een gedragscode ICT (over hoe wij omgaan met ICT applicaties en middelen), een gedragscode informatieveiligheid en een gedragscode Inkoop vanuit NEVI principes. Alle gedragscodes gelden voor alle medewerkers en bestuurders van het Van Gogh Museum en haar dochtermaatschappijen. In voorkomende gevallen kan VGM in samenspraak met bijvoorbeeld HR ethische dilemma's bespreekbaar maken.

Risicobeheersing

Sinds een aantal jaren werkt het museum met een risicomanagementsysteem voor het identificeren en vastleggen van risico's. Het VGM heeft continu aandacht voor potentiële risico's en bespreekt deze minimaal twee keer per jaar in het MT. Hierbij wordt onder meer gekeken naar de risicobereidheid. Dit is de mate waarin VGM bereid is risico's te nemen om haar organisatie doelen na te streven. Tevens krijgt de Raad van Toezicht minimaal één keer per jaar een update over risicobeheersing. Hierna worden de belangrijkste risico's benoemd:

1. De technische staat van de collectie is kwetsbaar en wordt beïnvloed door licht op zaal en het reizen naar tentoonstellingen in andere (buitenlandse) musea. Er wordt gewerkt met een lichtbeleid om de invloed van het licht op de schilderijen te verminderen. Om die reden worden in de bruikleenovereenkomsten bepalingen opgenomen over de hoeveelheid licht die is toegestaan. De risicobeheersing is met deze maatregelen een stuk verbeterd. De risicobereidheid van het VGM ten

- aanzien van de lichtimpact is als middelmatig te kwalificeren. Dit komt overeen met de balans tussen conserveren en de publieksfunctie van het museum.
2. De financiële afhankelijkheid van de bezoekersstroom is nog steeds groot. De entreeopbrengsten maken al jaren ongeveer 46% uit van de totale opbrengsten. De beheersing van dit risico is verbeterd, mede omdat de reserves voldoende zijn en de bijdrage vanuit VGME de laatste jaren voor een groter deel afkomstig is uit niet bezoekers-gebonden commerciële activiteiten. Kwaliteit en optimale bezoekersbeleving blijven speerpunten: vanuit een lokale strategie, gericht op Amsterdam en inclusiviteit. Zowel fysiek als in perceptie. De *Global en Digital* footprint vergroten ook het bereik. Daarnaast zal voor 2020 de focus gericht zijn op endowment fund en het aantrekken fondsen. Verder wordt onderzoek gedaan naar capaciteitsplanning en een marktbenadering gericht op piek/dal seizoenen. Ook is er een onderzoek gestart naar het herzien van het ticketprijsbeleid. De risicobereidheid ten aanzien van het aantal bezoekers is laag.
 3. Ondernemen in het buitenland heeft als risico dat er onvoldoende kennis en inzicht in de markt aanwezig is en de resultaten daardoor kunnen tegenvallen. Om dit risico beter te beheersen zijn en worden er mensen met specifieke kennis aangetrokken. Ook is contractmanagement verder ontwikkeld met meer aandacht voor monitoring. Ondernemen in het buitenland is een belangrijk onderdeel van de activiteiten van het VGM en draagt bij aan de diversificatie van het inkomstenportfolio. Speerpunt voor de komende tijd is het aangaan van strategische allianties teneinde kennis en kunde uit te breiden en risico's te spreiden. De beheersing van het risico is toegenomen, maar de impact neemt toe door de groei van activiteiten in het buitenland. De risicobereidheid ten aanzien van ondernemen in het buitenland is middelmatig tot hoog.
 4. De balans tussen museale en commerciële activiteiten verdient binnen het Van Gogh Museum bijzondere aandacht. De winst uit commerciële activiteiten is van onmisbaar belang voor de activiteiten die het museum ontplooit. De Directie en het managementteam zijn zich ervan bewust dat steeds moet worden gelet op het bieden van de juiste kaders om zowel de museale, als de commerciële activiteiten maximaal te kunnen ontplooiën. Daarbij is sprake van verschillende processen met een eigen dynamiek. Het museum en commercie ontwikkelen zich meer en meer tot het optimaal verenigen van de verschillende werk- en zienswijzen, met als gezamenlijk doel producten en activiteiten te (laten) ontwikkelen die zowel de inhoudelijke als de commerciële doelstellingen dienen. De risicobereidheid is groot. Betrokkenen zijn zich er meer en meer van bewust dat een gezamenlijke aanpak de enige juiste is. Daarbij zijn zij zich steeds meer bewust dat het niet altijd de beste manier is om vanuit de 'verticale' indeling van de organisatie te werken. Betrokkenen zoeken elkaar meer en meer functioneel op.
 5. Een risico dat qua impact toeneemt is de kwetsbaarheid en afhankelijkheid van de ICT-infrastructuur. Dagelijks vindt er cybercrime plaats en de organisatie dient te worden beschermd tegen aanvallen. Middels een plan van aanpak worden stapsgewijs prioriteiten (bij)gesteld en kwetsbaarheden gemitigeerd. Daarnaast is er de ambitie om meer in de cloud te gaan werken. Daarmee kan de kwetsbaarheid verder worden verlaagd. Ook worden regelmatig de sterke en zwakke onderdelen van de ICT-infrastructuur getest. De risicobereidheid is laag.
 6. Informatiemanagement is een belangrijk thema. Het VGM wil zo prudent mogelijk omgaan met informatie. Het kernteam informatiemanagement, het nieuwe kernteam voor datamanagement en data governance zorgen voor de nodige

- beheersing. Een informatiemanager monitort en coördineert informatieveiligheid en de daarbij behorende plannen. Het VGM heeft een Privacy Officer en streeft ernaar om te voldoen aan de de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Door middel van een gedragscode, workshops en intranetberichtgeving blijft de awareness behouden. De risicobereidheid is laag.
7. De verantwoordelijkheid van het beheer en onderhoud van de museumgebouwen ligt sinds twee jaar bij het VGM zelf. Hiermee is het risico voor het museum toegenomen indien deze taken niet goed worden uitgevoerd. Beheersing vindt plaats en is toegenomen door constante monitoring, intensieve samenwerking met een externe onderhoudspartner, uitbreiding van het aantal facilitaire medewerkers en reservering van voldoende middelen. Ook worden regelmatig onderzoeken gedaan en wordt er gewerkt met scenarioanalyses. Er wordt gewerkt vanuit een meerjarenonderhoudsplan. Hieronder valt een integraal beheercontract en samenwerking met Strukton. Ten slotte heeft december 2019 een onafhankelijke bouwtechnische keuring plaats gevonden. De risicobereidheid is laag.
 8. In het kader van good governance is het risico 'fraude' aangevuld op dit overzicht. Bovendien heeft het onderwerp en bredere omschrijving gekregen: fraude - risico op interne, externe en digitale fraude. Het risico bestaat dat specifieke frauderisico's niet worden opgenomen en dat er geen adequate maatregelen worden genomen om deze risico's te beperken. Er bestaat ook een risico op reputatieverlies en niet-naleving van de anti-corruptiewetgeving. Het VGM ontwikkelt zich van een lokaal, naar een wereldwijde en een digital organisatie. Hierdoor nemen niet alleen interne, maar ook externe frauderisico's toe. Factoren die risico's op fraude kunnen beperken zijn onder andere: protocol donaties, klokkenluidersregeling, inkoopbeleid en gedragsregels voor medewerkers. De awareness binnen VGM ten aanzien van frauderisico blijft voor het MT hoog op de agenda staan. De risicobereidheid is laag.

Het bestaande risicomanagementsysteem wordt continu verder ontwikkeld en waar nodig aangepast aan de actualiteit. Hierbij zal er meer aandacht zijn voor tactische en operationele risico's. Ook wordt er meer nadruk gelegd op kansen voor de organisatie en op de invloed van de cultuur van het museum op de risico's en het behalen van zijn doelen.

Toekomstverwachtingen, functioneren van de organisatie en continuïteit

Het VGM heeft zich de afgelopen jaren gericht op het optimaliseren van de toegankelijkheid van het museum en het maximaal gebruikmaken van de beperkt beschikbare capaciteit. Het strategisch plan van het VGM legt sterk de nadruk op het verder vergroten van het bereik van het museum. In het museum zelf gaat dit met name om het verbreden van de samenstelling van met name de Nederlandse bezoekers. Het onderzoeksproject Van Gogh verbindt zal ook in de komende jaren een belangrijke rol spelen bij het kunnen realiseren van een bredere afspiegeling van de samenstelling van de Nederlandse en specifiek de Amsterdamse bevolking. Buiten het museum zijn er legio mogelijkheden om het (digitale) bereik te vergroten. Verschillende middelen worden nu en straks ingezet om dit bereik te realiseren. Het programma Van Gogh personaliseert zal het mogelijk maken om gericht en daarmee efficiënter en effectiever (nieuwe) doelgroepen van het museum te bereiken. Met de succesvolle

herlancering van de Meet Vincent van Gogh Experience zal het museum zowel in Europa als daarbuiten geïnteresseerden in staat stellen om op een geheel originele wijze met Vincent van Gogh en het Van Gogh Museum kennis te maken. Ook de verdere uitrol van de Van Gogh Museum Editions Pop-up tour in winkelcentra in de Verenigde Staten en daarbuiten is een mooi voorbeeld van de verdere ontwikkelingen van het Van Gogh Museum in de wereld.

De financiële afhankelijkheid van de bezoekersstroom is groot. De entreeopbrengsten maken al jaren ongeveer de helft uit van de totale opbrengsten. De beheersing van dit risico is verbeterd, mede door de bijdrage vanuit de dochter onderneming Van Gogh Museum Enterprises B.V. De laatste jaren heeft dit gezorgd voor een groter inkomstendeel afkomstig uit niet bezoekers-gebonden commerciële activiteiten, zoals groothandel, licenties, e-commerce en nieuwe business. Het museum en commercie ontwikkelen zich meer en meer tot het optimaal verenigen van de verschillende werken en zienswijzen, met als gezamenlijk doel producten en activiteiten te ontwikkelen die zowel de inhoudelijke als de commerciële doelstellingen dienen.

2020

Als gevolg van de uitbraak van het Corona virus is op last van de Nederlandse overheid besloten alle musea van 13 maart 2020 tot 1 juni 2020 te sluiten. De impact van deze situatie, bedrijfseconomisch en financieel, is nog niet redelijkerwijs in te schatten. Duidelijk is dat de omzetten op alle bedrijfsactiviteiten zullen afnemen. Er is geen twijfel over het voortbestaan van de museum activiteiten van VGM. Wel wordt voor 2020 als gevolg van de Covid-19 maatregelen en het na-ijl effect een negatief resultaat voorzien. Per 1 juni 2020 kan het museum o.b.v. een Corona protocol haar deuren weer openen. Mede hierdoor zal het aantal bezoekers beperkt blijven. VGM gaat voor haar prognoses 2020 er vanuit dat in de periode juni t/m december 10% van de begrote bezoekers aantallen het museum bezoekt. Bovendien zullen dit grotendeels Nederlanders zijn. Afhankelijk van de wereldwijde versoepelingen zal het aantal buitenlandse bezoekers zeer geleidelijk stijgen.

Bovendien zal VGM voor haar dochteronderneming Van Gogh Museum Enterprises B.V. een Letter of Support (LoS) afgeven. Er is geen twijfel over het voortbestaan van de bedrijfsactiviteiten van VGME. Maar met het oog op de verwachte resultaatontwikkelingen als gevolg Covid-19 is ondersteuning in de vorm van een LoS vanuit stichting VGM noodzakelijk. Dit zorgt waar nodig voor kredietruimte in de vorm van een rekening-courant verhouding. De looptijd van de LoS is afgestemd op het seizoen patroon van de liquiditeiten binnen VGME en loopt tot en met 1 juni 2021.

Voor 2020 zijn diverse tentoonstellingen en exposities opgeschort. Daarnaast wordt een forse besparingsoperatie doorgevoerd op zowel operationele kosten als (uitgestelde) investeringen. Per mei 2020 beschikt VGM over voldoende banktegoeden en liquide te maken beleggingsportefeuille om de geprognostiseerde negatieve resultaatontwikkelingen op te vangen. Dit is exclusief de aangevraagde en gehonoreerde overheidsregelingen (bijvoorbeeld de NOW-regeling). De focus rondom de beschreven maatregelen is gericht op de continuïteit van het Van Gogh Museum en haar dochter ondernemingen.

Amsterdam, 29 mei 2020

Het Bestuur
Stichting Van Gogh Museum

Verslag Raad van Toezicht

VERSLAG RAAD VAN TOEZICHT VAN GOGH MUSEUM, 2019

Het afgelopen jaar was wederom een prachtig en bijzonder jaar voor het VGM. De Raad van Toezicht is erg verheugd met de grote aantallen mensen die het museum, lokaal, mondiaal en digitaal heeft kunnen bereiken en inspireren door het leven en werk van Vincent van Gogh. Met trots kijkt de Raad van Toezicht terug op de mooie en bijzondere tentoonstellingen, evenementen en andere activiteiten waarvan een aantal in het bijzonder hier wordt genoemd.

De tentoonstelling waarin enkele meesterwerken van Van Gogh te zien waren naast Hockney's imposante landschappen, kreeg overweldigende aandacht in het binnen- en buitenland. In 2019 vond eveneens de prachtige zomertentoonstelling *Van Gogh en de Zonnebloemen plaats*, over het ontstaan, onderzoek en restauratie van dit het wereldberoemde schilderij. Tenslotte was eveneens te zien de tentoonstelling "*Jean-François Millet. Zaaier van de moderne kunst* te zien, met maar liefst 108 bruiklenen.

In 2019 werd ook de restauratie de schilderijen: *Zeegezicht bij Scheveningen* (1882) en *Het uitgaan van de Hervormde Kerk te Nuenen* (1884-1885) voltooid en keerden beide schilderijen terug in de vaste collectie. De schilderijen van Vincent van Gogh werden in 2002 gestolen uit het museum en in 2016 weer teruggevonden in Italië.

Speciale aandacht verdient ook de publicatie van het boek *Alles voor Vincent. Het leven van Jo van Gogh-Bonger*. Deze biografie, die het resultaat is van jarenlang onderzoek door Hans Luijten, vertelt gedetailleerd het levensverhaal van Jo van Gogh-Bonger (1862-1925), de vrouw van Theo en schoonzus van Vincent van Gogh.

Op 13 november 2019 heeft het VGM samen met het Drents Museum een vroeg schilderij van Vincent van Gogh gekocht: *Onkruid verbrandende boer* uit 1883. Zoals bij iedere belangrijke aankoop, was de Raad van Toezicht vanuit zijn toezichhoudende taak betrokken bij de totstandkoming daarvan en is verheugd dat het na een zeer lange tijd is gelukt om de collectie uit te breiden met een schilderij van Vincent van Gogh.

Afscheid Axel Rüger en benoeming Emilie Gordenker als algemeen directeur

In 2019 heeft het VGM-afscheid genomen van zijn algemeen directeur Axel Rüger. Vanaf 1 juni 2019 is Axel Rüger gaan werken als Secretary and CEO bij de Royal Academy of Arts in Londen. De Raad van Toezicht is Axel Rüger erg dankbaar voor zijn succesvolle leiderschap van de afgelopen 13,5 jaar. Zijn professionele inzet, enthousiasme en positieve samenwerking zullen worden gemist. Het afgelopen jaar stond voor de Raad van Toezicht in het teken van de zoektocht naar een nieuwe algemeen directeur. Na een zorgvuldige en afgewogen procedure, waarbij de Raad van Toezicht zich heeft laten bij staan door een internationaal wervings- en selectiebureau, heeft de Raad van Toezicht, Emilie Gordenker benoemd als de nieuwe algemeen directeur van het VGM. Alle leden van de Raad van Toezicht hebben volledig deelgenomen aan het selectieproces. Er is voor de functie geadverteerd in

binnenlandse en buitenlandse dagbladen. De benoeming is getoetst aan een daartoe opgestelde profielschets en de procedureregels in de statuten en reglementen zijn gevolgd. De ondernemingsraad heeft positief over de benoeming geadviseerd en de Minister van Onderwijs is van tevoren gehoord conform de statuten. De Raad van Toezicht heeft er alle vertrouwen in dat Emilie Gordonker, die per 1 februari 2020 is begonnen, samen met de medewerkers van het museum een overtuigende langetermijnvisie voor het Van Gogh Museum zal gaan ontwikkelen. Adriaan Dönszelmann heeft na het vertrek van Axel Rüger zowel de rol van zakelijk directeur als de rol van waarnemend algemeen directeur van het VGM succesvol vervuld.

Overleg met de directie

De Raad van Toezicht heeft in 2019 zes keer met de directie vergaderd, waaronder twee vergaderingen waarbij meer strategische onderwerpen zijn besproken. De Directie informeert de Raad van Toezicht voor iedere vergadering door middel van rapportages waarin de belangrijkste werkzaamheden en activiteiten van de Directie, de sectoren en VGME BV aan de orde worden gesteld. Verder vindt er buiten vergadering regelmatig individueel overleg plaats tussen de leden van de Raad van Toezicht en de directieleden.

Tijdens de vergaderingen in 2019 zijn de volgende onderwerpen uitvoeriger besproken: De fysieke capaciteit van het museum is beperkt. De Raad van Toezicht heeft met het hoofd Bezoekersservice besproken op welke wijze het museum optimaal gebruikt kan worden. De Raad van Toezicht is verder betrokken bij de formulering van een huisvestingsvisie voor de langere termijn.

Het VGM is erg succesvol op social media en bereikt via zijn social mediakanalen wereldwijd mensen die niet naar het museum kunnen reizen. De Raad van Toezicht heeft zich laten voorlichten over de laatste ontwikkelingen en over de wijze waarop de cijfers kunnen worden geïnterpreteerd.

De Mesdag Collectie in Den Haag maakt onderdeel uit van stichting. De Raad van Toezicht heeft eenmaal bij De Mesdag Collectie in Den Haag vergaderd. Er is een presentatie gegeven over de activiteiten, tentoonstellingen en de toekomstverwachtingen van De Mesdag Collectie. Daarbij is bediscussieerd op welke wijze de bezoekersaantallen kunnen worden vergroot zodat meer bezoekers van deze prachtige collectie kunnen genieten.

Het toezicht van de Raad van Toezicht omvat mede het toezicht op de dochtervennootschappen van Stichting Van Gogh Museum. In 2019 heeft de Raad van Toezicht zich uitvoerig laten informeren over de ontwikkeling van VGME BV binnen de organisatie. Verder heeft de Raad van Toezicht zich gebogen over de vraag of, in welke mate en onder welke voorwaarden het VGM (commerciële) activiteiten wil gaan ontplooiën in China. De ontwikkelingen van de Meet Vincent van Gogh Experience kregen ook in 2019 aandacht. De Raad van Toezicht is verheugd dat de Meet Vincent van Gogh Experience het afgelopen jaar te zien was in Barcelona en Seoul en vele bezoekers heeft getrokken.

Ethisch beleid is een belangrijk onderwerp voor de Raad van Toezicht en keert regelmatig terug op de agenda. De Raad van Toezicht heeft in 2019 het protocol

donaties goedgekeurd. In dit interne protocol is vastgelegd welke stappen er moeten worden gevolgd wanneer er een donatie in de vorm van een financiële gift of kunstwerk, wordt gedaan. Gedegen onderzoek en het volgen van een zorgvuldige procedure bij donaties, moet voorkomen dat dubieuze giften worden geaccepteerd.

Digitalisering is een belangrijk aandachtspunt voor het VGM. Het hoofd ICT en de Informatiemanager hebben een presentatie gegeven over digitale vraagstukken en ICT-vraagstukken waarmee het museum te maken krijgt. Ook zijn daaraan gekoppelde veiligheidsvraagstukken besproken.

Risicobeheersing en risicomanagement zijn jaarlijks terugkerende onderwerpen op de agenda van de Raad van Toezicht. Ook in 2019 liet de Raad van Toezicht zich hierover informeren en heeft aangegeven dat het van belang is dat de wijzigingen in de toename en afname van risico's worden aangegeven. Fraudebeheersing heeft tijdens iedere vergadering de aandacht van de Raad van Toezicht en eventuele risico's hierop zijn besproken en vastgelegd in de notulen.

In 2019 heeft de Raad van Toezicht met de Directie een eerste aanzet gedaan voor het Strategische Plan 2021-2024. In 2020 zal het Strategisch Plan worden voltooid, waarbij de Raad van Toezicht intensief zal worden betrokken.

Financiën

Toezicht op de financiën van het VGM en zijn dochtermaatschappijen vormt een belangrijke taak van de Raad van Toezicht. Tijdens de vergaderingen van de Raad van Toezicht worden de financiële rapportages, de resultaten, begroting en bezoekersaantallen besproken. De jaarrekening 2018 is besproken met de externe accountant KPMG. Met de Directie is overleg gevoerd over de inrichting van financiële functie, dat heeft geleid tot een herschikking van de financiële afdelingen en de benoeming van een concern controller. De Raad van Toezicht heeft ook met de externe accountant gesproken buiten aanwezigheid van de directie.

Audit Committee

De Audit Committee is in 2019 vier keer bij elkaar gekomen. De belangrijkste onderwerpen zijn de inrichting van de financiële functie, de begroting 2020, de financiële rapportages, de voortgang van de Meet Vincent van Gogh Experience en de ontwikkeling van de villa aan Museumplein 4. De Audit Committee heeft gesprekken met de accountant gevoerd over de financiële controles. In 2019 is het reglement van de Audit Committee in werking getreden, waarin de (reeds bestaande) procedurele regels van de Audit Committee zijn vastgelegd.

Samenstelling

De Raad van Toezicht heeft besloten om het aantal leden uit te breiden van vijf naar zes leden. Dit aantal wordt passender geacht, mede gezien de almaar toenemende toezichthoudende taken en werkzaamheden van de leden. De vacature voor het nieuwe lid is geadverteerd op het internet en in een Nederlands dagblad. De Raad van Toezicht heeft zich bij de werving laten bijstaan door een extern bureau. De Raad van

Toezicht heeft, vanwege een evenwichtige verdeling in de Raad, specifiek gezocht naar een vrouw die kennis, ervaring of affiniteit heeft met vraagstukken betreffende diversiteit en inclusiviteit. Na een zorgvuldige selectieprocedure heeft de Raad van Toezicht Marian Spier, benoemd tot nieuw lid van de Raad van Toezicht. De benoeming is getoetst aan de daartoe opgestelde profielschets.

Governance

De governance structuur en het functioneren van de Raad van Toezicht en directie binnen deze structuur is elk jaar onderwerp van gesprek. Er heeft een evaluatie van de nieuwe Governance Code Cultuur (2019) plaatsgevonden, die begin 2020 in de Raad van Toezicht vergadering uitvoerig zal worden besproken. In 2019 heeft de Raad van Toezicht onder begeleiding van een externe partij een zelfevaluatie uitgevoerd. De resultaten zijn buiten de Directie besproken. Een van de uitkomsten is dat de Raad van Toezicht de inhoud van de stukken voor de vergaderingen wil verbeteren. Daartoe zijn inmiddels maatregelen genomen. Verder wil de Raad van Toezicht mede naar aanleiding van de evaluatie meer inhoudelijk en regelmatig met de Directie overleggen over de strategische richting van het museum en zijn aanpalende activiteiten en de daaraan verbonden risico's. Leden van de Raad van Toezicht woonden de overleggen tussen directie en ondernemingsraad bij om het perspectief vanuit de ondernemingsraad goed te kunnen begrijpen.

Coronacrisis

De huidige situatie rondom het coronavirus is buitengewoon. De regering heeft ingrijpende maatregelen genomen om de ziekte te beheersen. Het Van Gogh Museum heeft zijn deuren op 12 maart 2020 voor het publiek moeten sluiten. Dit heeft grote financiële gevolgen voor het Van Gogh Museum en zijn dochterondernemingen. Het is ook niet denkbeeldig dat de maatregelen de komende periode worden verlengd of dat nieuwe maatregelen worden genomen. Op dit moment is het lastig om in te schatten wat de exacte invloed van de maatregelen op de financiële prestaties en gezondheid van het Van Gogh Museum en zijn dochtervennootschappen is maar rekening moet worden gehouden met een belangrijke daling van het aantal bezoekers en daaruit voortvloeiende inkomsten. De Raad van Toezicht is vanuit zijn toezichthoudende taak nauw betrokken bij de maatregelen die de Directie inmiddels heeft getroffen om de kosten van het Van Gogh Museum en zijn dochtermaatschappen te beheersen. Er is een aantal extra vergaderingen met de Directie belegd waarin de financiële situatie is besproken. De komende periode zullen de Raad van Toezicht en de Directie dit overleg voortzetten en bespreken welke bezuinigingen in de toekomst eventueel verder nodig zullen zijn.

Dankwoord

Tenslotte bedankt de Raad van Toezicht graag de Vincent van Gogh Stichting, het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en de partners en donateurs van het VGM. Mede dankzij hun (financiële) hulp, kon het VGM zijn missie in 2019 op veel verschillende manieren vervullen. Ook willen wij graag een woord van dank uitspreken aan de Directie en alle medewerkers van het museum. Zonder hun grote betrokkenheid en inspanningen had 2019 niet zo'n succesvol jaar voor het VGM kunnen zijn.

Raad van Toezicht Van Gogh Museum, 27 mei 2020

*Jaap Winter, voorzitter
Jacobina Brinkman, penningmeester
Hein van Beuningen
Gary Tinterow
Maurine Alma
Miriam Spier*

Governance Code Cultuur

Naleving Governance Code Cultuur 2019

Per 1 januari 2019 is de nieuwe Governance Code Cultuur van kracht. De Raad van Toezicht van Stichting Van Gogh Museum ("VGM") heeft de nieuwe Code geïnterpreteerd om te bezien of het VGM voldoet aan de principes en aanbevelingen van de Code. Hieronder volgt een kort overzicht van wijze waarop de Principes en de aanbevelingen door het VGM worden nageleefd.

Principe 1: "De organisatie realiseert haar maatschappelijke doelstelling door culturele waarde te creëren, over te dragen en/of te bewaren. De organisatie realiseert haar maatschappelijke doelstelling door culturele waarde te creëren, over te dragen en/of te bewaren."

- Het Van Gogh Museum is een Stichting. In de statuten is vastgelegd dat de Stichting de volgende organen kent: Het bestuur bestaande uit de Algemeen Directeur en de Zakelijk Directeur (ook wel gezamenlijk aangeduid als de Directie) en de Raad van Toezicht. Het besturingsmodel is vastgelegd in de Statuten, Bestuursreglement, Reglement Raad van Toezicht en Reglement Audit Committee.
- De maatschappelijke doelstelling is vastgelegd in de Statuten.
- De Directie functioneert onder toezicht van de Raad van Toezicht. De Directie stelt bij al haar besluiten het belang van het VGM voorop en weegt daarbij steeds de belangen van de belanghebbenden van het VGM mee. De Raad van Toezicht stelt bij de vervulling van zijn taak het belang van Stichting voorop.
- De Directie en de Raad van Toezicht zetten zich in voor een integere en open cultuur binnen het VGM. De Directie en de Raad van Toezicht zijn zich bewust van de maatschappelijke omgeving waarbinnen het VGM zich bevindt. De kring van externe belanghebbenden van het VGM is divers en wordt meegewogen bij de afweging van beslissingen.
- Het doel van de Stichting is niet gericht op het maken van winst.

Principe 2: "De organisatie past de principes van de Governance Code Cultuur toe en licht toe hoe zij dat heeft gedaan (pas toe én leg uit). De organisatie volgt de aanbevelingen op en wijkt daar alleen gemotiveerd van af (pas toe óf leg uit)."

- De Raad van Toezicht en Directie passen de Governance Code Cultuur (2014) sinds 2013 toe. De Raad van Toezicht houdt toezicht op de naleving van de governance van het VGM en zijn dochtervennootschappen. De governance is regelmatig onderwerp van gesprek tijdens de vergaderingen van de Raad van Toezicht.
- De nieuwe Governance Code Cultuur (2019) is geanalyseerd. De algemene conclusie is dat de Governance Code Cultuur wordt nageleefd en dat de aanbevelingen zijn vastgelegd in Statuten en Reglementen. Daar waar bepalingen niet een op een zijn terug te vinden in Statuten, Reglementen en andere richtlijnen, worden aanbevelingen wel als staande praktijk uitgevoerd. Aanpassing van Statuten en Reglementen is dan ook niet nodig om te kunnen voldoen aan de Governance Code Cultuur 2019.

Principe 3: “Bestuurders en toezichthouders zijn onafhankelijk en handelen integer. Zij zijn alert op belangenverstrengeling, vermijden ongewenste belangenverstrengeling en gaan op een transparante en zorgvuldige wijze om met tegenstrijdige belangen.”

- De Statuten en de Reglementen van het VGM bevatten een regeling omtrent tegenstrijdig belang die steeds wordt nageleefd en waarin uitgangspunten van de Governance Code Cultuur zijn terug te vinden.
- De Directie en de Raad van Toezicht gedragen zich te allen tijde kritisch, onafhankelijk en integer.
- De Raad van Toezicht is verantwoordelijk voor de wijze waarop de Stichting met tegenstrijdige belangen omgaat en dit onderwerp wordt tijdens de vergaderingen besproken indien hiervan mogelijk sprake kan zijn.
- De Raad van Toezicht vergewist zich van de onafhankelijkheid van zijn leden en de leden van de Directie.
- Het jaarverslag en de website vermelden de nevenfuncties van de Directieleden en de leden van Raad van Toezicht.
- Er hebben zich in 2019 geen dilemma’s en/of situaties van belangenverstrengeling of tegenstrijdig belang voorgedaan die toelichting behoeven.

Principe 4: “Bestuurders en toezichthouders zijn zich bewust van hun eigen rol en de onderlinge verdeling van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden en handelen daarnaar.”

- In de Statuten en Reglementen zijn de taken en bevoegdheden van de Directie en Raad van Toezicht helder vastgelegd. Beide organen zien er op toe dat deze worden nageleefd. In de Statuten en het Bestuursreglement is vastgelegd welke besluiten goedkeuring behoeven van de Raad van Toezicht.
- De Directie legt tijdens de reguliere vergaderingen van de Raad van Toezicht verantwoording af over het gevoerde bestuur en geeft steeds volledige openheid van zaken. In 2019 hebben er zes reguliere vergaderingen plaatsgevonden. In het Directors Report, die iedere vergadering door de Directie wordt opgesteld, wordt de Raad van Toezicht op de hoogte gesteld van alle activiteiten en contacten met belanghebbenden. Daarnaast heeft de Directie regelmatig contact met de Voorzitter en andere individuele leden van de Raad van Toezicht, die de Directie in voorkomend geval gevraagd en ongevraagd adviseren.
- Het VGM heeft conform de Wet op de Ondernemingsraden een Ondernemingsraad ingesteld. Overleg tussen de Directie en leden van de Raad van Toezicht vindt regelmatig plaats. De bepalingen wat betreft instemmings- en adviesrecht van de Ondernemingsraad worden steeds nageleefd. Leden van de Raad van Toezicht wonen regelmatig de vergaderingen van de Ondernemingsraad bij.
- De Statuten kennen een regeling omtrent schorsing en ontslag van leden van de Directie en Raad van Toezicht.

Principe 5: “Het bestuur is verantwoordelijk voor de algemene en dagelijkse leiding, het functioneren en de resultaten van de organisatie.”

- De Directie bestuurt de Stichting en heeft de eindverantwoordelijkheid voor de (dagelijkse) leiding en de uitvoering van de programma’s en activiteiten van de Stichting en handelt in overeenstemming met de doelstelling van de Stichting.

- De Directie weegt bij al haar beslissingen de artistieke en zakelijke belangen tegen elkaar af en voert overleg met interne en externe belanghebbenden.
- De Directieleden hebben de taken intern verdeeld, hetgeen is vastgelegd in het bestuursreglement.
- De Raad van Toezicht bespreekt de samenstelling en competentie van de Directie.

Principe 6: “Het bestuur gaat zorgvuldig en verantwoord om met de mensen en de middelen van de organisatie”

- De Directie is verantwoordelijk voor een deugdelijke naleving van alle wet- en regelgeving en voor het opstellen van de jaarrekening, begroting en maandelijkse financiële rapportages. Risicomanagement en de kwaliteit van interne beheersing zijn integraal onderdeel van de verantwoordelijkheden van de Directie.
- Goed werkgeverschap is een van de belangrijkste uitgangspunt van het beleid van de Directie.
- Het VGM heeft een klachtenprocedure, klokkenluidersregeling en interne en externe vertrouwenspersoon.
- Het VGM volgt de Museum CAO. Functies worden gewaardeerd met hulp van externen en vastgelegd in een handboek.
- De bezoldiging van beide directeuren wordt vastgesteld door de Raad van Toezicht en is conform de richtlijnen van de Wet Normering Topinkomens. De hoogte van de bezoldiging van de Directie en de duur van de contracten worden gemeld in de jaarrekening.

Principe 7: “De raad van toezicht voert zijn toezichthoudende, adviserende en werkgeversrol op een professionele en onafhankelijke wijze uit.”

- De Raad van Toezicht houdt op actieve en stimulerende wijze toezicht op het beleid van de Directie en op de algemene gang van zaken in de Stichting en de met haar verbonden instellingen. Dit toezicht omvat toezicht op de commerciële activiteiten en het daaraan verbonden ondernemerschap. De Raad van Toezicht richt zich bij de vervulling van zijn taak op het culturele, economische en maatschappelijke belang van het VGM en weegt daarbij de belangen af van degenen die bij het VGM zijn betrokken. In de Statuten is opgesomd welke belangrijke beslissingen en strategische documenten ter goedkeuring aan de Raad van Toezicht moeten worden voorgelegd. In de notulen wordt hiervan melding gemaakt.
- De Audit Committee van de Raad van Toezicht, ziet toe dat de financiële besturing en dat de kwaliteit van de beheersorganisatie aansluit bij hetgeen van een leidende culturele instelling als het VGM verwacht mag worden.
- De Raad van Toezicht benoemt en ontslaat de accountant, conform het bepaalde in de Statuten. De benoeming van de accountant is steeds voor een periode van vier jaar (met mogelijkheid tot herbenoeming). Met de accountant worden de jaarrekening en andere financiële aspecten besproken, tenminste een keer per jaar in bijzijn van de Raad van Toezicht. Verder vinden er besprekingen tussen de accountant en de Audit Committee plaats.
- De Raad van Toezicht benoemt de Algemeen Directeur en de Zakelijk Directeur en is verantwoordelijk voor de werving en selectie wanneer er een vacature ontstaat. De Raad van Toezicht stelt daartoe een profielschets op waarin de vereiste kwaliteiten worden omschreven, daarbij houdt de Raad van Toezicht rekening met de aard van Stichting, haar activiteiten en de deskundigheid van de directeuren. De

vaststelling van het salaris en overige arbeidsvoorwaarden van de directieleden, geschiedt door de Raad van Toezicht.

- De voorzitter van de Raad van Toezicht heeft met beide Directieleden een maal per jaar een planningsgesprek, een 'midterm' gesprek en een beoordelingsgesprek.
- Er vindt jaarlijks een zelfevaluatie plaats in de Raad van Toezicht. In 2019 heeft er een uitvoerige zelfevaluatie plaatsgevonden met externe begeleiding.
- De voorzitter bereidt met de secretaris van de Raad van Toezicht de agenda voor, leidt de vergaderingen, zorgt voor juiste informatievoorziening en voor een zorgvuldige besluitvorming en ziet toe op het functioneren van de Raad van Toezicht. De voorzitter is namens de Raad van Toezicht het voornaamste aanspreekpunt van de Directie. Ook speelt de voorzitter in geval van calamiteiten een actieve rol in het informeren van stakeholders. In geval van mogelijke belangenverstrengeling bepaalt de voorzitter of deze aanwezig is.

Principe 8: “De raad van toezicht is verantwoordelijk voor zijn samenstelling en waarborgt daarbij deskundigheid, diversiteit en onafhankelijkheid.”

- De Raad van Toezicht bestaat uit zes leden, statutair zijn zeven leden toegestaan. De zittingstermijn van de leden is statutair geregeld en bedraagt tweemaal een periode van vier jaar. Herbenoeming vindt plaats na zorgvuldige overweging gelet op actuele omstandigheden.
- De Raad van Toezicht streeft naar een goede balans tussen leeftijd, geslacht, nationaliteit, ervaring en culturele achtergrond van de individuele leden van de Raad om zo de deskundigheid en diversiteit van bestuur en toezicht in de samenstelling van de Raad van Toezicht te waarborgen. Elk lid draagt bij aan de kennis en expertise overeenkomstig de profielschets.
- Bij iedere nieuwe benoeming wordt de profielschets van de Raad van Toezicht besproken en waar nodig aangepast. Vacatures in de Raad van Toezicht worden openbaar gemaakt. Werving en selectie gebeurt na een zorgvuldige procedure. In 2019 is Marian Spier toegetreden als lid van de Raad van Toezicht.
- Alle leden van de Raad van Toezicht krijgen na hun benoeming een introductieprogramma aangeboden.
- Jaarlijks beoordeelt de Raad van Toezicht in welk opzicht de leden behoefte hebben aan verdieping of verbreding van hun kennis.
- De leden van de Raad van Toezicht ontvangen geen beloning voor hun werkzaamheden. Zij hebben wel recht op vergoeding van de door hen in de uitoefening van hun functie gemaakte kosten. Deze eventuele vergoedingen worden in de jaarrekening zichtbaar gemaakt en nader toegelicht.

Geconsolideerde jaarrekening

- Geconsolideerde balans
- Geconsolideerde staat van baten en lasten
- Geconsolideerd kasstroomoverzicht
- Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

Geconsolideerde balans per 31 december 2019

(na resultaatbestemming)

	Noot	31 december 2019		31 december 2018	
		EUR	EUR	EUR	EUR
Vaste activa					
Immateriële vaste activa	1	3.500		11.303	
Materiële vaste activa	2	14.896.630		16.953.359	
Financiële vaste activa	3	15.892.028		10.383.024	
			<u>30.792.158</u>	<u>27.347.686</u>	
Vlottende activa					
Voorraden	4	2.817.187		2.335.729	
Vorderingen	5	10.562.027		6.067.917	
Liquide middelen	6	19.092.582		29.421.055	
			<u>32.471.796</u>	<u>37.824.701</u>	
			<u>63.263.954</u>	<u>65.172.387</u>	
Groepsvermogen	7		39.748.106	33.865.959	
Aankoopfonds	8		1.762.866	9.405.271	
Vorzieningen	9		7.480.884	4.965.155	
Langlopende schulden	10		4.899.534	5.765.354	
Kortlopende schulden	11		9.372.564	11.170.648	
			<u>63.263.954</u>	<u>65.172.387</u>	

De toelichtingen op pagina 36 tot en met 86 maken integraal deel uit van deze geconsolideerde jaarrekening.

Geconsolideerde staat van baten en lasten 2019

	Noot	Saldo 2019 EUR	Budget 2019 EUR	Saldo 2018 EUR
Baten				
Directe inkomsten	12	36.778.375	34.898.238	35.409.825
Indirecte inkomsten	13	20.704.242	17.577.012	18.391.476
Overige subsidies en bijdragen	14	4.876.442	4.025.000	3.583.430
Subsidies OCW	15	7.937.834	7.546.414	7.393.212
Som der baten		70.296.893	64.046.664	64.777.943
Lasten				
Lonen en salarissen	16	28.041.426	25.352.699	24.816.030
Afschrijvingen en bijzondere waardevermindering	17	3.723.185	3.636.857	3.377.512
Overige bedrijfskosten	18	39.175.507	29.284.565	29.758.846
Som der lasten		70.940.118	58.274.121	57.952.388
Bedrijfsresultaat	-	643.225	5.772.543	6.825.555
Saldo rentebaten- en lasten	19	383.588	68.000	- 294.270
Waardeveranderingen van vorderingen die tot de vaste activa behoren en van effecten		-	-	-
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening voor belastingen	-	259.637	5.840.543	6.531.285
Vennootschapsbelasting	20	- 1.100.610	- 453.085	- 645.305
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening na belastingen	-	1.360.247	5.387.458	5.885.980
Mutatie aankoopfonds		7.642.405	-	363.676
Resultaat na belastingen		6.282.158	5.387.458	6.249.656

De toelichtingen op pagina 36 tot en met 86 maken integraal deel uit van deze geconsolideerde jaarrekening.

Geconsolideerd kasstroomoverzicht over 2019

		2019		2018	
	Noot	EUR	EUR	EUR	EUR
Bedrijfsresultaat			-643.225		6.825.555
Aanpassingen voor:					
- Afschrijvingen	17	-3.723.185		-3.374.022	
- Mutatie voorzieningen	9	2.515.729		1.207.187	
- Mutatie in werkkapitaal		-6.230.653		-737.061	
Kasstroom uit bedrijfsoperaties			-8.081.334		3.921.659
Ontvangen interest			-		-
Betaalde interest	19	-84.271		-164.505	
Betaalde winstbelasting	20	-1.033.651		-416.905	
			-1.117.922		-581.410
Kasstroom uit operationele activiteiten			-9.199.256		3.340.249
Investeringen in:					
- Immateriële vaste activa			-		-
- Materiële vaste activa	2	1.700.627		4.421.781	
Desinvesteringen in materiële vaste activa	2	-12.329		-3.490	
Kasstroom uit investerings activiteiten			1.688.298		4.418.291
Aflossing langlopende schulden	10	-2.800.000		-700.000	
Opname langlopende schulden			-		-
Kasstroom uit financierings activiteiten			-2.800.000		-700.000
Netto-kasstroom			-10.310.958		7.058.540
Koers- en omrekenverschillen op geldmiddelen	19		-17.515		-15.136
Mutatie geldmiddelen			-10.328.473		7.043.404
<i>Check mutatie geldmiddelen:</i>					
<i>Geldmiddelen 1-1</i>			29.421.055		22.377.651
<i>Geldmiddelen 31-12</i>	6		19.092.582		29.421.055
<i>Mutatie</i>			-10.328.473		7.043.404
<i>Check:</i>			-		-

Toelichting behorende tot de geconsolideerde jaarrekening 2019

Algemeen

Verslaggevende entiteit en relatie met moedermaatschappij(en)

Stichting Van Gogh Museum, ('de stichting'), gevestigd te Gabriel Metsustraat 8, Amsterdam, is een stichting en is ingeschreven in het handelsregister in Amsterdam onder nummer 41213987.

Deze jaarrekening bevat de financiële informatie van zowel de stichting enkelvoudig als de geconsolideerde maatschappijen van de stichting.

Stichting Van Gogh Museum houdt zich bezig met de exploitatie van een museum.

Van Gogh Museum Global B.V. houdt zich bezig met holding activiteiten. Van Gogh Museum Enterprises B.V. houdt zich bezig met de verkoop van merchandise en licenties en Meet Vincent Van Gogh Experience B.V. houdt zich bezig met reizende tentoonstellingen. PP10 B.V. is een joint venture vennootschap met het Rijksmuseum waarin de meldkameractiviteiten van beide musea gezamenlijk worden uitgevoerd.

De activiteiten van de stichting en Van Gogh Museum Enterprises B.V. vinden plaats in Nederland. De activiteiten van Meet Van Gogh Experience B.V. vinden plaats in zowel Nederland als in andere landen in de wereld.

Beheersovereenkomst Erfgoedwet

De Algemeen directeur kan op basis van een volmacht, gedateerd 15 juni 2015 namens de Staat schenkingen en legaten aanvaarden en andere verwervingen voor de Staat verrichten voor zover die worden gesteund door Fondsen of anderen en deze vallen binnen het collectieplan en de financiële ruimte van het VGM.

Verslaggevingsperiode

Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2019, dat is geëindigd op balansdatum 31 december 2019.

Toegepaste standaarden

De geconsolideerde jaarrekening van de stichting is opgesteld in overeenstemming met de verslaggevingseisen zoals vastgesteld in het "Handboek verantwoording Cultuursubsidies 2017-2020" van het Ministerie van OC&W, waaronder de wettelijke bepalingen van titel 9 Boek 2 BW en RJ 640 van de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving.

De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kosten, tenzij anders vermeld in de verdere grondslagen.

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling

Algemeen

Activa en passiva worden tegen historische kostprijs opgenomen, tenzij anders vermeld in de verdere grondslagen.

Een actief wordt in de balans verwerkt wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de onderneming zullen toevloeien en het actief een kostprijs of een waarde heeft waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Activa die hier niet aan voldoen worden niet in de balans verwerkt, maar worden aangemerkt als niet in de balans opgenomen activa.

Een verplichting wordt in de balans verwerkt wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag waartegen de afwikkeling zal plaatsvinden op betrouwbare wijze kan worden vastgesteld. Onder verplichtingen worden mede voorzieningen begrepen. Verplichtingen die hier niet aan voldoen worden niet in de balans opgenomen, maar worden verantwoord als niet in de balans opgenomen verplichtingen.

Een in de balans opgenomen actief of verplichting blijft op de balans opgenomen als een transactie niet leidt tot een belangrijke verandering in de economische realiteit met betrekking tot het actief of de verplichting. Dergelijke transacties geven evenmin aanleiding tot het verantwoorden van resultaten. Bij de beoordeling of er sprake is van een belangrijke verandering in de economische realiteit wordt uitgegaan van de economische voordelen en risico's die zich naar alle waarschijnlijkheid in de praktijk zullen voordoen en niet op basis van voordelen en risico's waarvan redelijkerwijze niet te verwachten is dat zij zich zullen voordoen.

Een actief of verplichting wordt niet langer in de balans opgenomen indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot het actief of de verplichting aan een derde zijn overgedragen. De resultaten van de transactie worden in dat geval direct in de staat van baten en lasten opgenomen, rekening houdend met eventuele voorzieningen die dienen te worden getroffen in samenhang met de transactie.

Indien de weergave van de economische realiteit ertoe leidt dat het opnemen van activa waarvan de rechtspersoon niet het juridisch eigendom bezit, wordt dit feit vermeld.

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

De opbrengsten en kosten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben. Opbrengsten worden verantwoord indien alle belangrijke risico's met betrekking tot de handelsgoederen zijn overgedragen aan de koper.

Presentatie- en functionele valuta

De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, wat tevens de functionele valuta is van de stichting.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

De volgende waarderingsgrondslagen zijn naar de mening van het management het meest kritisch voor het weergeven van de financiële positie en vereisen schattingen en veronderstellingen:

- Beoordeling van de mate van incurrantheid van de voorraden en de effecten daarvan op de verwachte opbrengstwaarde, de te maken kosten en diensgevolge de waardering van de voorraden. De mate van incurrantheid wordt beoordeeld op basis van de ouderdom van de voorraden en ervaringscijfers inzake verkoop van deze voorraden, waarbij een bandbreedte wordt gehanteerd ten aanzien van de verwachte opbrengstwaarde en te maken kosten.
- Voorzieningen voor dubieuze debiteuren
- Voorzieningen incurrantheid voorraden
- Voorzieningen voor groot onderhoud

Grondslagen voor consolidatie

Consolidatiekring

De geconsolideerde jaarrekening omvat de financiële gegevens van de stichting en haar dochtermaatschappijen in de groep, andere groepsmaatschappijen en andere rechtspersonen waarover overheersende zeggenschap kan worden uitgeoefend dan wel waarover de centrale leiding bestaat. Dochtermaatschappijen zijn deelnemingen waarin de onderneming (en/of een of meer van haar dochtermaatschappijen) meer dan de helft van de stemrechten in de algemene vergadering kan uitoefenen, of meer dan de helft van de bestuurders of van de commissarissen kan benoemen of ontslaan. Groepsmaatschappijen zijn deelnemingen waarin de onderneming een meerderheidsbelang heeft, of waarop op een andere wijze een beleidsbepalende invloed kan worden uitgeoefend. Bij de bepaling of beleidsbepalende invloed kan worden uitgeoefend, worden financiële instrumenten betrokken die potentiële stemrechten bevatten en zodanig kunnen worden uitgeoefend dat ze daardoor de onderneming meer of minder invloed verschaffen.

Belangen die uitsluitend worden aangehouden om ze te vervreemden worden niet geconsolideerd indien bij verwerving al het voornemen bestaat om het belang af te stoten, de verkoop binnen een jaar waarschijnlijk is en op overnamedatum (of binnen een korte periode daarna) aan andere indicatoren wordt voldaan. Deze belangen worden opgenomen onder de vlottende activa, onder effecten ('slechts aangehouden om te vervreemden').

Nieuw verworven deelnemingen worden in de consolidatie betrokken vanaf het tijdstip waarop beleidsbepalende invloed kan worden uitgeoefend. Afgestoten deelnemingen worden in de consolidatie betrokken tot het tijdstip van beëindiging van deze invloed.

Voor een overzicht van de geconsolideerde groepsmaatschappijen wordt verwezen naar noot 3 'Financiële vaste activa'.

Consolidatiemethode

De posten in de geconsolideerde jaarrekening worden opgesteld volgens uniforme grondslagen van waardering en resultaatbepaling van de groep.

In de geconsolideerde jaarrekening zijn de onderlinge aandelenverhoudingen, schulden, vorderingen en transacties geëlimineerd. Tevens zijn de resultaten op onderlinge transacties tussen groepsmaatschappijen geëlimineerd voor zover de resultaten niet door transacties met derden buiten de groep zijn gerealiseerd en er geen sprake is van een bijzondere waardevermindering. Bij een transactie waarbij de rechtspersoon een niet-100%-belang heeft in de verkopende groepsmaatschappij, wordt de eliminatie uit het groepsresultaat pro rata toegerekend aan het minderheidsbelang op basis van het aandeel van de minderheid in de verkopende groepsmaatschappij.

De groepsmaatschappijen zijn integraal geconsolideerd, waarbij het minderheidsbelang van derden afzonderlijk tot uitdrukking is gebracht binnen het groepsvermogen.

Grondslagen voor de omrekening van vreemde valuta's

Transacties in vreemde valuta's

Transacties luidend in vreemde valuta's worden bij de eerste verwerking gewaardeerd in de functionele valuta door omrekening tegen de contante wisselkoers die geldt op de datum van de transactie tussen de functionele valuta en de vreemde valuta's.

In vreemde valuta's luidende monetaire activa en verplichtingen worden op balansdatum in de functionele valuta omgerekend tegen de op die datum geldende wisselkoersen. Valutakoersverschillen die voortkomen uit de afwikkeling van monetaire posten, dan wel voortkomen uit de omrekening van monetaire posten in vreemde valuta, worden verwerkt in de staat van baten en lasten in de periode dat zij zich voordoen. Uitgezonderd hiervan zijn koersverschillen op monetaire posten die deel uitmaken van bedrijfsuitoefening in het buitenland (zie hierna).

Niet-monetaire activa en passiva in vreemde valuta's die tegen historische kostprijs worden opgenomen, worden naar de functionele valuta omgerekend tegen de geldende wisselkoersen op de transactiedatum.

Niet-monetaire activa en passiva in vreemde valuta's die tegen actuele waarde worden opgenomen, worden naar de functionele valuta omgerekend tegen de wisselkoersen op het moment waarop de actuele waarde wordt bepaald. De bij omrekening optredende valutakoersverschillen worden als onderdeel van de herwaarderingsreserve rechtstreeks in het eigen vermogen verwerkt.

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten investeringen in aandelen en obligaties, handels- en overige vorderingen, geldmiddelen, leningen en overige financieringsverplichtingen, afgeleide financiële instrumenten (derivaten), handelsschulden en overige te betalen posten. In de jaarrekening zijn de volgende categorieën financiële instrumenten opgenomen: handelsportefeuille (financiële activa en financiële verplichtingen), gekochte leningen en investering in aandelen, verstrekte leningen en overige vorderingen en overige financiële verplichtingen en derivaten.

Financiële activa en financiële verplichtingen worden in de balans opgenomen op het moment dat contractuele rechten of verplichtingen ten aanzien van dat instrument ontstaan.

Een financieel instrument wordt niet langer in de balans opgenomen indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot de positie aan een derde zijn overgedragen.

Financiële instrumenten (en afzonderlijke componenten van financiële instrumenten) worden in de geconsolideerde jaarrekening gepresenteerd in overeenstemming met de economische realiteit van de contractuele bepalingen. Presentatie vindt plaats op basis van afzonderlijke componenten van financiële instrumenten als financieel actief, financiële verplichting of als eigen vermogen. In financiële en niet-financiële contracten kunnen afspraken zijn gemaakt die voldoen aan de definitie van derivaten. Een

dergelijke afspraak wordt afgescheiden van het basiscontract en als derivaat verwerkt als zijn economische kenmerken en risico's niet nauw verbonden zijn met de economische kenmerken en risico's van het basiscontract, een afzonderlijk instrument met dezelfde voorwaarden zou voldoen aan de definitie van een derivaat, en het samengestelde instrument niet wordt gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening.

Van het basiscontract gescheiden derivaten worden, in overeenstemming met de waarderinggrondlagen voor derivaten waarop geen kostprijs hedge accounting wordt toegepast, gewaardeerd tegen kostprijs of lagere reële waarde. In contracten besloten financiële instrumenten die niet worden gescheiden van het basiscontract, worden verwerkt in overeenstemming met het basiscontract.

Financiële instrumenten worden bij de eerste waardering verwerkt tegen reële waarde, waarbij (dis)agio en de direct toerekenbare transactiekosten in de eerste opname worden meegenomen. Indien echter financiële instrumenten bij de vervolgwaardering worden gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening, worden direct toerekenbare transactiekosten bij de eerste waardering direct verwerkt in de winst-en-verliesrekening.

Na de eerste opname worden financiële instrumenten op de hierna beschreven manier gewaardeerd.

Handelsportefeuille

Indien de onderneming financiële instrumenten heeft verworven of is aangegaan met het doel het instrument op korte termijn te verkopen, maken deze deel uit van de handelsportefeuille en worden deze na eerste opname gewaardeerd tegen reële waarde met directe verwerking van waarde wijzigingen in de staat van baten en lasten. Aan- en verkopen van financiële activa die tot de categorie handelsportefeuille behoren, worden verantwoord op de transactiedatum.

Verstreckte leningen en overige vorderingen

Verstreckte leningen en overige vorderingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode, verminderd met bijzondere waardevermindingsverliezen. De effectieve rente en eventuele bijzondere waardevermindingsverliezen worden direct in de staat van baten en lasten verwerkt. Aan- en verkopen van financiële activa die tot de categorie verstreckte leningen en overige vorderingen behoren, worden verantwoord op de transactiedatum.

Investeringen in eigenvermogensinstrumenten met beursnotering

De beleggingen van de onderneming in aandelen worden, voor zover deze aandelen beursgenoteerd zijn, na de eerste opname gewaardeerd tegen reële waarde. Veranderingen in de reële waarde worden, voor zover het resultaat van de individuele belegging cumulatief positief is, tot het moment van realisatie rechtstreeks in het eigen vermogen verwerkt onder aftrek van een voorziening voor latente belastingen. Wanneer de belegging niet langer in de balans wordt opgenomen, wordt de eigen vermogen opgenomen cumulatieve waardeverandering overgeboekt naar de

staat van baten en lasten. In geval van een cumulatieve waardevermindering tot onder de kostprijs wordt de waardevermindering in de staat van baten en lasten verantwoord. Aan- en verkopen van financiële activa die tot de categorie investeringen in eigenvermogensinstrumenten met beursnotering behoren, worden verantwoord op de transactiedatum.

Investeringen in eigenvermogensinstrumenten zonder beursnotering

Beleggingen in aandelen zonder beursnotering worden na eerste opname tegen kostprijs of lagere marktwaarde gewaardeerd. Aan- en verkopen van financiële activa die tot de categorie investeringen in eigenvermogensinstrumenten zonder beursnotering behoren, worden verantwoord op de transactiedatum.

Dividenden worden in de staat van baten en lastenverantwoord op het moment dat deze betaalbaar zijn gesteld.

Langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen

Langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode. De effectieve rente wordt direct in de staat van baten en lasten verwerkt.

De aflossingsverplichtingen voor het komend jaar van de langlopende schulden worden opgenomen onder kortlopende schulden.

Bijzondere waardeverminderingen financiële activa

Een financieel actief dat *niet* wordt gewaardeerd tegen (1) reële waarde met waarde wijzigingen in de staat van baten en lasten of (2) geamortiseerde kostprijs of lagere marktwaarde, wordt op iedere verslagdatum beoordeeld om te bepalen of er objectieve aanwijzingen bestaan dat het actief een bijzondere waardevermindering heeft ondergaan. Een financieel actief wordt geacht onderhevig te zijn aan een bijzondere waardevermindering indien er objectieve aanwijzingen zijn dat na de eerste opname van het actief zich een gebeurtenis heeft voorgedaan die een negatief effect heeft op de verwachte toekomstige kasstromen van dat actief en waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt.

Objectieve aanwijzingen dat financiële activa onderhevig zijn aan een bijzondere waardevermindering omvatten financiële problemen van de rechtspersoon of de schuldenaar die het instrument heeft uitgegeven, contractbreuk zoals het niet nakomen van betalingsverplichtingen en/of achterstallige betalingen met betrekking tot rente of aflossingen, herstructurering van een aan de onderneming toekomend bedrag onder voorwaarden die de onderneming anders niet zou hebben overwogen, aanwijzingen dat een debiteur of emittent failliet zal gaan of waarschijnlijk tot een financiële reorganisatie zal overgaan, en het verdwijnen van een actieve markt voor een bepaald effect. Daarnaast worden subjectieve indicatoren samen met objectieve aanwijzingen voor bijzondere waardevermindering overwogen. Voorbeelden hiervan zijn het wegvallen van actieve markten in het geval van financiële activa ~~na~~ ^{na} beursnotering, een verlaging van de kredietwaardigheid van de andere partij zijnde

de rechtspersoon of schuldenaar van het uitgegeven instrument of een daling van de reële waarde van een financieel actief beneden de kostprijs of geamortiseerde kostprijs.

Aanwijzingen voor bijzondere waardeverminderingen van vorderingen en beleggingen die door de stichting worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs worden zowel op het niveau van specifieke activa als op collectief niveau in aanmerking genomen. Van afzonderlijk belangrijke vorderingen en beleggingen wordt beoordeeld of deze individueel onderhevig zijn aan bijzondere waardevermindering. Van afzonderlijk belangrijke vorderingen en beleggingen die niet individueel onderhevig zijn gebleken aan bijzondere waardevermindering en van afzonderlijk niet belangrijke vorderingen wordt collectief beoordeeld of deze onderhevig zijn aan bijzondere waardevermindering, dit door samenvoeging van vorderingen en beleggingen met vergelijkbare risicokenmerken.

Bij de beoordeling van de collectieve waardevermindering gebruikt de stichting historische trends met betrekking tot de waarschijnlijkheid van het niet nakomen van betalingsverplichtingen, het tijdsbestek waarbinnen incassering plaatsvindt en de hoogte van gemaakte verliezen. De uitkomsten worden bijgesteld als het management van oordeel is dat de huidige economische en kredietomstandigheden zodanig zijn dat het waarschijnlijk is dat de daadwerkelijke verliezen hoger dan wel lager zullen zijn dan historische trends suggereren.

Een bijzonder waardeverminderingverlies met betrekking tot een tegen geamortiseerde kostprijs gewaardeerd financieel actief wordt bepaald als het verschil tussen de boekwaarde en de contante waarde van de verwachte toekomstige kasstromen, gedisconteerd tegen de oorspronkelijke effectieve rente van het actief. Bijzondere waardeverminderingverliezen worden opgenomen in de staat van baten en lasten. Rente op het aan een bijzondere waardevermindering onderhevige actief blijft verantwoord worden via oprenting van het actief met de oorspronkelijke effectieve rente van het actief.

Bijzondere waardeverminderingverliezen onder de (geamortiseerde) kostprijs van de beleggingen in effecten die tegen reële waarde worden gewaardeerd, met verwerking van waarde wijzigingen in het eigen vermogen, worden direct ten laste van de staat van baten en lasten.

Handels- en huurdebiteuren die niet individueel onderhevig zijn gebleken aan bijzondere waardevermindering worden collectief beoordeeld of deze onderhevig zijn aan bijzondere waardevermindering, dit door samenvoeging van vorderingen met vergelijkbare risicokenmerken. Bij de beoordeling van de collectieve waardevermindering gebruikt de onderneming historische trends met betrekking tot de waarschijnlijkheid van het niet nakomen van betalingsverplichtingen en de stijging van het aantal betalingsachterstanden van meer dan xx dagen in de portefeuille. De uitkomsten worden bijgesteld als de ondernemingsleiding van oordeel is dat de huidige economische en kredietomstandigheden zodanig zijn dat het waarschijnlijk is dat de daadwerkelijke verliezen hoger dan wel lager zullen zijn dan historische trends suggereren.

De boekwaarde van vorderingen wordt verminderd met de voorziening voor dubieuze debiteuren. Vorderingen die niet incasseerbaar zijn worden afgeboekt de

voorziening. Andere toevoegingen en onttrekkingen aan de voorziening worden in de staat van baten en lastenverantwoord.

Als in een latere periode de waarde van het actief, onderhevig aan een bijzondere waardevermindering, stijgt en het herstel objectief in verband kan worden gebracht met een gebeurtenis die plaatsvond na de opname van het bijzondere waardeverminderingsverlies, wordt het bedrag uit hoofde van het herstel (tot maximaal de oorspronkelijke kostprijs) opgenomen in de staat van baten en lasten.

Saldering van financiële instrumenten

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als de onderneming beschikt over een deugdelijk juridisch instrument om het financiële actief en de financiële verplichting gesaldeerd af te wikkelen en de onderneming het stellige voornemen heeft om het saldo als zodanig netto of simultaan af te wikkelen.

Als sprake is van een overdracht van een financieel actief dat niet voor verwijdering uit de balans in aanmerking komt, wordt het overgedragen actief en de daarmee samenhangende verplichting niet gesaldeerd.

Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa worden in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige voordelen die dat actief in zich bergt, zullen toekomen aan de onderneming en de kosten van dat actief betrouwbaar kunnen worden vastgesteld.

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs, verminderd met cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen.

De uitgaven na eerste verwerking van een gekocht of zelf vervaardigd immaterieel vast actief worden toegevoegd aan de verkrijgings- of vervaardigingsprijs als het waarschijnlijk is dat de uitgaven zullen leiden tot een toename van de verwachte toekomstige economische voordelen en de uitgaven en de toerekening aan het actief op betrouwbare wijze kan worden vastgesteld. Als niet wordt voldaan aan de voorwaarden voor activering worden de uitgaven verantwoord als kosten in de staat van baten en lasten.

De grondslagen voor de vaststelling en verwerking van bijzondere waardeverminderingen zijn opgenomen onder het hoofd Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa.

Merkenrecht Van Gogh

Dit betreft de activering van kosten van deponering voor het merkenrecht Van Gogh in verschillende landen. Deze kosten worden gewaardeerd tegen aanschafprijs, verminderd met cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen. Het merkenrecht heeft onder meer betrekking op het exclusieve verkooprecht van producten en licenties namens Stichting Van Gogh Museum.

De geactiveerde bedragen worden volgens de lineaire methode afgeschreven gedurende een periode van 5 jaar.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden in de balans verwerkt indien het waarschijnlijk is dat de toekomstige prestatie-eenheden met betrekking tot dat actief zullen toekomen aan de onderneming en de kosten van het actief betrouwbaar kunnen worden vastgesteld.

De bedrijfsgebouwen en -terreinen, machines en installaties, andere vaste bedrijfsmiddelen en materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen hun kostprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen.

De kostprijs van de genoemde activa bestaat uit de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en overige kosten om de activa op hun plaats en in de staat te krijgen noodzakelijk voor het beoogde gebruik. De kostprijs van de activa die door de onderneming in eigen beheer zijn vervaardigd, bestaat uit de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten die rechtstreeks kunnen worden toegerekend aan de vervaardiging. Verder omvat de vervaardigingsprijs een redelijk deel van de indirecte kosten en de rente op schulden over het tijdvak dat kan worden toegerekend aan de vervaardiging van de activa.

In het geval dat de betaling van de kostprijs van een materieel vast actief plaatsvindt op grond van een langere dan normale betalingstermijn, wordt de kostprijs van het actief gebaseerd op de contante waarde van de verplichting.

In het geval dat materiële vaste activa worden verworven in ruil voor een niet-monetair actief, wordt de kostprijs van het materieel vast actief bepaald op basis van de reële waarde voor zover de ruiltransactie leidt tot een wijziging in de economische omstandigheden en de reële waarde van het verworven actief of van het opgegeven actief op betrouwbare wijze kan worden vastgesteld.

De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de aanschafprijs volgens de lineaire methode op basis van de economische levensduur, rekening houdend met de eventuele restwaarde van de individuele activa. Op bedrijfsterreinen, materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa wordt niet afgeschreven. Afschrijving start op het moment dat een actief beschikbaar is voor het beoogde gebruik en wordt beëindigd bij buitengebruikstelling of bij afstoting.

De volgende afschrijvingspercentages worden hierbij gehanteerd:

— Bedrijfsgebouwen	:	10%
— Bedrijfsinstallaties	:	10% - 20%
— Andere vaste bedrijfsmiddelen	:	20%

Onderhoudsuitgaven worden slechts geactiveerd als zij de gebruiksduur van het object verlengen en/of leiden tot toekomstige prestatie-eenheden met betrekking tot het object. Ter zake van verwachte kosten van periodiek groot onderhoud aan gebouwen, installaties e.d. wordt een voorziening gevormd. Zie hiervoor de grondslag onder het hoofd Voorzieningen.

De materiële vaste activa waarvan de stichting en haar groepsmaatschappijen op grond van een financiële leaseovereenkomst de economische eigendom heeft, worden geactiveerd. De uit de financiële leaseovereenkomst voortkomende verplichting wordt als schuld verantwoord. De in de toekomstige leasetermijnen begrepen interest wordt gedurende de looptijd van de financiële leaseovereenkomst ten laste van het resultaat gebracht.

Buiten gebruik gestelde activa worden gewaardeerd tegen boekwaarde of lagere opbrengstwaarde.

Financiële vaste activa

Deelnemingen met invloed van betekenis

Deelnemingen waarin invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd volgens de vermogensmutatiemethode op basis van de nettovermogenswaarde. Indien waardering tegen nettovermogenswaarde niet kan plaatsvinden doordat de hiervoor benodigde informatie niet kan worden verkregen, wordt de deelneming gewaardeerd volgens het zichtbaar eigen vermogen. Bij de vaststelling of er sprake is van een deelneming waarin de onderneming invloed van betekenis uitoefent op het zakelijke en financiële beleid, wordt het geheel van feitelijke omstandigheden en contractuele relaties (waaronder eventuele potentiële stemrechten) in aanmerking genomen.

Bij de bepaling van de nettovermogenswaarde worden de waarderingsgrondslagen van de stichting gehanteerd.

Deelnemingen met een negatieve nettovermogenswaarde worden op nihil gewaardeerd. Bij deze waardering worden ook langlopende vorderingen op de deelnemingen meegenomen die feitelijk moeten worden gezien als onderdeel van de netto-investering. Dit betreft met name leningen waarvan de afwikkeling in de nabije toekomst niet is gepland en niet waarschijnlijk is.

Een aandeel in de winst van de deelneming in latere jaren wordt pas verwerkt als en voor zover het cumulatieve niet verwerkte aandeel in het verlies is ingelopen. Wanneer de onderneming echter geheel of ten dele garant staat voor de schulden van een deelneming, dan wel de feitelijke verplichting heeft de deelneming (voor haar aandeel) in staat te stellen tot betaling van haar schulden, wordt een voorziening gevormd ter grootte van de verwachte betalingen door de onderneming ten behoeve van de deelneming.

Deelnemingen zonder invloed van betekenis

Deelnemingen waarin geen invloed van betekenis wordt uitgeoefend, worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of lagere realiseerbare waarde. Indien sprake is van een stellig voornemen tot afstoting vindt waardering plaats tegen de eventuele lagere verwachte verkoopwaarde. Indien de onderneming een actief of een passief overdraagt aan een deelneming die wordt gewaardeerd op verkrijgingsprijs of actuele waarde, wordt de winst of het verlies voortvloeiend uit deze overdracht en

volledig in de geconsolideerde staat van baten en lasten verwerkt, tenzij de winst op de overdracht in wezen niet is gerealiseerd.

Overige financiële vaste activa

Kapitaalbelangen die niet worden aangemerkt als deelneming worden onder de effecten gerubriceerd.

Vorderingen op niet-geconsolideerde deelnemingen worden initieel gewaardeerd tegen de reële waarde, vermeerderd met direct toerekenbare transactiekosten. Vervolgens worden deze vorderingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode, verminderd met bijzondere waardeverminderingverliezen.

De grondslagen voor de overige financiële vaste activa zijn verder opgenomen onder het hoofd Financiële instrumenten.

Dividenden worden verantwoord in de periode waarin zij betaalbaar worden gesteld. Dividenden van deelnemingen die worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, worden verantwoord als opbrengst uit deelnemingen (onder de financiële baten).

De onder de financiële vaste activa opgenomen obligaties (beursgenoteerd en niet-beursgenoteerd) die niet behoren tot een handelsportefeuille en die worden aangehouden tot het einde van de looptijd, worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs.

Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

Voor materiële en immateriële vaste activa wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat deze activa onderhevig zijn aan bijzondere waardeverminderingen. Als dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief geschat. De realiseerbare waarde is de hoogste van de bedrijfswaarde en de opbrengstwaarde. Als het niet mogelijk is de realiseerbare waarde te schatten voor een individueel actief, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroom genererende eenheid waartoe het actief behoort.

Wanneer de boekwaarde van een actief (of een kasstroom genererende eenheid) hoger is dan de realiseerbare waarde, wordt een bijzonder waardeverminderingverlies verantwoord voor het verschil tussen de boekwaarde en de realiseerbare waarde. Indien sprake is van een bijzonder waardeverminderingverlies van een kasstroom genererende eenheid, wordt het verlies allereerst toegerekend aan goodwill die is toegerekend aan de kasstroom genererende eenheid. Een eventueel restant verlies wordt toegerekend aan de andere activa van de eenheid naar rato van hun boekwaarden.

Verder wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er enige indicatie is dat een in eerdere jaren verantwoord bijzonder waardeverminderingverlies is verminderd. Als een dergelijke indicatie aanwezig is, wordt de realiseerbare waarde van het betreffende actief (of kasstroom genererende eenheid) geschat.

Terugneming van een eerder verantwoord bijzonder waardeverminderingverlies vindt alleen plaats als sprake is van een wijziging van de gehanteerde schattingen. Het bepalen van de realiseerbare waarde sinds de verantwoording van het laatste

bijzonder waardevermindingsverlies. In dat geval wordt de boekwaarde van het actief (of kasstroom genererende eenheid) opgehoogd tot de geschatte realiseerbare waarde, maar niet hoger dan de boekwaarde die bepaald zou zijn (na afschrijvingen) als in voorgaande jaren geen bijzonder waardevermindingsverlies voor het actief (of kasstroom genererende eenheid) zou zijn verantwoord.

Een bijzonder waardevermindingsverlies voor goodwill wordt niet teruggenomen in een volgende periode.

In afwijking van datgene wat hiervoor is gesteld, wordt op iedere balansdatum de realiseerbare waarde bepaald voor de volgende activa (ongeacht of sprake is van aanwijzingen voor een bijzondere waardevermindering):

- Immateriële vaste activa die nog niet in gebruik zijn genomen;
- Immateriële vaste activa die worden afgeschreven over een levensduur van meer dan 20 jaar (gerekend vanaf het moment van ingebruikname).

Vervreemding van vaste activa

Voor verkoop beschikbare vaste activa worden gewaardeerd tegen boekwaarde of lagere opbrengstwaarde.

Vorraden

De voorraden worden gewaardeerd tegen een vaste verrekenprijs of lagere opbrengstwaarde. Deze wordt jaarlijks bepaald op basis van de inkoopprijs, aangevuld met een opslag voor ontwerp- en transportkosten. De opbrengstwaarde is gebaseerd op de meest betrouwbare schatting van het bedrag dat de voorraden maximaal zullen opbrengen, onder aftrek van nog te maken kosten.

Handelskortingen en soortgelijke (te) ontvangen vergoedingen met betrekking tot de inkoop van voorraden worden in mindering gebracht op de verkrijgingsprijs.

Voorts wordt indien nodig een voorziening voor incurantheid gevormd.

Vorderingen en effecten

De grondslagen voor de waardering van vorderingen en effecten zijn beschreven onder het hoofd Financiële instrumenten.

Liquide middelen

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Indien liquide middelen niet ter vrije beschikking staan, wordt hiermee rekening gehouden bij de waardering.

In vreemde valuta luidende liquide middelen worden per balansdatum in de functionele valuta omgerekend tegen de op die datum geldende wisselkoers. Verwezen wordt verder naar de prijsgrondslagen voor vreemde valuta.

Liquide middelen die naar verwachting langer dan 12 maanden niet ter beschikking staan van de onderneming, worden gerubriceerd als financiële vaste activa.

Eigen vermogen

Financiële instrumenten die op grond van de economische realiteit worden aangemerkt als eigenvermogensinstrumenten, worden gepresenteerd onder het eigen vermogen. Uitkeringen aan houders van deze instrumenten worden in mindering op het eigen vermogen gebracht na aftrek van eventueel hiermee verband houdend voordeel uit hoofde van belasting naar de winst.

Financiële instrumenten die op grond van de economische realiteit worden aangemerkt als een financiële verplichting, worden gepresenteerd onder schulden. Rente, dividenden, baten en lasten met betrekking tot deze financiële instrumenten worden in de staat van baten en lasten verantwoord als baten of lasten.

Aankoopfonds

Het aankoopfonds betreft de jaarlijkse mutatie van ontvangen en uitgegeven gelden met betrekking tot kunst aankopen. Indien er op jaarbasis meer wordt ontvangen dan uitgegeven, neemt het aankoopfonds toe, Indien minder wordt ontvangen dan uitgegeven, neemt het aankoopfonds af.

Voorzieningen

Algemeen

Een voorziening wordt in de balans opgenomen wanneer er sprake is van:

- een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting die het gevolg is van een gebeurtenis in het verleden;
- waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt; en
- het waarschijnlijk is dat voor afwikkeling van die verplichting een uitstroom van middelen nodig is.

Rechten en verplichtingen voortvloeiend uit eenzelfde overeenkomst worden niet in de balans opgenomen indien en voor zover noch de onderneming noch de tegenpartij heeft gepresteerd. Opname in de balans geschiedt wanneer de nog te ontvangen respectievelijk te leveren prestatie en tegenprestatie niet (meer) met elkaar in evenwicht zijn en dit voor de onderneming nadelige gevolgen heeft.

Indien (een deel van) de uitgaven die noodzakelijk zijn om een voorziening af te wikkelen waarschijnlijk geheel of gedeeltelijk door een derde worden vergoed bij afwikkeling van de voorziening, wordt de vergoeding als afzonderlijk actief gepresenteerd.

Voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde op basis van de beste schatting van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen en verliezen af te wikkelen.

Jubileumvoorziening

De jubileumvoorziening betreft een voorziening voor toekomstige jubileumuitkeringen. De voorziening betreft het geschatte bedrag van de in de toekomst uit te keren jubileumuitkeringen. De berekening is conform RJ 271 volgens de Projected Unit Credit Method.

Voorziening groot onderhoud

Een voorziening wordt gevormd voor verwachte kosten van periodiek groot onderhoud aan panden, installaties e.d. op basis van het geschatte bedrag van het groot onderhoud en de periode tussen de werkzaamheden voor groot onderhoud. De uitgaven van groot onderhoud worden verwerkt ten laste van de onderhoudsvoorziening voor zover deze is gevormd voor de beoogde kosten. Indien de kosten van groot onderhoud uitgaan boven de boekwaarde van de voor het desbetreffende actief aangehouden voorziening, worden de (meer)kosten verwerkt ten laste van de staat van baten en lasten. De dotatie aan de voorziening is gebaseerd op de verwachte kosten en de periodiciteit waarmee onderhoudswerkzaamheden naar verwachting op basis van een meerjarenonderhoudsplan worden uitgevoerd. Onttrekkingen vinden plaats op basis van de werkelijke uitgaven.

Langlopende schulden

De van het Ministerie OCW ontvangen investeringssubsidies ten behoeve van de aanschaf van materiële vaste activa worden gerubriceerd onder de post 'langlopende schulden'. Jaarlijks vindt ten gunste van de exploitatierekening een vrijval plaats met een omvang die gelijk is aan de afschrijvingskosten gemoeid met de materiële vaste activa die aangeschaft zijn met de betreffende investeringssubsidies.

Langlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Transactiekosten die direct zijn toe te rekenen aan de verwerving van de langlopende schulden worden in de waardering bij eerste verwerking opgenomen. Langlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Het verschil tussen de bepaalde boekwaarde en de uiteindelijke aflossingswaarde wordt op basis van de effectieve rente gedurende de geschatte looptijd van de langlopende schulden in de winst- en verliesrekening als interestlast verwerkt.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio onder aftrek van transactiekosten. Dit is de nominale waarde.

Opbrengstverantwoording

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten en de lasten over het verslagjaar, met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde grondslagen voor waardering. De baten en lasten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben, ongeacht of zij tot ontvangsten of uitgaven in het betreffende verslagjaar hebben geleid.

Winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's, die hun oorsprong vinden in het verslagjaar, worden in de jaarrekening verwerkt indien zij bekend zijn op het moment van opmaken van de jaarrekening.

De onderdelen van de subsidie, de schenkingen en overige bijdragen die bestemd zijn voor het doen van kunstaankopen worden, evenals de kunstaankopen zelf, in de exploitatierekening verantwoord. De bedragen verkregen van derden, ten behoeve van kunstaankopen die ultimo boekjaar nog niet zijn besteed aan de verwerving van kunstaankopen, worden ultimo boekjaar toegevoegd aan het aankoopfonds. Bij aankoop van kunstvoorwerpen in latere jaren vallen deze bedragen vrij ten gunste van de exploitatie. Deze mutatie in het aankoopfonds wordt separaat verantwoord in de exploitatierekening. Het aankoopfonds maakt geen deel uit van het eigen vermogen.

Netto-omzet

Onder netto-omzet wordt verstaan de opbrengst van de in het verslagjaar geleverde goederen en verleende diensten onder aftrek van kortingen en de over de omzet geheven belastingen.

Opbrengsten voortvloeiend uit de verkoop van goederen worden verantwoord op het moment dat alle belangrijke rechten op economische voordelen alsmede alle belangrijke risico's zijn overgegaan op de koper. De kostprijs van deze goederen wordt aan dezelfde periode toegerekend.

Verkoop van goederen

Opbrengsten uit de verkoop van goederen worden opgenomen in de netto-omzet tegen de reële waarde van de ontvangen of te ontvangen vergoeding, na aftrek van retouren en tegemoetkomingen, handels- en volumekortingen. Opbrengsten uit de verkoop van goederen worden in de staat van baten en lasten verwerkt wanneer de belangrijke risico's en voordelen van eigendom aan de koper zijn overgedragen, het bedrag van de opbrengsten op betrouwbare wijze kan worden bepaald, de inning van de verschuldigde vergoeding waarschijnlijk is, de hiermee verband houdende kosten of eventuele retouren van goederen betrouwbaar kunnen worden ingeschat en er geen sprake is van voortgezette betrokkenheid bij de goederen.

De overdracht van risico's en voordelen varieert naargelang de voorwaarden van de betreffende verkoopovereenkomst. Voor de verkoop van sommige producten vindt de overdracht doorgaans plaats op het moment dat het product aankomt bij de klant; voor

sommige internationale leveringen geldt echter het moment dat de goederen bij de betreffende vervoerder zijn ingeladen. Voor andere producten geldt de ontvangst door de klant als het moment van overdracht.

Diensten

Opbrengsten uit het verlenen van diensten worden opgenomen in de netto-omzet tegen de reële waarde van de ontvangen of te ontvangen vergoeding, na aftrek van tegemoetkomingen en kortingen.

Opbrengsten uit het verlenen van diensten worden in de staat van baten lasten verwerkt wanneer het bedrag van de opbrengsten op betrouwbare wijze kan worden bepaald, de inning van de te ontvangen vergoeding waarschijnlijk is, de mate waarin de dienstverlening op balansdatum is verricht betrouwbaar kan worden bepaald en de reeds gemaakte kosten en de kosten die (mogelijk) nog moeten worden gemaakt om de dienstverlening te voltooien op betrouwbare wijze kunnen worden bepaald.

Indien het resultaat van een bepaalde opdracht tot dienstverlening niet op betrouwbare wijze kan worden bepaald, worden de opbrengsten verwerkt tot het bedrag van de kosten van de dienstverlening die worden gedekt door de opbrengsten.

Opbrengsten uit hoofde van verleende diensten worden in de staat van baten en lasten als netto-omzet opgenomen naar rato van het stadium van voltooiing van de transactie op verslagdatum. Het stadium van voltooiing wordt bepaald aan de hand van beoordelingen van de verrichte werkzaamheden/ de tot dat moment verrichte dienstverlening als percentage van de totaal te verrichten dienstverlening/ de tot dat moment gemaakte kosten in verhouding tot de geschatte kosten van de totaal te verrichten dienstverlening.

License fee en royalty's

License fee en royalty's worden betaald voor het gebruik van de activa van een onderneming, zoals handelsmerken, patenten, software en muziek. Omzet wordt verantwoord als de omvang van de te ontvangen vergoeding betrouwbaar kan worden geschat en de inning ervan waarschijnlijk is.

Royalty opbrengsten wordt verantwoord op het moment dat de rechten van de licenties zijn overgedragen.

Aankopen

Conform de bepalingen uit het 'Handboek Verantwoording Cultuursubsidies Musea' worden alle transacties inzake de aankoop van kunstwerken verantwoord via de exploitatierekening. Het verschil tussen de kosten verbonden met de aanschaf van kunstwerken en de hiervoor bestemde (zowel in specifieke als in algemene zin) opbrengsten wordt afzonderlijk verantwoord in de exploitatierekening.

Personeelsbeloningen

De beloningen van het personeel worden als last in de staat van baten en lastenverantwoord in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en, voor zover nog niet uitbetaald, als verplichting op de balans opgenomen. Als de reeds betaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als een overlopend actief voor zover er sprake zal zijn van terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen door de vennootschap.

Voor de beloningen met opbouw van rechten, sabbatical leave, winstdelingen en bonussen worden de verwachte lasten gedurende het dienstverband in aanmerking genomen. Een verwachte vergoeding ten gevolge van winstdelingen en bonusbetalingen worden verantwoord indien de verplichting tot betaling van die vergoeding is ontstaan op of vóór balansdatum en een betrouwbare schatting van de verplichtingen kan worden gemaakt. Ontvangen bijdragen voortvloeiend uit levensloopregelingen worden in aanmerking genomen in de periode waarover deze bijdragen zijn verschuldigd. Toevoegingen aan en vrijval van verplichtingen worden ten laste respectievelijk ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht.

Indien een beloning wordt betaald, waarbij geen rechten worden opgebouwd (bijvoorbeeld doorbetaling in geval van ziekte of arbeidsongeschiktheid) worden de verwachte lasten verantwoord in de periode waarover deze beloning is verschuldigd. Voor op balansdatum bestaande verplichtingen tot het in de toekomst doorbetalen van beloningen (inclusief ontslagvergoedingen) aan personeelsleden die op balansdatum naar verwachting blijvend geheel of gedeeltelijk niet in staat zijn om werkzaamheden te verrichten door ziekte of arbeidsongeschiktheid wordt een voorziening opgenomen.

De verantwoorde verplichting betreft de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de desbetreffende verplichting op balansdatum af te wikkelen. De beste schatting is gebaseerd op contractuele afspraken met personeelsleden (CAO en individuele arbeidsovereenkomsten). Toevoegingen aan en vrijval van verplichtingen worden ten laste respectievelijk ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht.

Voor arbeidsongeschiktheidsrisico's die zijn verzekerd wordt een voorziening getroffen voor het in de toekomst te betalen deel van de verzekeringspremie dat rechtstreeks toe te rekenen is aan het individuele schadeverleden van de stichting. Als geen betrouwbare schatting kan worden gemaakt van de omvang van het in de toekomst te betalen deel van de verzekeringspremies dat rechtstreeks is toe te rekenen aan het individuele schadeverleden van de rechtspersoon, wordt geen voorziening opgenomen.

Pensioenregelingen

Uitgangspunt is dat de in de verslagperiode te verwerken pensioenlast gelijk is aan de over die periode aan de pensioenuitvoerder verschuldigde pensioenpremies. Voor zover de verschuldigde premies op balansdatum nog niet zijn voldaan, wordt hiervoor een verplichting opgenomen. Als de op balansdatum reeds betaalde premies de verschuldigde premies overtreffen, wordt een overlopende actiefpost opgenomen voor zover sprake zal zijn van terugbetaling door het fonds of van verrekening met de toekomst verschuldigde premies.

Indien op basis van de uitvoeringsovereenkomst met betrekking tot een bedrijfstakpensioenregeling per balansdatum een verplichting bestaat, wordt een voorziening gevormd als het waarschijnlijk is dat de aanwending van een maatregelenpakket, dat nodig is voor het herstel van de per balansdatum bestaande dekkingsgraad, zal leiden tot een uitstroom van middelen en de omvang daarvan betrouwbaar kan worden geschat.

Indien sprake is van aanpassingen van de per balansdatum opgebouwde aanspraken die voortvloeien uit toekomstige salarisverhogingen die per balansdatum reeds zijn toegezegd en die voor rekening van de vennootschap komen wordt hiervoor een voorziening gevormd.

Verder wordt op balansdatum een voorziening opgenomen voor bestaande additionele verplichtingen ten opzichte van het fonds en de werknemers, indien het waarschijnlijk is dat voor de afwikkeling van die verplichtingen een uitstroom van middelen zal plaatsvinden en de omvang van de verplichtingen betrouwbaar kan worden geschat. Het al dan niet bestaan van additionele verplichtingen wordt beoordeeld aan de hand van de uitvoeringsovereenkomst met het fonds, de pensioenovereenkomst met de werknemers en andere (expliciete of impliciete) toezeggingen aan de werknemers. De voorziening wordt gewaardeerd tegen de beste schatting van de contante waarde van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen op balansdatum af te wikkelen. De disconteringsvoet vóór belasting geeft de actuele marktrente per balansdatum van hoogwaardige ondernemingsobligaties/ rendement op staatleningen weer, de risico's waarmee bij het schatten van de toekomstige uitgaven reeds rekening is gehouden worden hierin niet betrokken.

Voor een op balansdatum bestaand overschot bij de pensioenuitvoerder wordt een vordering opgenomen als de onderneming de beschikkingsmacht heeft over dit overschot, het waarschijnlijk is dat het overschot naar de onderneming zal toevloeien en de vordering betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Ontslagvergoedingen

Ontslagvergoedingen zijn vergoedingen die worden toegekend in ruil voor de beëindiging van het dienstverband. Een uitkering als gevolg van ontslag wordt als verplichting en als last verwerkt als de stichting zich aantoonbaar onvoorwaardelijk heeft verbonden tot betaling van een ontslagvergoeding. Als het ontslag onderdeel is van een reorganisatie, worden de kosten van de ontslagvergoeding opgenomen in een reorganisatievergoeding. Zie hiervoor de grondslag onder het hoofd Voorzieningen.

Ontslagvergoedingen worden gewaardeerd met inachtneming van de aard van de vergoeding. Als de ontslagvergoeding een verbetering is van de beloningen na afloop van het dienstverband, vindt waardering plaats volgens dezelfde grondslagen die worden toegepast voor pensioenregelingen. Andere ontslagvergoedingen worden gewaardeerd op basis van de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichting af te wikkelen.

Leasing

De onderneming kan financiële en operationele leasecontracten afsluiten. Een leaseovereenkomst waarbij de voor- en nadelen verbonden aan het eigendom van het leaseobject geheel of nagenoeg geheel door de lessee worden gedragen, wordt aangemerkt als een financiële lease. Alle andere leaseovereenkomsten classificeren als operationele lease. Bij de leaseclassificatie is de economische realiteit van de transactie bepalend en niet zozeer de juridische vorm. Classificatie van de lease vindt plaats op het tijdstip van het aangaan van de betreffende leaseovereenkomst.

Financiële lease

Als de onderneming optreedt als lessee in een financiële lease, wordt het leaseobject (en de daarmee samenhangende schuld) bij de aanvang van de leaseperiode in de balans verwerkt tegen de reële waarde van het leaseobject of, indien deze lager is, tegen de contante waarde van de minimale leasebetalingen. Beide waardes worden bepaald op het tijdstip van het aangaan van de leaseovereenkomst. De toegepaste rentevoet bij de berekening van de contante waarde is de impliciete rentevoet. Indien deze rentevoet praktisch niet te bepalen is, wordt de marginale rentevoet gehanteerd. De initiële directe kosten worden opgenomen in de eerste waardering van het leaseobject.

De grondslagen voor de vervolwaardering van het leaseobject zijn beschreven onder het hoofd Materiële vaste activa. Als geen redelijke zekerheid bestaat dat de onderneming eigenaar van een leaseobject zal worden aan het einde van de leaseperiode, wordt het object afgeschreven over de kortste termijn van de leaseperiode of de gebruiksduur van het object.

De minimale leasebetalingen worden gesplitst in rentelasten en aflossing van de uitstaande leaseverplichting. De rentelasten worden gedurende de leaseperiode zodanig toegerekend aan elke periode dat dit resulteert in een constante periodieke rentevoet over de resterende netto-verplichting met betrekking tot de financiële lease. Voorwaardelijke leasebetalingen worden als last verwerkt in de periode dat aan de voorwaarden tot betaling wordt voldaan.

Operationele lease

Als de onderneming optreedt als lessee in een operationele lease, wordt het leaseobject niet geactiveerd. Vergoedingen die worden ontvangen als stimulering voor het afsluiten van een overeenkomst worden verwerkt als een vermindering van de leasekosten over de leaseperiode. Leasebetalingen en vergoedingen inzake operationele leases worden lineair over de leaseperiode ten laste respectievelijk ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht, tenzij een andere toerekeningsystematiek meer representatief is voor het patroon van de met het leaseobject te verkrijgen voordelen.

Overheidssubsidies

Exploitatiesubsidies worden ten gunste van de staat van baten en lasten van het jaar gebracht ten laste waarvan de gesubsidieerde bestedingen komen of waarin de

opbrengsten zijn gedeerd of het exploitatietekort zich heeft voorgedaan. De vooruit ontvangen bedragen (zowel kort- als langlopend) worden onder de overlopende passiva opgenomen.

Rentebaten en soortgelijke opbrengsten en rentelasten en soortgelijke kosten

Rentebaten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende actiefpost. Rentelasten en soortgelijke lasten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren.

Agio, disagio en aflossingspremies worden verantwoord als rentelast in de periode waartoe zij behoren. De toerekening van deze rentelast en de rentevergoeding over de lening is de effectieve rente die in de staat van baten en lasten wordt verwerkt. In de balans is (per saldo) de amortisatiewaarde van de schuld(en) verwerkt. De nog niet in de staat van baten en lasten verwerkte bedragen van het agio en de al in de staat van baten en lasten verwerkte aflossingspremies worden verwerkt als verhoging van de schuld(en) waarop ze betrekking hebben. De nog niet in de staat van baten en lasten verwerkte bedragen van het disagio worden verwerkt als verlaging van de schuld(en) waarop ze betrekking hebben.

De meerkosten verbonden aan het gebruik van meer dan gebruikelijk leverancierskrediet worden als rentelast verantwoord.

Rente op schulden behorende bij een actief waarvoor noodzakelijkerwijs een aanmerkelijke hoeveelheid tijd benodigd is om het gebruiksklaar of verkoop klaar te maken (kwalificerende activa) wordt in de vervaardigingsprijs van een actief opgenomen, indien de aan die actiefpost verbonden toekomstige voordelen naar verwachting voldoende groot zullen zijn om de boekwaarde van die post inclusief de toegerekende rente te dekken en deze economische voordelen voldoende betrouwbaar kunnen worden vastgesteld.

De rente wordt berekend op basis van de verschuldigde rente over de specifiek voor de vervaardiging opgenomen leningen, onder aftrek van eventueel verkregen beleggingsopbrengsten met betrekking tot tijdelijke belegging van de opgenomen leningen. Voor zover de vervaardiging wordt gefinancierd door leningen die niet specifiek aan de vervaardiging van bepaalde activa kunnen worden toegerekend, wordt de te activeren rentepost berekend door de gewogen rentevoet van die leningen te vermenigvuldigen met de uitgaven voor vervaardiging, rekening houdend met de periode van de vervaardiging. Onder het bedrag van de uitgaven voor vervaardiging wordt verstaan de voor de vervaardiging toegerekende bedragen, onder aftrek van ontvangen termijnbedragen van afnemers en uit hoofde ontvangen overheidssubsidies en vergelijkbare faciliteiten inzake de investering in de betreffende actiefpost. Het bedrag van de berekende te activeren rente is niet hoger dan de werkelijk over die periode verschuldigde rentekosten.

Indien het bedrag van de verwachte uiteindelijk te activeren kosten van het kwalificerende actief uitstijgt boven de realiseerbare waarde, wordt een bijzonder waardeverminderingverlies verwerkt.

Belastingen

Belastingen omvatten de over de verslagperiode verschuldigde en verrekenbare winst-belastingen en latente belastingen. De belastingen worden in de staat van baten en lasten opgenomen, behalve voor zover deze betrekking hebben op posten die rechtstreeks in het eigen vermogen worden opgenomen, in welk geval de belasting in het eigen vermogen wordt verwerkt, of op overnames.

De over het boekjaar verschuldigde en verrekenbare belasting is de naar verwachting te betalen belasting over de belastbare winst over het boekjaar, berekend aan de hand van belastingtarieven die zijn vastgesteld op verslagdatum, dan wel waartoe materieel al op verslagdatum is besloten, en eventuele correcties op de over voorgaande jaren verschuldigde belasting.

Indien de boekwaardes van activa en verplichtingen ten behoeve van de financiële verslaggeving afwijken van hun fiscale boekwaardes, is sprake van tijdelijke verschillen.

Voor belastbare tijdelijke verschillen wordt een voorziening latente belastingverplichtingen getroffen.

Voor verrekenbare tijdelijke verschillen, beschikbare voorwaartse verliescompensatie en nog niet gebruikte fiscale verrekening mogelijkheden wordt een latente belastingvordering opgenomen, maar uitsluitend voor zover het waarschijnlijk is dat er in de toekomst fiscale winsten beschikbaar zullen zijn voor verrekening respectievelijk compensatie. Latente belastingvorderingen worden per iedere verslagdatum herzien en verlaagd voor zover het niet langer waarschijnlijk is dat het daarmee samenhangende belastingvoordeel zal worden gerealiseerd.

Voor belastbare tijdelijke verschillen inzake groepsmaatschappijen, buitenlandse niet-zelfstandige eenheden, deelnemingen en joint ventures wordt een latente belastingverplichting opgenomen tenzij de onderneming in staat is het tijdstip van afloop van het tijdelijke verschil te bepalen en het waarschijnlijk is dat het tijdelijke verschil in de voorzienbare toekomst niet zal aflopen.

Voor verrekenbare tijdelijke verschillen inzake groepsmaatschappijen, buitenlandse niet-zelfstandige eenheden, deelnemingen en joint ventures wordt een latente belastingvordering opgenomen uitsluitend voor zover het waarschijnlijk is dat het tijdelijke verschil in de voorzienbare toekomst afloopt en er fiscale winst beschikbaar zal zijn ter compensatie van het tijdelijk verschil.

De waardering van latente belastingverplichtingen en latente belastingvorderingen wordt gebaseerd op de fiscale gevolgen van de door de vennootschap op balansdatum voorgenomen wijze van realisatie of afwikkeling van zijn activa, voorzieningen, schulden en overlopende passiva. Latente belastingvorderingen en -verplichtingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Fiscale eenheid

De dochterondernemingen Van Gogh Museum Global B.V., Van Gogh Enterprises B.V. en Meet Vincent Van Gogh Experience B.V. maken deel uit van een fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting. Het hoofd van de fiscale eenheid is Van Gogh Museum Global B.V.

De vennootschapsbelasting is in elk van de vennootschappen opgenomen voor dat deel dat de desbetreffende vennootschap als zelfstandig belastingplichtige verschuldigd zou zijn, rekening houdend met de toerekening van de voordelen van de fiscale eenheid aan de verschillende maatschappijen.

De verantwoorde latente belastingen zijn latente vorderingen of latente verplichtingen aan het hoofd van de fiscale eenheid.

Aandeel in resultaat van ondernemingen waarin wordt deelgenomen

Het aandeel in het resultaat van ondernemingen waarin wordt deelgenomen omvat het aandeel van de groep in de resultaten van deze deelnemingen, bepaald op basis van de grondslagen van de groep. Resultaten op transacties, waarbij overdracht van activa en passiva tussen de groep en de niet-geconsolideerde deelnemingen en tussen niet-geconsolideerde deelnemingen onderling heeft plaatsgevonden, zijn niet verwerkt voor zover deze als niet gerealiseerd kunnen worden beschouwd.

De resultaten van deelnemingen die gedurende het boekjaar zijn verworven of afgestoten worden vanaf het verwervingsmoment respectievelijk tot het moment van afstoting verwerkt in het resultaat van de groep.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen en beleggingen die zonder beperkingen en zonder materieel risico van waardeverminderingen als gevolg van de transactie kunnen worden omgezet in geldmiddelen.

Kasstromen in vreemde valuta zijn omgerekend tegen een geschatte gewogen gemiddelde koers van de verslagperiode/de koers op de datum dat de transacties hebben plaatsgevonden. Koersverschillen inzake geldmiddelen worden afzonderlijk in het kasstroomoverzicht getoond.

Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest, ontvangen dividenden en winstbelastingen zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten. Betaalde dividenden zijn opgenomen onder de kasstroom uit financieringsactiviteiten.

De verkrijgingsprijs van de verworven groepsmaatschappij is opgenomen onder de kasstroom uit investeringsactiviteiten, voor zover betaling in geld heeft plaatsgevonden. De in de verworven groepsmaatschappij aanwezige geldmiddelen zijn van de aankoopprijs in aftrek gebracht.

Transacties waarbij geen ruil van kasmiddelen plaatsvindt, waaronder financiële leasing, zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen. De betaling van de leasetermijnen uit hoofde van het financiële leasecontract zijn voor het gedeelte dat betrekking heeft op de aflossing als een uitgave uit financieringsactiviteiten aangemerkt en voor het gedeelte dat betrekking heeft op de interest als een uitgave uit operationele activiteiten.

Kasstromen uit financiële afgeleide instrumenten die worden verantwoord als reële waarde-hedges of kasstroom-hedges worden in dezelfde categorie ingedeeld als de kasstromen uit de afgedekte balansposten. Kasstromen uit financiële derivaten waarbij

hedge accounting niet langer wordt toegepast, worden consistent met de aard van het instrument ingedeeld, vanaf de datum waarop de hedge accounting is beëindigd.

Verbonden partijen

Transacties met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Van deze transacties wordt de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht toegelicht.

Bepaling reële waarde

De reële waarde van een financieel instrument is het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een passief kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen, die tot een transactie bereid en van elkaar onafhankelijk zijn.

- De reële waarde van beursgenoteerde financiële instrumenten wordt bepaald aan de hand van de biedprijs.
- De reële waarde van niet-beursgenoteerde financiële instrumenten wordt bepaald door de verwachte kasstromen contant te maken tegen een disconteringsvoet die gelijk is aan de geldende risicovrije marktrente voor de resterende looptijd vermeerderd met krediet- en liquiditeitsopslagen.
- De reële waarde van derivaten waarbij collateral wordt uitgewisseld, wordt bepaald door het contant maken van de kasstromen aan de hand van de (Eonia) swapcurve, omdat door de uitwisseling het krediet- en liquiditeitsrisico wordt gemitigeerd.
- De reële waarde van derivaten waarbij geen collateral wordt uitgewisseld, wordt bepaald door het contant maken van de kasstromen aan de hand van de relevante swapcurve vermeerderd met krediet- en liquiditeitsopslagen.

Gebeurtenissen na balansdatum

Gebeurtenissen die nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum en die blijken tot aan de datum van het opmaken van de jaarrekening worden verwerkt in de jaarrekening.

Gebeurtenissen die geen nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum worden niet in de jaarrekening verwerkt. Als dergelijke gebeurtenissen van belang zijn voor de oordeelsvorming van de gebruikers van de jaarrekening, worden de aard en de geschatte financiële gevolgen ervan toegelicht in de jaarrekening.

1 Immateriële vaste activa

Het verloop van de immateriële vaste activa is als volgt weer te geven:

	Merkenrecht Van Gogh
	<u>EUR</u>
Stand per 1 januari 2019:	
— Aanschafprijs	605.196
— Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-593.893
— Boekwaarde	<u>11.303</u>
Mutaties in de boekwaarde:	
— Investerings	-
— Afschrijvingen	-7.803
— Saldo	<u>-7.803</u>
Stand per 31 december 2019:	
— Aanschafprijs	605.196
— Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-601.696
— Boekwaarde	<u>3.500</u>

De boekwaarde van het Merkrecht Van Gogh per 31 december 2019 benadert de reële waarde.

Dit betreft geactiveerde deponeringskosten van het Van Gogh merkenrecht in het buitenland. De economische levensduur van de geactiveerde deponeringskosten wordt geschat op 5 jaar.

De actuele kosten die geactiveerd zijn, zullen gedurende 2020 volledig afgeschreven worden.

2 Materiële vaste activa

Het verloop van de materiële vaste activa is als volgt weer te geven:

	Bedrijfsgebouwen- en Terreinen	Bedrijfsinstallaties	Andere vaste bedrijfsmiddelen	Inventaris	Totaal
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Stand per 1 januari 2019:					
— Aanschafprijs	30.437.153	4.719.158	13.569.737	4.980.464	53.706.512
— Cumulatieve afschrijvingen	- 19.449.758	- 3.762.705	- 9.689.829	- 3.850.861	- 36.753.153
— Boekwaarde	10.987.395	956.453	3.879.908	1.129.603	16.953.359
Mutaties in de boekwaarde:					
Investerings	446.769	416.552	801.031	36.276	1.700.628
Afstotingen (desinvesteringen)	- 12.850.517	- 3.167.916	- 3.202.939	- 2.867.932	- 22.089.304
Afschrijving desinvesteringen	12.837.740	3.167.917	3.174.378	2.867.294	22.047.329
Afschrijvingen	- 1.275.231	- 317.067	- 1.715.551	- 407.533	- 3.715.382
— Saldo	- 841.239	99.486	- 943.081	- 371.895	- 2.056.729
Stand per 31 december 2019:					
— Aanschafprijs	18.033.405	1.967.794	11.167.829	2.148.808	33.317.836
— Cumulatieve afschrijvingen	- 7.887.249	- 911.855	- 8.231.002	- 1.391.100	- 18.421.206
— Boekwaarde	10.146.156	1.055.939	2.936.827	757.708	14.896.630

De boekwaarde van de materiële vaste activa per 31 december 2019 benadert de reële waarde.

De desinvesteringen en afschrijving desinvesteringen worden veroorzaakt doordat gedurende het verslagjaar 2019 de volledig afgeschreven activa die niet meer dienstbaar zijn aan de Stichting en haar dochters zijn afgevoerd uit de financiële administratie.

3 Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa is als volgt weer te geven:

	Effecten	Latente belastingvorderingen	Totaal
	EUR	EUR	EUR
Stand per 1 januari 2019:			
— Aanschafprijs	10.083.249	830.275	10.913.524
— Cumulatieve afschrijvingen	-	530.500	530.500
— Boekwaarde	10.083.249	299.775	10.383.024
Mutaties in de boekwaarde:			
— Toevoeging / stortingen	5.000.000	-	5.000.000
— Herwaardering	684.504	-	684.504
— Herrubricering	-	175.500	175.500
— Saldo	5.684.504	175.500	5.509.004
Stand per 31 december 2019:			
— Aanschafprijs	15.083.249	830.275	15.913.524
— Cumulatieve afschrijvingen	-	706.000	706.000
— Waardevermeerdering	684.504	-	684.504
— Boekwaarde	15.767.753	124.275	15.892.028

De boekwaarde van de financiële vaste activa per 31 december 2019 benadert de reële waarde. Gedurende het verslagjaar 2019 heeft de Stichting haar effectenportefeuille verhoogd met EUR 5 miljoen.

Deelnemingen

Meet Vincent Van Gogh Experience B.V. heeft een negatieve nettovermogenswaarde en wordt op nihil gewaardeerd. Er is voor deze deelneming geen voorziening opgenomen, omdat de stichting niet geheel of ten dele garant staat voor de schulden van de deelneming en ook niet de feitelijke verplichting heeft de deelneming in staat te stellen tot betaling van haar schulden. Het aandeel dat de dochteronderneming van de Stichting, VGM Global B.V., heeft in de negatieve nettovermogenswaarde in Meet Vincent Van Gogh Experience B.V. bedraagt EUR 2.934.733 (2018: EUR 6.557.367).

De deelneming in PP10 B.V. classificeert als joint venture op grond van de samenwerkingsovereenkomst die de stichting heeft gesloten met de andere aandeelhouder van PP10 B.V. In deze joint venture is de stichting gerechtigd tot 50% van de winsten.

De groep heeft de volgende kapitaalbelangen:

Naam	Vestigingsplaats	Aandeel in geplaatst kapitaal
Van Gogh Museum Global B.V.	Amsterdam	100%
PP10 B.V.	Amsterdam	50%

Overige effecten

De effecten betreffen aandelen, liquiditeiten en obligaties. De obligaties hebben een gemiddelde looptijd van 1 tot 7 jaar. De beleggingen zijn overeenkomstig de voorwaarden uit het beleggingsstatuut.

Latente belastingvorderingen

De post latente belastingvorderingen betreft de tot waardering gebrachte beschikbare voorwaartse verliescompensatie en verrekenbare tijdelijke verschillen. Van deze vorderingen is een bedrag van EUR 175.500 naar verwachting verrekenbaar binnen 1 jaar.

4 Voorraden

Handelsgoederen

	2019 EUR	2018 EUR
Handelsvoorraden	4.531.085	4.135.846
Voorziening incourantheid	- 1.713.898	-1.800.117
	<u>2.817.187</u>	<u>2.335.729</u>

De voorraad Relievo's ad EUR 1.681.435 is volledig voorzien. Het restant bedrag ad EUR 32.463 bestaat uit de voorziening voor overige voorraden. De toevoegingen of vrijval van de voorziening worden opgenomen in de kosten uitbesteed werk en andere externe kosten van de winst- en verliesrekening.

5 Vorderingen

	2019 EUR	2018 EUR
Op handelsdebiteuren	5.137.192	2.390.621
Belastingen	374.533	680.245
Pensioenen	181.383	-
Overige vorderingen overlopende activa	4.868.919	2.997.051
	<u>10.562.027</u>	<u>6.067.917</u>

Alle vorderingen hebben een looptijd met naar verwachting korter dan 1 jaar.

De boekwaarde van de opgenomen vorderingen benadert de reële waarde, gegeven het kortlopende karakter van de vorderingen en het feit dat waar nodig voorzieningen voor oninbaarheid zijn gevormd.

Vorderingen op handelsdebiteuren

	2019 EUR	2018 EUR
Geamortiseerde kostprijs van uitstaande vorderingen	5.191.106	2.683.992
Af. Voorziening wegens oninbaarheid	- 53.914	- 293.371
	5.137.192	2.390.621

De stijging in de vordering op handelsdebiteuren van EUR 2.507.114 t.o.v. 2018 wordt grotendeels veroorzaakt door de vordering op het Drents Museum van EUR 2.066.650 voor de gezamenlijke aankoop van het werk "Onkruidverbrander".

Belastingen

	2019 EUR	2018 EUR
Omzetbelasting	199.514	504.106
Vennootschapsbelasting	- 481	639
Belastinglatenties	175.500	175.500
	374.533	680.245

Overige vorderingen en overlopende activa

	2019 EUR	2018 EUR
Vooruitbetaalde kosten	1.880.208	66.527
BankGiro Loterij	647.435	660.349
Waarborgsommen	18.055	18.055
Aanbetaling inkopen	360.241	227.160
Belastingen	3.749	46.547
Nog te factureren omzet	426.127	240.000
Stichting Museumjaarkaart	473.251	455.149
Vooruitbetaalde kosten Pop-up	25.567	178.058
Kruisposten liquide middelen	348.410	350.102
Door te belasten kosten	416.602	-
Overlopende activa	269.274	728.774
Overig	-	26.330
	4.868.919	2.997.051

6 Liquide middelen

	2019	2018
	EUR	EUR
ABN AMRO Bank N.V. EUR	8.723.848	15.006.259
ABN AMRO Bank N.V. USD	300.813	109.725
Rabobank	9.973.750	14.024.679
ING Bank N.V.	35.979	259.106
F. van Lanschot Bankiers N.V.	57.132	20.598
Kas	1.060	688
	19.092.582	29.421.055

Alle liquide middelen staan ter vrije beschikking aan de stichting.

7 Groepsvermogen

Voor een toelichting op het groepsvermogen wordt verwezen naar de toelichting op het eigen vermogen in de enkelvoudige jaarrekening op pagina 95 van dit rapport.

8 Aankoopfonds

	2019	2018
	EUR	EUR
Bestemmingsreserve Aankopen	1.679.866	9.405.271
Stand per 1 januari	9.405.271	9.768.947
Kunstaankopen inclusief overige kosten	- 10.878.334	- 2.737.695
Bijdrage BankGiroLoterij	2.074.878	2.074.019
Overige bijdragen	1.161.051	300.000
Stand per 31 december	1.762.866	9.405.271

Voor een nadere toelichting op de aankopen gedurende het verslagjaar wordt verwezen naar noot 18 – Aankopen.

9 Voorzieningen

Het verloop van de voorzieningen kan als volgt worden weergegeven:

	Groot onderhoud gebouwen EUR	Voorziening jubileum uitkeringen EUR	Totaal EUR
Stand per 1 januari 2019	4.805.155	160.000	4.965.155
Mutaties:			
— Onttrekkingen	- 687.472		- 687.472
— Dotatie	3.163.185	40.016	3.203.201
Stand per 31 december 2019	7.280.868	200.016	7.480.884

Voorziening groot onderhoud

De voorziening groot onderhoud is gebaseerd op een meerjarenonderhoudsplan (MJOP) welke in Condor is geregistreerd. Condor is een onderhoud IT-platform waarbij onder andere per jaar tot 15 jaar in de toekomst is vastgelegd welke groot onderhoudsactiviteiten er de komende jaren dienen te worden uitgevoerd. Voor de berekening van de voorziening wordt uitgegaan van de actuele geplande onderhoudswerkzaamheden zoals opgenomen in Condor.

Ten aanzien van Condor en de voorziening zijn in 2019 meerdere zaken geactualiseerd, zoals:

- Onderhoudsplanning opgeschoond ten opzichte van voorgaande jaren
- Controleren juistheid van kostensoorten/hoofdgroepen van de geplande activiteiten
- Herzien berekeningsmethodiek inclusief bijhorende definities en egalisatietermijnen

Deze acties hebben ertoe geleid dat de voorziening berekening per eind 2019 gebaseerd is op heldere definities, de juiste parameters en volgens een berekeningsmethodiek welke voldoet aan de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (RJ).

Berekening voorziening groot onderhoud 2019

Op basis van RJ 145.201 geeft bovenstaande aanleiding om de eerdere schattingen met de daarbij behorende methodiek voor de voorziening groot onderhoud te herzien.

Hierbij worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Het opslag % voor de berekening van de voorziening is verhoogd van 30% naar 40%.
- De technische horizon van de onderhoudsplanning is aangepast van 10 naar 15 jaar.
- De onderhoudshorizon is verlengd van 2027 naar 2033.
- De waarde van de onderhoudsplanning voor de jaren 2025-2027 is aangepast.
- In 2019 is een totaal van € 20,3 mln toegerekend aan kostensoorten in de voorziening. Dit is inclusief een voor de egalisatieperiode 2025-2033 opgenomen waarde van € 12,7 mln. Dit betekent dat er voor € 7,6 mln aan extra informatie toegevoegd is aan de onderhoudsplanning.

Het verloop van de dotatie van de voorziening gedurende 2019 is als volgt te specificeren:

Totale toevoeging 2019			3.163.185
Onderhoudsplanning 10 naar 15 jaar, toevoeging van 8 jaar planning (zoals op pag.10 uitgelegd, afgerond in de berekening naar 1000-tal) Cf. RM MJOP 2020+ (dmv selectie standen voorziening periode 2025-2033)	Opgenomen in de voorziening per 2018 voor periode 2025+:	171.331	
	Opgenomen in de voorziening per 2019 voor periode voor 2025+	(1.838.168)	
	Bijdrage aan voorziening boekjaar 2019:		(1.666.837)
Opslagpercentage aanpassing 10% van 30% → 40% (Cf. RM MJOP 2020+ (d.m.v. aanpassing percentage in instellingen			(520.062)
Toevoeging o.b.v. jaarlijkse (reguliere) update onderhoudsplanning			976.286

Jubileumvoorziening

De jubileumvoorziening heeft betrekking op uitkeringen aan medewerkers op basis van de duur van het dienstverband, en is grotendeels langlopend.

10 Langlopende schulden

Alle langlopende schulden luiden in euro's.

De langlopende schulden per 31 december 2019 kunnen als volgt nader worden toegelicht:

	2019 EUR	2018 EUR
Aan kredietinstellingen	-	783.346
Overige langlopende schulden	-	1.190.000
Investeringssubsidie verbouwing GM8	570.209	613.793
Investeringssubsidie erfgoedwetgelden	4.079.325	3.178.215
Nog te besteden investeringsbijdrage PACCAR	250.000	-
	<u>4.899.534</u>	<u>5.765.354</u>

Onderverdeeld naar looptijd kunnen de langlopende schulden per 31 december 2019 als volgt nader worden toegelicht:

	31-12-2019 EUR	Aflossingsverplichting in 2020 EUR	Resterende looptijd >1 jaar EUR	Resterende looptijd >5 jaar EUR
Investeringssubsidie verbouwing GM8	570.209		570.209	-
Nog te besteden huisvestingssubsidie OCW	4.079.325		4.079.325	-
Nog te besteden investeringsbijdrage PACCAR	250.000		250.000	-
	<u>4.899.534</u>	-	<u>4.899.534</u>	-

Schulden aan kredietinstellingen

Deze post betreft opgenomen leningen bij de Rabobank. Het verloop van de post luidt als volgt:

Lening Rabobank Stichting Van Gogh Museum

	EUR
Stand per 1 januari 2019	733.346
Aflossingen in 2019	<u>- 399.996</u>
Stand per 31 december 2019	333.350
Kortlopend deel per 31 december 2019	-
Langlopend per 31 december 2019	<u>333.350</u>

Deze lening ter grootte van EUR 2.000.000, is verstrekt ter financiering van de verbouwing van het pand aan de Gabriel Metsstraat 8. Aflossing vindt plaats over een periode van 5 jaar. Het rentepercentage bedraagt 3.35% vast tot en met 2020. De maandelijkse aflossing bedraagt EUR 33.000. Er is een pandrecht gevestigd op alle huidige en toekomstige inventaris van Stichting Van Gogh Museum.

Lening Rabobank Meet Vincent Van Gogh Experience B.V.

	<u>EUR</u>
Stand per 1 januari 2019	1.050.000
Aflossingen in 2019	<u>- 1.050.000</u>
Stand per 31 december 2019	<u>-</u>

Deze lening is verstrekt aan de Meet Vincent Van Gogh Experience B.V. ter financiering van investeringen. Aflossing vindt plaats over een periode van 5 jaren. Het rentepercentage bedraagt 5,2%.

Ten behoeve van deze lening was een pandrecht gevestigd aan de Rabobank op de inventaris, voorraden, vorderingen en IP-rechten van Meet Vincent Van Gogh Experience B.V.

De aflossing per kwartaal bedraagt EUR 150.000. De lening is geheel afgelost in juni 2019.

Overige langlopende schulden

Schuld World of Delights Investment B.V.

	<u>EUR</u>
Stand per 1 januari 2019	1.350.000
Aflossingen in 2019	<u>- 1.350.000</u>
Stand per 31 december 2019	<u>-</u>

Dit betreft een door World of Delights Investment B.V. aan Meet Vincent Van Gogh Experience B.V. verstrekte lening voor een totaalbedrag van EUR 1.600.000. In 2017 is een bedrag van EUR 250.000 kwijtgescholden. Dit is een achtergestelde lening waarbij geen zekerheden zijn verstrekt. De looptijd van deze lening is 10 jaar en het initiële rentepercentage bedroeg 5%, vanaf 2019 en daarna bedraagt de aflossing 10% van de hoofdsom. De lening is geheel afgelost in juni 2019.

Investeringssubsidie verbouwing GM8

	<u>2019</u>	<u>2018</u>
	EUR	EUR
Investeringssubsidie m.b.t. verbouwing GM8	<u>570.209</u>	<u>613.793</u>

Dit betreft de bijdrage van het Rijksvastgoedbedrijf voor de verbouwing van het pand aan de Gabriel Metsustraat 8. Deze bijdrage valt vrij ten gunste van de afschrijvingen gedurende een periode van 15 jaren.

Het verloop gedurende het verslagjaar is als volgt:

Investeringsbijdragen (bedragen in EUR)	Stand 1 januari	Ontvangen bijdragen	Uit subsidie huisvesting	Vrijval tgv resultaat	Stand 31 december
Investeringssubsidies huisvesting RvB	613.793	-	-	43.584	570.209
	<u>613.793</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>43.584</u>	<u>570.209</u>

Investeringssubsidie erfgoedwetgelden

	<u>2019</u>	<u>2018</u>
	EUR	EUR
	<u>4.079.325</u>	<u>3.178.215</u>

Bovenstaande betreft het verschil tussen de ontvangen subsidie in het kader erfgoedwet en onttrekkingen c.q. toevoegingen.

Gedurende het verslagjaar heeft de stichting een bedrag van EUR 6.684.301 aan erfgoedwetgelden ontvangen van het Ministerie OC&W. Hieraan is een bedrag EUR 5.783.191 onttrokken. Het verschil ad. EUR 901.110 is toegevoegd aan de nog te besteden huisvestingssubsidie OC&W.

Nog te besteden investeringsbijdrage PACCAR

	<u>2019</u>	<u>2018</u>
	EUR	EUR
Nog te besteden investeringsbijdrage PACCAR	<u>250.000</u>	<u> </u>

Gedurende het verslagjaar 2019 heeft de Stichting een donatie ontvangen ten bedrage van EUR 250.000 van PACCAR voor de aankoop van een state-of-the-art-röntgenapparaat voor specialistisch onderzoek van schilderijen. De aanschaf van dit röntgenapparaat is in 2020 gerealiseerd.

11 Kortlopende schulden

	2019	2018
	EUR	EUR
Aflossingsdeel komend boekjaar van langlopende schulden	333.350	1.160.000
Aan leveranciers en handelskredieten	3.287.663	3.651.637
Te betalen vennootschapsbelasting	-	9.011
Te betalen overige belastingen en premies sociale verzekeringen	956.082	1.026.842
Schulden ter zake van pensioenen	233.958	3.165
Overlopende passiva	4.561.511	5.319.994
	<u>9.372.564</u>	<u>11.170.649</u>

De boekwaarde van de kortlopende schulden benaderd de reële waarde daarvan, gegeven de korte looptijd van de opgenomen posten.

Schulden aan kredietinstellingen

Verwezen wordt naar de toelichting op de gelijknamige post onder de langlopende schulden.

Te betalen overige belastingen en premies sociale verzekeringen

	2019	2018
	EUR	EUR
Loonheffing	956.082	783.817
Omzetbelasting	-	69.243
Premies sociale verzekeringen	-	173.782
	<u>956.082</u>	<u>1.026.842</u>

Overlopende passiva

	2019	2018
	EUR	EUR
Vakantiegeld en -dagen	1.384.380	1.311.352
Accountantskosten	35.000	155.000
Overige	3.142.131	3.853.642
	4.561.511	5.319.994

Overige

	2019	2018
	EUR	EUR
Nog te betalen inzake tentoonstellingen	371.717	1.080.000
Huisvestingskosten inzake erfgoedwet	395.340	737.162
Vooruitontvangen omzet	1.183.924	405.914
Nog te betalen kosten	1.162.350	-
Overlopende passiva	28.800	1.630.566
	3.142.131	3.853.642

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Meerjarige financiële verplichtingen

Inzake subsidie

Voor de Cultuurnotaperiode 2017 tot en met 2020 is door het ministerie van OCW aan Stichting Van Gogh Museum een jaarlijkse BIS-subsidie toegekend ad EUR 1.396.190 voor een periode van vier jaar en uit de subsidie Erfgoedwet ten behoeve van Huisvesting ad EUR 6.320.873 en voor Collectiebeheer ad EUR 600.000 voor een periode van één jaar. Deze bedragen zijn exclusief indexaties. De subsidies uit de Erfgoedwet dienen elk jaar opnieuw te worden aangevraagd.

Inzake huur

Voor de panden die gehuurd worden van het Rijksvastgoedbedrijf zijn huurcontracten afgesloten tot en met 31 december 2021.

Voor het pand aan Gabriel Metsstraat 8 te Amsterdam is een huurovereenkomst aangegaan met het Rijksvastgoedbedrijf voor de periode 1 januari 2017 tot en met 31 december 2021. De huurprijs bedraagt op jaarbasis EUR 47.738.

De looptijd kan als volgt worden gespecificeerd:

	Huurbetalingen
	EUR
Niet langer dan 1 jaar	47.738
Tussen 2 en 5 jaar	47.738
	95.476

Voor het pand aan de Museumplein 6 te Amsterdam is een huurovereenkomst aangegaan met het Rijksvastgoedbedrijf voor de periode 1 januari 2017 tot en met 31 december 2021. De huurprijs hiervoor bedraagt op jaarbasis EUR 1.020.530.

De looptijd kan als volgt worden gespecificeerd:

	Huurbetalingen
	EUR
Niet langer dan 1 jaar	1.020.530
Tussen 2 en 5 jaar	1.020.530
	2.041.060

Voor het pand aan de Laan van Meerdervoort 7F te Den Haag is een huurovereenkomst aangegaan met het Rijksvastgoedbedrijf voor de periode 1 januari 2017 tot en met 31 december 2021. De huurprijs hiervoor bedraagt op jaarbasis EUR 109.863.

De looptijd kan als volgt worden gespecificeerd:

	Huurbetalingen
	EUR
Niet langer dan 1 jaar	109.863
Tussen 2 en 5 jaar	109.863
	219.726

Er is een huurovereenkomst aangegaan voor de huur van een loods in Diemen. De overeenkomst heeft een looptijd tot en met 30 September 2028. De huur bedraagt EUR 134.375 per jaar.

De looptijd kan als volgt worden gespecificeerd:

	Huurbetalingen
	EUR
Niet langer dan 1 jaar	134.375
Tussen 2 en 5 jaar	537.500
Langer dan 5 jaar	503.906
	1.175.781

Voor bovengenoemde huurovereenkomst is een bankgarantie afgegeven ten bedrage van EUR 46.900.

Er is een huurovereenkomst aangegaan voor de huur van een opslagruimte met kantoor aan de Nieuwemeerdijk 426 te Badhoevedorp. Per 31 januari 2016 is de initiële looptijd van het contract afgelopen en is daarna verlengd met vijf jaar tot en met 31 januari 2021. De jaarlijkse huurprijs hiervoor bedraagt EUR 139.000 en de servicekosten bedragen op jaarbasis EUR 1.800.

De looptijd kan als volgt worden gespecificeerd:

	EUR
Niet langer dan 1 jaar	166.653
Tussen 2 en 5 jaar	14.124
	180.777

Rabobank

Stichting Van Gogh Museum heeft een lening opgenomen bij de Rabobank voor de verbouwing van het kantoorpand aan de Gabriel Metsustraat 8 te Amsterdam. Hierbij is pandrecht verstrekt op de inventaris van de Stichting Van Gogh Museum.

Financial lease

Als onderdeel van de huur van de loods in Diemen worden stellingen gehuurd. De huurovereenkomst voor de stellingen loopt tot en met 30 september 2028.

De looptijd kan als volgt worden gespecificeerd:

	Huurbetalingen
	EUR
Niet langer dan 1 jaar	10.740
Tussen 2 en 5 jaar	42.960
Langer dan 5 jaar	42.960
	96.660

Operational lease

Er is een operational leaseovereenkomst voor een bestelbus waarvan de looptijd langer is dan 1 jaar en korter dan 5 jaar. Het totaalbedrag van dit bedrag op jaarbasis bedraagt EUR 11.668.

De operationele leasekosten worden lineair over de leaseperiode in de winst-en-verliesrekening verwerkt. De resterende looptijd kan als volgt worden gespecificeerd:

	EUR
Niet langer dan 1 jaar	11.668
Tussen 2 en 5 jaar	5.834
	17.502

In april 2018 is een leaseovereenkomst aangaan voor een persoonsauto voor de duur van 60 maanden. De leasekosten op jaarbasis bedragen EUR 15.506.

De operationele leasekosten worden lineair over de leaseperiode in de winst-en-verliesrekening verwerkt. De resterende looptijd kan als volgt worden gespecificeerd:

	<u>EUR</u>
Niet langer dan 1 jaar	15.506
Tussen 2 en 5 jaar	<u>36.180</u>
	<u><u>51.686</u></u>

Fiscale eenheid

Vanaf 5 mei 2017 is er sprake van een fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting tussen Van Gogh Museum Global B.V. (hoofd van de fiscale eenheid) en dochtermaatschappijen Van Gogh Museum Enterprises B.V. en Meet Vincent Van Gogh Experience B.V.

Samenwerkingsverband

Op 1 augustus 2009 zijn de Stichting Van Gogh Museum en Stichting Het Rijksmuseum een overeenkomst aangegaan om de beveiliging van de Musea te optimaliseren en verder te professionaliseren. Deze overeenkomst is het resultaat van een jarenlange samenwerking tussen de musea in het "Project Samenwerkende Meldkamers". Ten behoeve van de verdere professionalisering is deze activiteit geïntegreerd in een separate rechtsvorm, te weten PP10 B.V. Overeengekomen is dat PP10 B.V. beveiligingsdiensten zal verrichten ten behoeve van het Van Gogh Museum en het Rijksmuseum. Het Van Gogh Museum is PP10 B.V. hiervoor een jaarlijkse vergoeding verschuldigd ad. EUR 1.200.000 exclusief BTW.

12 Directe opbrengsten

De netto-omzet kan als volgt worden gespecificeerd naar opbrengstencategorieën:

	<u>2019</u>	<u>2018</u>
	EUR	EUR
Publieksinkomsten	31.363.738	30.601.580
Sponsoring	1.025.725	1.199.003
Overige inkomsten	4.388.912	3.609.242
	<u><u>36.778.375</u></u>	<u><u>35.409.825</u></u>

13 Indirecte opbrengsten

	<u>2019</u>	<u>2018</u>
	EUR	EUR
Overige indirecte opbrengsten	<u>20.704.242</u>	<u>18.391.476</u>

De indirecte opbrengsten betreffen de huuropbrengsten van VGM ad EUR 447.282 en overige opbrengsten van VGME B.V. ad EUR 18.074.589, Meet Vincent Van Gogh Experience B.V. ad EUR 275.000 en PP10 B.V. ad EUR 1.907.371.

14 Overige subsidies en bijdragen

	<u>2019</u>	<u>2018</u>
	EUR	EUR
Bijdragen uit private middelen	<u>4.876.442</u>	<u>3.583.430</u>

15 Subsidies OCW

	<u>2019</u>	<u>2018</u>
	EUR	EUR
Subsidies OCW	<u>7.937.834</u>	<u>7.393.212</u>

16 Lonen en salarissen

	<u>2019</u>	<u>2018</u>
	EUR	EUR
Salarissen en inhuur	27.366.014	23.504.563
Overige personeelslasten	<u>675.412</u>	<u>1.311.467</u>
	<u>28.041.426</u>	<u>24.816.030</u>

Salarissen en inhuur

	<u>2019</u>	<u>2018</u>
	EUR	EUR
Bruto lonen vast	16.397.027	13.522.520
Inhuur personeel	6.851.500	6.507.616
Sociale lasten	2.659.226	2.213.473
Pensioenpremie	1.458.261	1.206.942
Overige lonen en salarissen	0	54.012
	<u>27.366.014</u>	<u>23.504.563</u>

Overige lonen en salarissen

	<u>2019</u>	<u>2018</u>
	EUR	EUR
Opleidingen en assessments	380.026	625.611
Arbodienst	62.402	51.197
Overige personeelslasten	232.984	634.659
	<u>675.412</u>	<u>1.311.467</u>

Personeelsbestand

Gedurende het boekjaar 2019 bedroeg het gemiddeld aantal werknemers bij de groep, omgerekend naar volledige mensjaren 300 (2018: 297). Alle personen zijn werkzaam in Nederland.

Topfunctionarissen

Onderstaand een overzicht van topfunctionarissen en gewezen topfunctionarissen. De leden van de Raad van Toezicht ontvangen geen bezoldiging. Kosten die ten behoeve van het uitoefenen van de functie zijn gemaakt, kunnen op declaratiebasis worden vergoed.

NAAM TOPFUNCTIONARIS	FUNCTIE	AANVANG-EINDE
J.W. Winter	Voorzitter RvT	1 jan - 31 dec
H.A. van Beuningen	Lid RvT	1 jan - 31 dec
G. Tinterow	Lid RvT	1 jan - 31 dec
J.E.M. Brinkman	Lid RvT	1 jan - 31 dec
M. Leeflang-Alma	Lid RvT	1 jan - 31 dec
M. Spier	Lid RvT	19 jul - 31 dec

Bezoldiging van bestuurders en commissarissen

WNT-verantwoording 2019 Stichting Van Gogh Museum

Op 1 januari 2013 is de Wet normering topinkomens (WNT) in werking getreden. De WNT is van toepassing op Stichting Van Gogh Museum. Het voor Stichting Van Gogh Museum toepasselijke bezoldigingsmaximum in 2019 is gesteld op EUR 194.000. Dit betreft het algemeen bezoldigingsmaximum.

Bezoldiging topfunctionarissen

	A. Rüger	A. Dönszelmann
Functiegegevens	Algemeen directeur	Zakelijk directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2019	1 jan - 26 mei	1 jan - 31 dec
Omvang dienstverband (in fte)	1,0	1,0
Gewezen topfunctionaris?	nee	nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	echt	echt
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 81.092	€ 180.051
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 0	€ 13.856
<i>Subtotaal</i>	€ 81.092	€ 193.907
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	€ 77.600	€ 194.000
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	€ 0	€ 0
Totale bezoldiging	€ 81.092	€ 193.907
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	zie hieronder	nvt
Gegevens 2018		
Aanvang en einde functievervulling in 2018	1 jan - 31 dec	1 jan - 31 dec
Omvang dienstverband 2018 (in fte)	1,0	1,0
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 171.776	€ 151.861
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 13.751	€ 13.609
Totale bezoldiging 2018	€ 185.527	€ 165.470

De overschrijding van het bezoldigingsmaximum van de heer A. Rüger wordt veroorzaakt door uitbetaald vakantiegeld dat is opgebouwd gedurende vorig boekjaar. Er zijn geen uitkeringen gedaan gedurende verslagjaar 2019 wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen met of zonder dienstverband.

De stijging van de bezoldiging van de heer A. Dönszelmann in 2019 is veroorzaakt door compensatie van de heer A. Dönszelmann voor de periode dat hij naast zijn functie ook de functie van Algemeen Directeur heeft vervuld na uit dienst gaan van de heer A. Rüger.

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast bovengenoemde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2019 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

17 Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa

	2019 EUR	2018 EUR
Immateriële vaste activa		
Intellectuele eigendom (merkenrecht)	7.803	13.407
	<u>7.803</u>	<u>13.407</u>
Materiële vaste activa		
Bedrijfsgebouwen en -terreinen	1.287.561	1.271.126
Bedrijfsinstallaties	304.737	258.715
Andere vaste bedrijfsmiddelen	1.715.551	1.463.459
Inventaris	407.533	370.805
	<u>3.715.382</u>	<u>3.364.105</u>
Af: vrijval investeringssubsidie	-	-
Waardevermindering als gevolg van een impairment	-	-
	<u><u>3.723.185</u></u>	<u><u>3.377.512</u></u>

18 Overige bedrijfskosten

	2019 EUR	2018 EUR
Huisvestingskosten	8.565.216	7.217.803
Aankopen	10.878.334	2.737.265
Kosten vaste collectie	3.547.901	3.554.623
Kosten tijdelijke tentoonstellingen	2.897.781	3.052.616
Collectiefunctie	547.419	385.827
Wetenschappelijke kosten	297.588	284.233
Algemene kosten	6.866.108	7.631.227
Kostprijs goederen VGME B.V.	5.575.160	4.899.692
Algemene kosten MVVGE B.V.	0	-4.440
	<u>39.175.507</u>	<u>29.758.846</u>

Huisvestingskosten

	2019 EUR	2018 EUR
Huur gebouwen	1.740.690	1.722.669
Dotatie groot onderhoud	3.163.185	1.195.687
Overige huisvestingskosten	2.467.320	2.207.663
Beheer en onderhoud inzake erfgoedwet	1.194.021	2.091.784
	<u>8.565.216</u>	<u>7.217.803</u>

KPMG Audit
Document waarop ons rapport
1675530 20X00171012DHG o
29 mei 2020

Aankopen

	2019	2018
	EUR	EUR
Aankopen	10.852.216	2.733.811
Overige kosten	26.118	3.454
	10.878.334	2.737.265

Gedurende het verslagjaar 2019 zijn onderstaande kunst aankopen gedaan:

Aankoop	EUR
Degas - Femme pregnant un tub	6.020.253
Van Gogh - Onkruidverbrander	1.477.535
Caillebotte	1.019.353
Munter - Haus in der Wintersonne	625.000
Bonnard Patineurs - tekening	580.000
Gauguin - 4 prenten	264.598
Degas - Three Subjects	263.574
Degas - Mlle Bécot at the Café des Ambassadeurs	219.645
Van Gogh - brief	107.900
Overig	274.358
	10.852.216

Kosten vaste collectie

	2019	2018
	EUR	EUR
Inrichting	96.633	115.394
Publieksbegeleiding en educatie	1.268.026	1.292.384
Publicaties	40.964	59.483
Marketing	973.531	1.018.679
Sponsoring	455.779	185.285
Werving en PR	547.176	338.705
Overige lasten	165.792	544.693
	3.547.901	3.554.623

Kosten tijdelijke tentoonstellingen

	2019 EUR	2018 EUR
Inrichting	1.932.865	1.952.377
Marketing en communicatiekosten	451.345	465.085
Publieksbegeleiding en educatie	135.027	113.447
Werving en PR	0	342.487
Publicaties	289.273	83.763
Overige lasten	89.271	95.457
	2.897.781	3.052.616

Lasten inzake collectiefunctie

	2019 EUR	2018 EUR
Registratie	291.002	223.090
Conserveren	91.978	43.447
Restaureren	159.734	107.439
Overige kosten	4.705	11.851
	547.419	385.827

Wetenschappelijke kosten

	2019 EUR	2018 EUR
Onderzoek	109.174	135.161
Documentatie	86.023	43.436
Publicatie	60.173	67.304
Overige lasten	42.218	38.332
	297.588	284.233

Algemene kosten

	2019 EUR	2018 EUR
Bewaking en beveiliging	438.013	383.649
Publieksservice	35.609	143.662
Financiële zaken	847.598	769.995
Kantoorkosten	1.393.106	1.101.272
Diverse algemene kosten	4.151.782	5.232.649
	6.866.108	7.631.227

19 Financiële baten en lasten

	2019 EUR	2018 EUR
Mutatie reële waarde voor instrumenten gewaardeerd tegen reële waarde	538.246	114.629
Overige	- 266.279	-
Koersverschillen	- 17.515	15.136
Rentebaten	213.407	-
Rentelasten	- 84.271	164.505
	383.588	294.270

20 Belastingen

De belangrijkste componenten van de belastinglast zijn:

	2019 EUR	2018 EUR
Belastinglast huidig boekjaar	1.100.610	645.305

Het gewogen gemiddelde toepasselijke belastingtarief bedraagt 22% (2018: 22.5%), waarbij het gewogen gemiddelde tarief is berekend op basis van de resultaten vóór belastingen in de verschillende belastingjurisdicties.

Transacties met verbonden partijen

Van transacties met verbonden partijen is sprake wanneer een relatie bestaat tussen de onderneming en een natuurlijk persoon of entiteit die verbonden is met de onderneming. Dit betreffen onder meer de relaties tussen de onderneming en haar

deelnemingen, de aandeelhouders, de bestuurders en de functionarissen op sleutelposities. Onder transacties wordt verstaan een overdracht van middelen, diensten of verplichtingen, ongeacht of er een bedrag in rekening is gebracht.

Er hebben zich geen transacties met verbonden partijen voorgedaan op niet-zakelijke grondslag.

Honoraria van de accountant

De volgende honoraria van KPMG Accountants N.V. zijn ten laste gebracht van de onderneming, haar dochtermaatschappijen en andere maatschappijen die zij consolideert, een en ander zoals bedoeld in artikel 2:382a lid 1 en 2 BW.

	KPMG Accountants N.V.	Overig KPMG netwerk	Totaal KPMG	Totaal KPMG
	2019	2019	2019	2018
	EUR	EUR	EUR	EUR
Onderzoek van de jaarrekening	207.500		207.500	142.500
Andere niet-controle diensten		15.000	15.000	
	207.500	15.000	222.500	142.500

Gebeurtenissen na balansdatum

Als gevolg van de uitbraak van het COVID-19 virus is op last van de Nederlandse overheid besloten alle musea van 13 maart 2020 tot 1 juni 2020 te sluiten. De impact van deze situatie, bedrijfseconomisch en financieel, is nog niet redelijkerwijs in te schatten.

Gebaseerd op de huidige kennis en beschikbare informatie verwachten wij dat Covid-19 geen impact zal hebben op de mate waarin het museum haar activiteiten in continuïteit zal kunnen voortzetten in de toekomst.

Letter of Support van stichting VGM aan VGME B.V.

Er is geen twijfel over het voortbestaan van de bedrijfsactiviteiten van Van Gogh Museum Enterprises B.V. Maar met het oog op de verwachte resultaatontwikkelingen van VGME als gevolg van Covid-19 is ondersteuning in de vorm van een Letter of Support vanuit stichting VGM noodzakelijk. Dit zorgt waar nodig voor kredietruimte in de vorm van een rekening-courant verhouding. De looptijd bedraagt twaalf maanden na datum opmaak van de jaarrekening 2019.

Enkelvoudige jaarrekening

- Enkelvoudige balans
- Enkelvoudige winst-en-verliesrekening
- Toelichting op de enkelvoudige jaarrekening

Enkelvoudige balans per 31 december 2019

(na resultaatbestemming)

	Noot	31 december 2019		31 december 2018	
		EUR	EUR	EUR	EUR
Vaste activa					
Materiële vaste activa	21	14.138.923		15.823.756	
Financiële vaste activa	22	20.227.929		12.771.224	
			34.366.852		28.594.980
Vlottende activa					
Vorderingen	23	9.483.613		5.801.992	
Liquide middelen	24	16.992.893		28.411.044	
			26.476.506		34.213.036
			60.843.358		62.808.016
Eigen vermogen	25				
Algemene reserve		28.285.505		23.873.270	
Bestemmingsreserve		11.117.265		11.434.334	
Bestemmingsfonds		-		267.718	
			39.402.770		35.575.322
Aankoopfonds			1.762.866		9.405.271
Voorzieningen	26		7.480.884		4.965.155
Langlopende schulden	27		4.899.534		4.125.354
Kortlopende schulden	28		7.297.304		8.736.914
			60.843.358		62.808.016

De toelichtingen op pagina 90 tot en met 113 maken integraal deel uit van deze enkelvoudige jaarrekening.

Enkelvoudige staat van baten en lasten over 2019

		Saldo 2019	Budget 2019	Saldo 2018
	Noot	EUR	EUR	EUR
Baten				
Kaartverkoop		31.053.873	29.830.963	30.601.580
Totaal publieksinkomsten		31.053.873	29.830.963	30.601.580
Sponsorinkomsten		1.025.724	1.250.000	1.199.003
Overige directe inkomsten		4.698.778	3.079.450	3.609.242
Totaal directe inkomsten		5.724.502	4.329.450	4.808.245
Indirecte opbrengsten		2.766.761	2.328.400	2.173.287
Totaal indirecte inkomsten		2.766.761	2.328.400	2.173.287
Particulieren incl vriendenvereniging		778.469	585.000	557.879
Private fondsen / bedrijven		2.023.095	1.375.000	951.532
Goede doelen loterijen		2.074.878	2.065.000	2.074.019
Totaal bijdragen uit private middelen		4.876.442	4.025.000	3.583.430
<i>Subsidies OCW</i>				
OCW: Erfgoedwet onderdeel huisvesting		5.783.191	5.413.546	5.298.868
OCW: Erfgoedwet onderdeel collectiebeheer		654.803	648.478	636.478
OCW: Exploitatiesubsidies		1.499.840	1.484.390	1.457.866
Totaal subsidies		7.937.834	7.546.414	7.393.212
Som der baten		52.359.412	48.060.227	48.559.754
Lasten				
Personeelslasten	29	22.436.511	21.258.201	20.827.425
Afschrijvingen materiële vaste activa		3.307.850	3.094.008	2.993.300
Huisvestingskosten		8.031.167	7.486.586	6.788.624
Aankopen		10.878.334	2.065.000	2.737.265
Kosten vaste collectie		3.547.901	3.946.232	3.554.623
Kosten tijdelijke tentoonstellingen		2.897.781	3.043.000	3.052.616
Kosten inzake collectiefunctie		547.419	451.200	385.827
Wetenschappelijke kosten		297.588	433.200	284.235
Algemene kosten		4.487.715	4.170.039	3.768.730
Som der lasten		56.432.266	45.947.466	44.392.645
Bedrijfsresultaat		- 4.072.854	2.112.761	4.167.109
Som der financiële baten en lasten		785.696	68.000	- 56.499
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening		- 3.287.158	2.180.761	4.110.610
Aandeel in resultaat van ondernemingen waarin wordt deelgenomen		- 527.799	-	2.141.993
Mutatie aankoopfonds		7.642.405	-	363.676
Resultaat		3.827.448	2.180.761	6.616.279

Toelichting behorende tot de enkelvoudige jaarrekening 2019

Algemeen

De enkelvoudige jaarrekening maakt deel uit van de statutaire jaarrekening 2019 van de stichting. De financiële gegevens van de stichting zijn in de geconsolideerde jaarrekening van de stichting verwerkt.

Voor zover posten uit de enkelvoudige balans en de enkelvoudige staat van baten en lasten hierna niet nader zijn toegelicht, wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde balans en winst-en-verliesrekening.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling

De grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gelijk aan die voor de geconsolideerde balans en staat van baten en lasten.

21 Materiële vaste activa

Het verloop van de materiële vaste activa is als volgt weer te geven:

	Bedrijfsgebouwen- en Terreinen	Bedrijfsinstallaties	Andere vaste bedrijfsmiddelen	Vervoersmiddelen	Totaal
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Stand per 1 januari 2019:					
— Aanschafprijs	30.437.153	4.719.158	13.569.737	-	48.726.048
— Cumulatieve afschrijvingen	- 19.449.758	- 3.762.705	- 9.689.829	-	- 32.902.292
— Boekwaarde	10.987.395	956.453	3.879.908	-	15.823.756
Mutaties in de boekwaarde:					
Investeringen	446.769	416.552	769.781	31.250	1.664.352
Afstotingen (desinvesteringen)	- 12.850.517	- 3.167.916	- 3.202.937	-	- 19.221.370
Afschrijving desinvesteringen	- 1.275.231	- 317.068	- 1.715.031	- 521	- 3.307.851
Afschrijvingen	12.837.740	3.167.918	3.174.378	-	19.180.036
— Saldo	- 841.239	99.486	- 973.809	30.729	- 1.684.833
Stand per 31 december 2019:					
— Aanschafprijs	18.033.405	1.967.794	11.136.581	31.250	31.169.030
— Cumulatieve afschrijvingen	- 7.887.249	- 911.855	- 8.230.482	- 521	- 17.030.107
— Boekwaarde	10.146.156	1.055.939	2.906.099	30.729	14.138.923

Gedurende het verslagjaar 2019 zijn de volledig afgeschreven activa die niet meer dienstbaar zijn aan de Stichting afgevoerd uit de financiële administratie. Zie hiervoor de afstotingen en afschrijving (desinvesteringen).

22 Financiële vaste activa

	2019 EUR	2018 EUR
Deelnemingen in groepsmaatschappijen	4.460.176	2.687.975
Overige effecten	15.767.753	10.083.249
Overige vorderingen	-	-
	20.227.929	12.771.224

Het verloop van de financiële vaste activa is als volgt weer te geven:

	Deelnemingen in groepsmaatschappijen	Andere deelnemingen	Overige effecten	Totaal
	EUR	EUR	EUR	EUR
Stand per 1 januari 2019	2.647.069	40.906	10.083.249	12.771.224
<i>Mutaties in het boekjaar:</i>				
Toevoeging / stortingen	2.300.000		5.000.000	7.300.000
Herwaardering	-		684.504	684.504
Afwaardering	-			
Aandeel in resultaat deelneming	-	536.172	8.373	-
Stand per 31 december 2019	4.410.897	49.279	15.767.753	20.227.929

De Stichting Van Gogh Museum te Amsterdam staat aan het hoofd van de groep en heeft de volgende kapitaalbelangen:

Naam	Vestigingsplaats	Aandeel in geplaatst kapitaal %
Deelnemingen in groepsmaatschappijen		
Van Gogh Museum Global B.V.	Amsterdam	100
Andere deelnemingen		
PP10 B.V.	Amsterdam	50

23 Vorderingen

	2019 EUR	2018 EUR
Op handelsdebiteuren	4.162.836	1.578.000
Op groepsmaatschappijen	1.387.716	1.782.102
Omzetbelasting	160.577	504.437
Pensioen	13.656	-
Overige vorderingen en overlopende activa	3.758.828	1.937.453
	9.483.613	5.801.992

De reële waarde van de opgenomen vorderingen benadert de boekwaarde, gegeven het kortlopende karakter van de vorderingen en het feit dat waar nodig voorzieningen voor oninbaarheid zijn gevormd.

Handelsdebiteuren

	2019 EUR	2018 EUR
Op handelsdebiteuren	4.216.750	1.655.164
Voorziening dubieuze debiteuren	- 53.914	- 77.164
	4.162.836	1.578.000

De mutatie op wordt grotendeels veroorzaakt door de vordering op het Drents Museum voor de gezamenlijke aankoop van het werk "Onkruidverbrander".

Groepsmaatschappijen

	2019 EUR	2018 EUR
Van Gogh Enterprises B.V.	76.366	1.763.693
Meet Vincent Van Gogh Experience B.V.	-	22.798
Van Gogh Museum Global B.V.	1.311.350	- 4.389
	1.387.716	1.782.102

De vordering op Van Gogh Museum Global B.V. heeft een geplande resterende looptijd korter dan een jaar met de intentie binnen twaalf maanden na balansdatum afgewikkeld te worden. De ontwikkelingen rondom Covid-19 kunnen dit mogelijk beïnvloeden. Voor een nader toelichting hierop verwijzen wij naar de Gebeurtenissen na Balansdatum.

Overige vorderingen en overlopende activa

	2019 EUR	2018 EUR
BankGiro loterij	647.435	660.349
Vooruitbetaalde kosten	1.880.208	257.000
Nog te factureren omzet	426.127	-
Ontvangsten internet verkopen	116.490	154.590
Stichting Museumjaarkaart	473.251	455.149
Waarborgsom	18.055	18.055
Kruisposten liquide middelen	77.221	75.457
Overlopende activa	120.041	316.853
	3.758.828	1.937.453

24 Liquide middelen

	2019 EUR	2018 EUR
ABN AMRO Bank N.V. EUR	8.620.382	14.312.246
Rabobank	8.315.379	14.077.825
F. van Lanschot Bankiers N.V.	57.132	20.598
Cash	0	375
	16.992.893	28.411.044

25 Eigen vermogen

Het verloop van het eigen vermogen is als volgt:

	Algemene reserve	Bestemmingsreserve	Bestemmingsfonds	Totaal
	EUR	EUR	EUR	EUR
Stand per 1 januari 2018	20.715.861	7.483.709	759.473	28.959.043
<i>Mutaties in het boekjaar 2019:</i>				
- Resultaatbestemming	2.141.993	4.474.286		6.616.279
- Bestemmingsreserve Bedrijfspannen	48.167	- 48.167		-
- Bestemmingsreserve Bedrijfsinstallaties	391.121	- 391.121		-
- Bestemmingsfonds OCW Veiligheid musea	-	-		-
- Bestemmingsreserve Sandbergplein	84.373	- 84.373		-
- Bestemmingsreserve OCW DMC	237.439	-	- 237.439	-
- Bestemmingsfonds GM8 OCW	100.000	-	- 100.000	-
- Bestemmingsfonds project FIL	154.316	-	- 154.316	-
Totaal onttrekkingen/toevoegingen	3.157.409	3.950.625	- 491.755	6.616.279
Stand per 1 januari 2018	23.873.270	11.434.334	267.718	35.575.322
<i>Mutaties in het boekjaar 2019:</i>				
- Resultaatbestemming	3.827.448	-	-	3.827.448
- Bestemmingsreserve Bedrijfspannen	48.167	- 48.167		-
- Bestemmingsreserve Sandbergplein	48.702	- 48.702		-
- Bestemmingsreserve OCW Veiligheid musea	220.200	- 220.200		-
- Bestemmingsfonds OCW DMC	267.718		- 267.718	-
Totaal onttrekkingen/toevoegingen	4.412.235	- 317.069	- 267.718	3.827.448
Stand per 31 december 2019	28.285.505	11.117.265	-	39.402.770

Het enkelvoudig vermogen bedraagt EUR 39.402.770. Het geconsolideerd vermogen bedraagt EUR 39.748.106.

Het verschil tussen het eigen vermogen volgens de enkelvoudige balans en het eigen vermogen volgens de geconsolideerde balans wordt als volgt verklaard:

- Ten aanzien van Meet Vincent Van Gogh Experience B.V. is sprake van een negatief eigen vermogen. Echter in de consolidatie wordt het negatieve eigen vermogen geëlimineerd, waardoor er geconsolideerd geen sprake is van een negatief eigen vermogen.
- Voor een vordering op de deelneming in Meet Vincent Van Gogh Experience B.V. is in de enkelvoudige jaarrekening een voorziening is getroffen. Echter in de consolidatie wordt deze vordering geëlimineerd, waardoor er geconsolideerd geen sprake meer is van een vordering en deze niet voorzien kan worden.
- Deze eliminaties resulteren in een verschil tussen de enkelvoudige en geconsolideerde jaarrekening.

Het verschil tussen het enkelvoudig en geconsolideerd eigen vermogen kan als volgt worden verklaard:

	2019 EUR	2018 EUR
Eigen vermogen volgens geconsolideerde balans	39.748.106	33.865.959
Correctie negatief eigen vermogen Meet Vincent Van Gogh Experience B.V.	1.534.664	6.534.733
Voorziening op vorderingen van Meet Vincent Van Gogh Experience B.V.	- 1.880.000	- 4.825.370
Eigen vermogen volgens enkelvoudige balans	<u>39.402.770</u>	<u>35.575.322</u>
Nettoresultaat volgens geconsolideerde winst-en-verliesrekening	6.282.158	6.249.656
Negatief / (positief) resultaat Meet Vincent Van Gogh Experience B.V.	- 1.400.069	366.623
Mutatie voorziening op vordering Meet Vincent Van Gogh Experience B.V.	- 1.054.641	-
Nettoresultaat volgens enkelvoudige winst-en-verliesrekening	<u>3.827.448</u>	<u>6.616.279</u>

Algemene reserve

	2019 EUR	2018 EUR
Stand per 1 januari	23.873.270	20.715.861
Toevoegingen/Onttrekking bestemmingsfondsen en -reserves	584.787	1.015.416
Resultaatbestemming	3.827.448	2.141.993
	<u>28.285.505</u>	<u>23.873.270</u>

Bestemmingsreserve

De mutatie bestemmingsreserves is als volgt:

	2019	2018
	EUR	EUR
Bestemmingsreserve Bedrijfspannen	1.108.046	1.156.213
Bestemmingsreserve OCW Veiligheid musea	-	220.200
Bestemmingsreserve tentoonstelling	2.150.000	2.150.000
Bestemmingsreserve Sandbergplein	125.734	174.436
Bestemmingsreserve DMC	1.000.000	1.000.000
Bestemmingsreserve MP4	3.000.000	3.000.000
Bestemmingsreserve 50-jarig bestaan	2.333.485	2.333.485
Bestemmingsreserve Huisvesting	1.400.000	1.400.000
	11.117.265	11.434.334

Het verloop van de bestemmingsreserves is als volgt:

Bestemmingsreserve Bedrijfspannen

	2019
	EUR
Stand per 1 januari	1.156.213
Onttrekking	- 48.167
Stand per 31 december	1.108.046

Bestemmingsreserve OCW Veiligheid musea

	2019
	EUR
Stand per 1 januari	220.200
Vrijval	- 220.200
Stand per 31 december	-

De bestemmingsreserve OCW Veiligheid Musea is in 2019 komen vrij te vallen ten gunste van de Algemene reserve conform aanbeveling zoals opgenomen in de het Handboek Voor Culturele Instellingen van het Ministerie OC&W per 1 januari 2019.

Bestemmingsreserve Sandbergplein

	<u>2019</u> <u>EUR</u>
Stand per 1 januari	174.436
Onttrekking	- 48.702
Stand per 31 december	<u><u>125.734</u></u>

Bestemmingsreserve MP4

	<u>2019</u> <u>EUR</u>
Stand per 1 januari	3.000.000
Resultaatbestemming	-
Stand per 31 december	<u><u>3.000.000</u></u>

Dit bedrag wordt aangewend voor de verbouwing van het pand aan het Museumplein 4.

Bestemmingsreserve 50-jarig bestaan

	<u>2019</u> <u>EUR</u>
Stand per 1 januari	2.333.485
Resultaatbestemming	-
Stand per 31 december	<u><u>2.333.485</u></u>

Dit bedrag wordt aangewend voor de 50-jarige viering van het Van Gogh Museum in het jaar 2023.

Bestemmingsreserve Huisvesting

	<u>2019</u> <u>EUR</u>
Stand per 1 januari	1.400.000
Resultaatbestemming	-
Stand per 31 december	<u><u>1.400.000</u></u>

De bestemmingsfondsen bestaan uit:

	2019 EUR	2018 EUR
Bestemmingsfonds OCW DMC	-	267.718
Bestemmingsfonds GM8 OCW	-	-
Bestemmingsfonds project FIL	-	-
	<u>-</u>	<u>267.718</u>

Het verloop van de bestemmingsfondsen is als volgt:

Bestemmingsfonds OCW DMC

	2019 EUR
Stand per 1 januari	267.718
Vrijval	- 267.718
Stand per 31 december	<u>-</u>

Het bestemmingsfonds OCW DMC is in 2019 komen vrij te vallen ten gunste van de Algemene reserve conform aanbeveling zoals opgenomen in de het Handboek Voor Culturele Instellingen van het Ministerie OC&W per 1 januari 2019.

Voorstel tot resultaatbestemming 2019

Het bestuur stelt, met goedkeuring van de Raad van Toezicht, aan de Algemene Vergadering voor het resultaat na belastingen over 2019 als volgt te bestemmen: een bedrag van EUR 3.827.448 toe te voegen aan de Algemene reserves.

26 Voorzieningen

	Groot onderhoud gebouwen EUR	Voorziening jubileum uitkeringen EUR	Totaal EUR
Stand per 1 januari 2019	4.805.155	160.000	4.965.155
Mutaties:			
— Onttrekkingen	- 687.472	-	- 687.472
— Dotatie	3.163.185	40.016	3.203.201
Stand per 31 december 2019	<u>7.280.868</u>	<u>200.016</u>	<u>7.480.884</u>

27 Langlopende schulden

	2019 EUR	2018 EUR
Aan kredietinstellingen	-	333.346
Investeringssubsidie verbouwing GM8	570.209	613.793
Nog te besteden huisvestingssubsidie OCW	4.079.325	3.178.215
Nog te besteden investeringsbijdrage PACCAR	250.000	-
	<u>4.899.534</u>	<u>4.125.354</u>

Alle langlopende schulden luiden in euro's.

De langlopende schulden inclusief kortlopende aflossingsverplichtingen per 31 december 2019 kunnen als volgt nader worden toegelicht:

	31-12-2019 EUR	Aflossing in 2020 EUR	Resterende looptijd >1 jaar EUR	Resterende looptijd >5 jaar EUR
Lening Rabobank Van Gogh Museum	333.350	333.350	-	-
Investeringssubsidie verbouwing GM8	570.209	-	570.209	-
Nog te besteden huisvestingssubsidie OCW	4.079.325	-	4.079.325	-
Nog te besteden investeringsbijdrage PACCAR	250.000	-	250.000	-
	<u>5.232.884</u>	<u>333.350</u>	<u>4.899.534</u>	<u>-</u>

Schulden aan kredietinstellingen

Deze post betreft opgenomen lening bij de Rabobank. Het verloop van de post luidt als volgt:

	<u>EUR</u>
Stand per 1 januari 2019	733.346
Aflossingen in 2019	<u>- 399.996</u>
Stand per 31 december 2019	333.350
Kortlopend deel per 31 december 2019	- 333.350
Langlopend deel per 31 december 2019	<u><u>-</u></u>

Deze lening ter grootte van EUR 2.000.000, is verstrekt ter financiering van de verbouwing van het pand aan de Gabriel Metsstraat 8. Aflossing vindt plaats over een periode van 5 jaar. Het rentepercentage bedraagt 3.35% vast tot en met 2020. De maandelijkse aflossing bedraagt EUR 33.000. Het aantal resterende termijnen bedraagt 11 maanden.

Er is een pandrecht gevestigd op alle huidige en toekomstige inventaris van Stichting Van Gogh Museum.

	<u>2019</u>	<u>2018</u>
	EUR	EUR
Investeringssubsidie m.b.t. verbouwing GM8	<u>570.209</u>	<u>613.793</u>

Dit betreft de bijdrage van het Rijksvastgoedbedrijf voor de verbouwing van het pand aan de Gabriel Metsstraat 8. Deze bijdrage valt vrij ten gunste van de afschrijvingen gedurende een periode van 15 jaren.

Verloop gedurende het verslagjaar is als volgt:

Investeringsbijdragen (bedragen in EUR)	Stand 1 januari	Ontvangen bijdragen	Uit subsidie huisvesting	Vrijval tgv resultaat	Stand 31 december
Investeringssubsidies huisvesting RvB	613.793	-	-	43.584	570.209
	<u>613.793</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>43.584</u>	<u>570.209</u>

Nog te besteden huisvestingssubsidie OCW

<u>2019</u>	<u>2018</u>
EUR	EUR
<u>4.079.325</u>	<u>3.178.215</u>

Bovenstaande betreft het verschil tussen de ontvangen subsidie in het kader erfgoedwet en onttrekkingen c.q. toevoegingen.

Gedurende het verslagjaar heeft de stichting een bedrag van EUR 6.684.301 aan erfgoedwetgelden ontvangen van het Ministerie OC&W. Hiervan is een bedrag EUR 5.783.191 onttrokken. Het verschil ad. EUR 901.110 is toegevoegd aan de nog te besteden huisvestingssubsidie OC&W.

Nog te besteden investeringsbijdrage PACCAR

	<u>2019</u>	<u>2018</u>
	EUR	EUR
Nog te besteden investeringsbijdrage PACCAR	<u>250.000</u>	<u>-</u>

Gedurende het verslagjaar 2019 heeft de Stichting een donatie ontvangen ten bedrage van EUR 250.000 van PACCAR voor de aankoop van een state-of-the-art-röntgenapparaat voor specialistisch onderzoek van schilderijen. De aanschaf van dit röntgenapparaat is in 2020 gerealiseerd.

28 Kortlopende schulden

	2019 EUR	2018 EUR
Af te lossen langlopende schulden	333.350	400.000
Aan leveranciers en handelskredieten	2.365.505	2.899.469
Pensioenpremie	173.975	3.165
Te betalen loonheffing	816.996	783.817
Aan groepsmaatschappijen	178.196	-
Overlopende passiva	<u>3.429.282</u>	<u>4.650.463</u>
	<u>7.297.304</u>	<u>8.736.914</u>

Overlopende passiva

	2019 EUR	2018 EUR
Vakantiegeld en -dagen	1.184.424	1.158.181
Accountantskosten	35.000	155.000
Huisvestingskosten inzake erfgoedwet	395.340	737.162
Nog te betalen inzake tentoonstellingen	-	1.080.000
Vooruitontvangen omzet	1.183.924	405.914
Overige	630.594	1.114.206
	<u>3.429.282</u>	<u>4.650.463</u>

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Meerjarige financiële verplichtingen

Inzake subsidie

Voor de Cultuurnotaperiode 2017 tot en met 2020 is door het ministerie van OCW aan Stichting Van Gogh Museum een jaarlijkse BIS-subsidie toegekend ad EUR 1.396.190 voor een periode van vier jaar en uit de subsidie Erfgoedwet ten behoeve van Huisvesting ad EUR 6.320.873 en voor Collectiebeheer ad EUR 600.000 voor een periode van één jaar. Deze bedragen zijn exclusief indexaties.

Inzake huur

Voor de panden die gehuurd worden van het Rijksvastgoedbedrijf zijn huurcontracten afgesloten tot en met 31 december 2021.

Voor het pand aan Gabriel Metsustraat 8 te Amsterdam is een huurovereenkomst aangegaan met het Rijksvastgoedbedrijf voor de periode 1 januari 2017 tot en met 31 december 2021. De huurprijs bedraagt op jaarbasis EUR 47.738.

De looptijd kan als volgt worden gespecificeerd:

	Huurbetalingen
	EUR
Niet langer dan 1 jaar	47.738
Tussen 2 en 5 jaar	47.738
	95.476

Voor het pand aan de Museumplein 6 te Amsterdam is een huurovereenkomst aangegaan met het Rijksvastgoedbedrijf voor de periode 1 januari 2017 tot en met 31 december 2021. De huurprijs hiervoor bedraagt op jaarbasis EUR 1.020.530.

De looptijd kan als volgt worden gespecificeerd:

	Huurbetalingen
	EUR
Niet langer dan 1 jaar	1.020.530
Tussen 2 en 5 jaar	1.020.530
	2.041.060

Voor het pand aan de Laan van Meerdervoort 7F te Den Haag is een huurovereenkomst aangegaan met het Rijksvastgoedbedrijf voor de periode 1 januari 2017 tot en met 31 december 2021. De huurprijs hiervoor bedraagt op jaarbasis EUR 109.863.

De looptijd kan als volgt worden gespecificeerd:

	Huurbetalingen
	EUR
Niet langer dan 1 jaar	109.863
Tussen 2 en 5 jaar	109.863
	219.726

Er is een huurovereenkomst aangegaan voor de huur van een opslagruimte met kantoor aan de Nieuwemeerdijk 426 te Badhoevedorp. Per 31 januari 2016 is de initiële looptijd van het contract afgelopen en is daarna verlengd met vijf jaar tot en met 31 januari 2021. De jaarlijkse huurprijs hiervoor bedraagt EUR 139.000 en de servicekosten bedragen op jaarbasis EUR 1.800.

De looptijd kan als volgt worden gespecificeerd:

	EUR
Niet langer dan 1 jaar	166.653
Tussen 2 en 5 jaar	14.124
	180.777

Rabobank

Stichting Van Gogh Museum heeft een lening opgenomen bij de Rabobank voor de verbouwing van het kantoorpand aan de Gabriel Metsustraat 8 te Amsterdam. Hierbij is pandrecht verstrekt op de inventaris van de Stichting Van Gogh Museum.

Operational lease

In april 2018 is een leaseovereenkomst aangegaan voor een persoonsauto voor de duur van 60 maanden. De leasekosten op jaarbasis bedragen EUR 15.506.

De operationele leasekosten worden lineair over de leaseperiode in de winst-en-verliesrekening verwerkt. De resterende looptijd kan als volgt worden gespecificeerd:

	EUR
Niet langer dan 1 jaar	15.506
Tussen 2 en 5 jaar	36.180
	51.686

Samenwerkingsverband

Op 1 augustus 2009 zijn de Stichting Van Gogh Museum en Stichting Het Rijksmuseum een overeenkomst aangegaan om de beveiliging van de Musea te optimaliseren en verder te professionaliseren. Deze overeenkomst is het resultaat van een jarenlange samenwerking tussen de musea in het "Project Samenwerkende Meldkamers". Ten behoeve van de verdere professionalisering is deze activiteit geïntegreerd in een separate rechtsvorm, te weten PP10 B.V. Overeengekomen is dat PP10 B.V. beveiligingsdiensten zal verrichten ten behoeve van het Van Gogh Museum en het Rijksmuseum. Het Van Gogh Museum is PP10 B.V. hiervoor een jaarlijkse vergoeding verschuldigd ad. EUR 1.200.000 exclusief BTW.

BTW op kunstaankopen

In het kader van de horizontaal-toezichtrelatie met de Belastingdienst is als openstaand punt de vooraftrek van btw bij kunstaankopen naar voren gekomen. De Belastingdienst stelt zich op het standpunt dat de vooraftrek van de btw niet terecht was bij kunstwerken welke vervolgens werden doorgestoten aan de Nederlandse Staat. Gedurende deze discussie is echter duidelijk geworden dat sinds de verzelfstandiging van het Van Gogh Museum er geen formele aanvaarding van het eigendom van de aangekochte kunstvoorwerpen door de Nederlandse Staat heeft plaatsgevonden. Met het Ministerie van OCW is regelmatig overleg geweest omtrent dit dossier. Een oplossing met een minimale btw-last is vooralsnog niet gevonden. Sinds begin 2015 zijn er geen nieuwe ontwikkelingen en het dossier en is door het Ministerie van OCW voorlopig terzijde gelegd.

29 Personeelskosten en aantal werknemers

De lonen en salarissen, sociale lasten en pensioenlasten van de bij de stichting werkzame werknemers kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	<u>2019</u>	<u>2018</u>
	EUR	EUR
Lonen en salarissen	18.963.678	17.494.269
Sociale lasten	2.234.448	2.115.003
Pensioenlasten	1.238.385	1.218.153
	<u>22.436.511</u>	<u>20.827.425</u>

Personeelsbestand

Gedurende het boekjaar 2019 bedroeg het gemiddeld aantal werknemers, omgerekend naar volledige mensjaren 251 (2018: 248). Alle personen zijn werkzaam in Nederland.

Samenwerkingsverbanden met de dochtermaatschappijen

De stichting heeft samenwerkingsverbanden met haar dochterondernemingen. De dochterondernemingen maken gebruik van de expertise, kennis, personeel en beschikbare bedrijfsruimtes van de Stichting Van Gogh Museum. De kosten die de Stichting maakt voor de componenten die worden afgenomen door de dochterondernemingen worden doorbelast door de Stichting aan de dochterondernemingen. Verwezen wordt naar noot 18 van deze jaarstukken voor een onderverdeling van de doorbelaste kosten door Stichting Van Gogh Museum naar de vennootschappen.

Bezoldiging van bestuurders en leden raad van Toezicht

Onderstaand een overzicht van topfunctionarissen en gewezen topfunctionarissen. De leden van de Raad van Toezicht ontvangen geen bezoldiging. Kosten die ten behoeve van het uitoefenen van de functie zijn gemaakt, kunnen op declaratiebasis worden vergoed.

NAAM TOPFUNCTIONARIS	FUNCTIE	AANVANG-EINDE
J.W. Winter	Voorzitter RvT	1 jan - 31 dec
H.A. van Beuningen	Lid RvT	1 jan - 31 dec
G. Tinterow	Lid RvT	1 jan - 31 dec
J.E.M. Brinkman	Lid RvT	1 jan - 31 dec
M. Leeflang-Alma	Lid RvT	1 jan - 31 dec
M. Spier	Lid RvT	19 jul - 31 dec

Specificatie erfgoedwet

	EUR	EUR
Saldo beginbalans		3.178.215
Erfgoedwet subsidie OCW huisvesting	6.684.301	
Onttrekking wegens investeringen	-	
<u>Onttrekkingen (lasten)</u>		
- Toeslagen aan Rijksvastgoedbedrijf: rente, aflossing, heffingen OZB en opslagen	1.188.009	
- Loonkosten eigen organisatie beheer en onderhoud	279.629	
- Verzekeringen	61.587	
- Afschrijvingen	336.338	
- Kosten dagelijks onderhoud	690.533	
- Kosten groot onderhoud	3.163.185	
- Overige huisvestingskosten	63.910	
Totaal onttrekkingen	5.783.191	
<u>Toevoegingen (baten)</u>		
- Vrijval Investeringssubsidie OCW	-	
- Overige baten	-	
Totaal toevoegingen	-	
Saldo huisvestingssubsidie (subsidie OCW - onttrekkingen + toevoegingen)		901.110
<u>Besteed aan publieksactiviteiten of andere activiteiten</u>	-	-
Saldo eindbalans		4.079.325

Enkelvoudige functionele exploitatierekening

ENKELVOUDIG FUNCTIONEEL	Totaal	Publieksactiviteiten	Collectiebeheer	Algemeen Beheer
BATEN				
Directe opbrengsten				
<i>Publieksinkomsten</i>	31.053.873	31.053.873	-	-
<i>Sponsorinkomsten</i>	1.025.724	1.025.724	-	-
<i>Overige inkomsten</i>	4.698.778	4.698.778	-	-
Indirecte opbrengsten	2.766.761	2.319.478	-	447.283
Totale opbrengsten	39.545.136	39.097.853	-	447.283
Subsidie OCW				
<i>OCW: Erfgoedwet onderdeel huisvesting</i>	5.783.191	4.868.641	295.016	619.534
<i>OCW: Erfgoedwet onderdeel collectiebeheer</i>	654.803	-	654.803	-
<i>OCW: Exploitatiesubsidies</i>	1.499.840	1.499.840	-	-
Overige subsidies/bijdragen				
<i>Subsidies uit publieke middelen</i>	-	-	-	-
<i>Bijdragen uit private middelen</i>	4.876.442	1.640.513	3.235.929	-
Totaal Bijdragen	12.814.276	8.008.994	4.185.748	619.534
Totale baten	52.359.412	47.106.847	4.185.748	1.066.817
Lasten				
Personeelslasten	22.436.511	8.215.341	3.306.255	10.914.915
Afschrijvingen	3.307.850	711.733	274.297	2.321.820
Huisvestingskosten	8.031.167	6.428.610	836.606	765.951
Aankopen	10.878.334	-	10.878.334	-
Overige lasten				
- Vaste Collectie	3.547.901	3.547.901	-	-
- Tijdelijke presentaties	2.897.781	2.897.781	-	-
- Collectiefunctie	547.419	-	547.419	-
- Wetenschappelijke functie	297.588	-	297.588	-
- Algemeen beheer	4.487.715	973.287	372.539	3.141.889
Totale lasten	56.432.266	22.774.653	16.513.038	17.144.575
Saldo uit gewone Bedrijfsvoering	4.072.854-	24.332.194	12.327.290-	16.077.758-
Saldo rente baten/-lasten	785.696	-	-	785.696
Mutatie aankoopfonds	7.642.405	-	7.642.405	-
Subtotaal	8.428.101	-	7.642.405	785.696
Saldo uit bedrijfsvoering	4.355.247	24.332.194	4.684.885-	15.292.062-
Te verdelen Exploitatieresultaat	4.355.247	24.332.194	4.684.885-	15.292.062-
Resultaat deelneming	527.799-	-	-	-
Exploitatieresultaat	3.827.448			

Verdeelsleutels Functionele exploitatierekening 2019 op basis van enkelvoudige cijfers.

Publieksinkomsten

De publieksinkomsten betreffen de inkomsten uit de verkoop van entreetickets en worden volledig toebedeeld aan de publieksactiviteiten.

Sponsorinkomsten

De sponsorinkomsten worden toegerekend aan de functie waarvoor deze zijn verkregen en betreft de publieksactiviteiten. De sponsorinkomsten waar geen duidelijke tegenprestatie tegenover staat, zijn opgenomen onder de overige subsidies.

Overige inkomsten

De overige inkomsten betreft de verkoop van multimediatours, avondontvangsten, workshops, rondleidingen bijdragen tentoonstellingen en worden volledig toebedeeld aan de publieksactiviteiten.

Indirecte opbrengsten

De indirecte opbrengsten bestaan uit opbrengsten van pacht restaurantmuseum, huuropbrengsten appartementen in Den Haag, doorbelasting kosten en licentievergoeding van VGM aan VGME. De pachtopbrengsten en huuropbrengsten zijn toegerekend aan de algemene functie. De doorbelasting van kosten en de licentievergoeding zijn volledig toegerekend aan publieksactiviteiten.

Subsidies OCW

De OCW-subsidie Erfgoedwet onderdeel huisvesting betreft de subsidie voor de drie Rijksvastgoedbedrijfspannen en is toebedeeld obv aantal m2. De OCW-subsidie Erfgoedwet onderdeel collectie beheer is volledig toebedeeld aan Collectiebeheer. De exploitatiesubsidie is conform richtlijnen van OCW volledig toegerekend aan de publieksactiviteiten.

Overige subsidie

De overige subsidie bestaat uit ontvangsten van particulieren, fondsen en stichtingen en is toebedeeld aan de publieksactiviteiten. De bijdrage van de BankGiro Loterij is ten behoeve van kunstaankopen en is derhalve volledig toebedeeld aan collectiebeheer. Van de overige subsidies is het gedeelte specifiek geschonken voor het doen van kunstaankopen toebedeeld aan collectiebeheer.

Personeelslasten

De salarissen, kosten van inhuur derden en uitzendkrachten worden toegerekend op basis van de werkelijke kosten van de verschillende afdelingen en zijn aan de diverse functies toegerekend conform de instructies uit het OCW-handboek.

Afschrijvingen

De afschrijvingen op activa van het Van Gogh Museum worden toegerekend op basis van de functie waarvoor ze worden ingezet.

Huisvestingskosten

Verdeling museale ruimten:

Paulus Potterstraat 7 Amsterdam: 93% publieksactiviteiten, 7% collectiebeheer.

Laan van Meerdervoort 7, Den Haag; 100% publieksactiviteiten

Verdeling kantoren & diversen:

Gabriel Metsustraat 8 Amsterdam: 100% algemeen beheer

Appartementen Laan van Meerdervoort 11 Den Haag: 100% algemeen beheer

Meldkamer Paulus Potterstraat 10 Amsterdam: 100% collectiebeheer

Magazijn Badhoevedorp: 100% algemeen beheer

Aankopen/mutatie aankoopfonds

De aankopen hebben betrekking op collectiebeheer.

Kosten vaste collectie:

Dit betreft de kosten van de afdelingen educatie, publicatie en marketing en communicatie. Deze activiteiten betreffen 100% publieksactiviteiten. De kosten van de afdeling sponsoring zijn op dezelfde manier toegerekend als de sponsorinkomsten.

Kosten tijdelijke tentoonstellingen

Dit betreft de kosten van de tijdelijke tentoonstellingen. Dit betreft 100% publieksactiviteiten.

Collectie- en wetenschappelijke kosten

Dit betreft de kosten van onderzoek, restauratie, digitalisering. Dit betreft 100% collectiebeheer.

Algemeen beheer

Dit betreft de kosten van beveiliging (100% publieksactiviteiten), publieksservice (100% publieksactiviteiten), kantoorkosten (100% algemeen beheer), kosten financiële zaken (100% algemene beheer), kosten bedrijfskleding (100% publieksactiviteiten) en kosten adviseurs. De adviseurskosten zijn toegerekend aan de functie waarvoor zij zijn ingezet.

Rente

Dit betreft de rente op leningen en effecten, inclusief de koersresultaten van effecten. De totale rente is 100% toegerekend aan algemeen beheer.

Toerekening algemene beheer

De algemene kosten zijn toegerekend op basis van de verhouding tussen de som van de totale baten + totale lasten van publieksactiviteiten en collectiebeheer onder aftrek van de bijdragen/uitgaven voor aankopen.

Resultaat deelneming

Het resultaat deelneming wordt gecorrigeerd op het exploitatieresultaat om zo tot het enkelvoudige resultaat van de Stichting Van Gogh Museum te komen.

Gebeurtenissen na balansdatum

Als gevolg van de uitbraak van het COVID-19 virus is op last van de Nederlandse overheid besloten alle musea vanaf 13 maart 2020 te sluiten. De verwachting is dat de musea 1 juli 2020 weer open mogen.

Gebaseerd op de huidige kennis en beschikbare informatie verwachten wij dat Covid-19 geen impact zal hebben op de mate waarin het museum haar activiteiten in continuïteit zal kunnen voortzetten in de toekomst.

Amsterdam, 29 mei 2020

Het Bestuur:

De Raad van Toezicht:

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de directie en de Raad van Toezicht van Stichting Van Gogh Museum

Verklaring over de in de jaarstukken 2019 opgenomen jaarrekening

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2019 van Stichting Van Gogh Museum (hierna 'de stichting') te Amsterdam (hierna 'de jaarrekening') gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in deze jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Stichting Van Gogh Museum per 31 december 2019 en van het resultaat over 2019 in overeenstemming Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen subsidieperiode 2017-2020 en de bepalingen van en krachtens de Wet topinkomens (WNT);
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2019 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in de subsidiebeschikking en het Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen subsidieperiode 2017-2020.

De jaarrekening bestaat uit:

- 1 de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2019;
- 2 de geconsolideerde en enkelvoudige exploitatierekening over 2019; en
- 3 het geconsolideerde kasstroomoverzicht; en
- 4 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2017-2020 en de Regeling Controleprotocol WNT 2019 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Van Gogh Museum zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2019 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in de jaarstukken 2019 opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken 2019 andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van het Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen subsidieperiode 2017-2020 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle van de jaarrekening of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in het Accountantsprotocol Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen subsidieperiode 2017-2020 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De directie is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met het Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen subsidieperiode 2017-2020.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de directie en de Raad van Toezicht voor de jaarrekening

De directie is verantwoordelijk voor het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen subsidieperiode 2017-2020 en de bepalingen van en krachtens de WNT.

De directie is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede balansmutaties in overeenstemming met de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in de subsidiebeschikking en het Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen subsidieperiode 2017-2020.

In dit kader is de directie verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als de directie noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

KPMG

KPMG Audit
Document waarop ons rapport
1675530 20X00171012DHG o
29 mei 2020
(mede) betrekking heeft.
KPMG Accountants N.V.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de directie afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet de directie de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de directie het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

De directie moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De Raad van Toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van de jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2017-2020, de Regeling Controleprotocol WNT 2019, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de directie en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door de directie gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van

materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om in onze controleverklaring de aandacht te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de Raad van Toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Den Haag, 29 mei 2020

KPMG Accountants N.V.

W.A. Touw RA

